

ISIRELIBAN BANDUN GARI YIRUSE

Saloməən bandun faagiwa tire te, ta m̀ ka nge mε Isireliban bwese keri wəkuru ta win bii Roboamu seesi ma ta Yeroboamu kua ten sina boko. Ma Roboamu u kua Yudaba tənən sina boko ma win hibun bwesera ban te wēenamə sere Babilonigibu ba ra ka na ba Yerusalemu wəri ba kamia.

Tire ten kpunaa

1. Saloməən bandun gari, wiru 1n di sere wiru 9.
2. Isireliban banda bənu kua yiru, wiru 10:1n di sere wiru 11:4.
3. Yudaban bandun gari, wiru 11:5n di sere wiru 36:23.

SALOMƏƏ, ISIRELIBAN SINA BOKON GARI

¹ Saloməə, Dafidin biin banda dam kua domi Gusunə win Yinni u wāa ka wi, ma u ǹn wəlle sua.

Saloməə u bwisi kana

(I maa mεerio Sinambu I, 3:4-15)

² Səə teeru Saloməə u ka Isireliba kpuro gari kua ka ben tabu kowobu nərəm nərəm (1.000) ka wunəm wunəm sinambu ka ben siri kowobu ka ben yenu yērobu, ben wirugibu kpuro gesi.

³ U ka tən be kpuro da Gabaoniə gungurə. N deema miya Yinni Gusunən kuu bekurugiru ta wāa te Məwisi Gusunən səm kowo u kua sanam mε Isireliba ba wāa gbaburə.

⁴ Adama ba Yinni Gusunən woodan kpakororu sua saa Kiriati Yarimun di ba ka da Yerusalemuɔ ba yi kuu bekurugirɔ.

⁵ N deema kuu ten wuswaaɔra yāku yee te Besaleli, Urin bii, Hurin debubu u kua ka sii gandu ta wāa.

Miya Salomɔɔ ka tən be kpuro ba bikiaru kua Yinni Gusunən mi.

⁶ Yera Salomɔɔ u da u yākuru kua yāku yee ten mi, te ta wāa kuu bekurugii ten wuswaaɔ. Yāanu nɔrɔbuwa (1.000) u ka yāku dɔɔ mwaararuginu kua.

⁷ Ye n kua wɔkuru, yera Yinni Gusunɔ u Salomɔɔ kure. Ma u nùn sɔɔwa u nɛɛ, a man bikio ye a kī n nun kē.

⁸ Ma Salomɔɔ u nɛɛ, wee a nɛn tundo Dafidi durom kua. Ma a man kɔsire kua win ayerɔ.

⁹ Tē, a de wunen nɔɔ mwɛɛru tu yibiara te a nɛn tundo Dafidi kua. Domi a dera na bandu di tən wuurun suunu sɔɔ te ta dabi nge yani sɛɛri.

¹⁰ Yen sɔ tē, a man bwisi ka laakari kēɛyɔ, kpa n kpī n ka tən be kpara. Ma n kun mɛ, wara u koo kpī u wunen tən dabi te kpara.

¹¹ Gusunɔ u Salomɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, na nua ye ya wāa wunen gɔruɔ. Wee, a n dukia ka arumani bikie, n kun mɛ bɛɛɛ, n kun mɛ be ba nun tusan gɔɔ. Meya a n maa bikie wunen wāaru tu dakaɔ da. Adama bwisi ka laakariwa a bikia a ka nɛn tambu kpara bɛn wɔllɔ na dera a bandu dii.

¹² Tē, kon nun bwisi ka laakari ye wē. Ye baasi, kon maa nun dukia ka arumani ka bɛɛɛ wē ye sinam be ba nun gbiiye ba n waare a sere bandu di. Meya wunen biru, goo kun maa ye wasi.

¹³ Yeniban biru, Saloməə u sarama gunguu ten min di, mi Yinni Gusunən kuu bekurugira wāa. Ma u wurama Yerusalemuə u bandu dii Isireliba kpuron wəllə.

Yiiko ka arumani

ye Saloməə u mə

(I maa məerio 9:25-28, Sinambu I, 10:26-29)

¹⁴ Saloməə u tabu kəkε yi dumi gawe menna nərəbu ka nəeru (1.400). Ma u maa maasəbu menna nərəbun suba wəkura yiru (12.000). Ma u be kpuro yi yi wusu gasu səə ka sere maa Yerusalemuə mi win tii u wāa.

¹⁵ U dera wura ka sii geesu dabia Yerusalemuə nge kpenu. Ma u dera dāa ye ba mə sɛduru ya maa dabia baama nge dāa ye ba mə sikaməre ye ya ra n wāa Sefalan wəwəə.

¹⁶ Egibitin diya ba ra ka nùn dumi naawe. Tenkubara ba ra yi dwem de.

¹⁷ Ba ra nùn tabu kəkε yi dumi gawen tia dərəwa sii geesun gobi nata (600). Kpa bu maa nùn duma dore sii geesun gobi wunaa weeru ka wəkuru. Bera ba ra maa ka Hətiban sinambu ka Sirigibun sinambu dumi daawe.

Saloməə u sãa yerun banan

səəru mə

(I maa məerio Sinambu I, 5:15-32, 7:13-14)

¹⁸ Saloməə u wooda wē bu Yinni Gusunə diru bania, kpa bu maa win tii sina kpaaru bania.

2

¹ Yera u təmbu nərəbun suba wata ka wəkuru (70.000) gəsa be ba ko n da səmunu sue, ka təmbu nərəbun suba wənε (80.000) be ba ko n da kpenu

dāku guunə. Ma u maa təmbu nərəbun suba ita ka nata (3.600) gəsa be ba ko n səmbu te nəni doke.

² Saloməə u Hiramu, Tirin sunə gəria u nεε, nge mε a raa nən tundo Dafidi dāa ye ba m̀ səduru kā u ka win sina kpaaru bana, nge mεya nən tii na maa kī a man kēεma.

³ Wee na Gusunə nən Yinni diru baniammε ta n sāa wıgıru. Miya ba ko n da ǹn turare nubu durorugia d̄ə dokeye, kpa bu win p̄ε yi mi baadomma. Miya ba ko n da maa yāku d̄ə mwaararuginu ko bururu ka yoka, t̄ə baatere, ka t̄ə w̄εrarugıru s̄ə, ka suru kpao baawure s̄ə, ka Yinni Gusunən t̄ə bakaru baatere s̄ə nge mε ba Isireliba yen wooda w̄ε sere ka baadommaə.

⁴ Dii te, ta ko n kpā. Domi Gusunə bεsən Yinni u b̄nu kpuro kpāaru kere.

⁵ N n mən na, goo kun kp̄ε u ǹn diru bania. Domi baa w̄llu ka ten kpāaru ta n̄ kp̄ε tu ǹn mwa. Yen s̄ə, wara ra n nε, Saloməə n sere ka ǹn diru bania. Nεgia n ko mi ko na n da ǹn turare d̄ə dokeye.

⁶ Yen s̄ə t̄ε, wunε Hiramu, a man goo m̄risiama wi u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii w̄kusun səmburu ȳε ka sere beka ye ba w̄kua ka wunəm ka maa gaadura kpa u n maa gāanun weenasınun kobu ȳε gana s̄ə, kpa bu səmburu ko sannu ka nən tən be ba maa ȳeru m̄ ba ka wāa Yerusalemu mini ka Yudan tem kpuro s̄ə. Tən be, ba sāawa be nən tundo Dafidi u ḡsa.

⁷ A de a man dāa ye ba m̀ səduru ka sipεε ka santali m̄risiama Libanin di. Domi na ȳε ma wunən s̄əm kowobu ba yen burabu ȳε. Nən s̄əm kowobu ba koo bu somi səmbu te s̄ə.

⁸ A de bu man dāa ye kasuama ya n kpā. Domi dii

te na kī n bani mi, ta kpā. Ta ko n maa wā.

⁹ Saa ye sɔɔ, kon wunen sɔm kowobu alikaman som tɔnnu nɔrɔbun suba nɔɔba tia (6.000) wɛ ka dīa bimī yī ba mɔ ɔɔsun som tɔnnu nɔrɔbun suba nɔɔba tia ka tam ditiri nɔrɔbun suba nɛnɛ (800.000) ka sere maa gum ditiri nɔrɔbun suba nɛnɛ.

¹⁰ Ma Hiram, Tirin sunɔ, u Salomɔɔ wisa tireru sɔɔ u nɛɛ, geema, yèn sɔ Yinni Gusunɔ u win tɔmbu kī, yen sɔna u nun kua ben sunɔ.

¹¹ I ka man Gusunɔ Isireliban Yinni siaro wi u wɔllu ka tem taka kua. Wee u Dafidi bii bwisigii ka laakarigii kã wi u koo wi, Yinni Gusunɔ sãa yeru bania ka sere maa win tiin sina kpaaru.

¹² Tɛ, wunɛ Salomɔɔ, kon sɔm yɛro goo mɔrisiama. Yɛro u bwisi mɔ too. Win yīsira Huramabi.

¹³ U sãawa kurɔ goon bii. Kurɔ wi, u sãawa Danun bweserugii. Ma win tundo u sãa Tirigii. Huramabi wi, u wura ka sii geesu ka sii gandu ka sii wɔkusu ka kpenu ka dãan sɔmburu yɛ. U maa bekan sɔmburu yɛ, ye ba kua ka wɛɛ wunɔmgii ka gaaduragii, ka wɛɛ swɛɛ ka sere maa wɛɛ damgii. Meya u maa gãanun weenasinun kobu gani sɔɔn sɔmburu yɛ. Sɔmbu te ba gesi nùn nɔmu sɔndia kpuro, u koo kpī u tu kowa. U koo sɔmbu te kowa ka wunen sɔm kowobu sannu ka sere be nɛn Yinni Dafidi wunen tundo u gɔsa.

¹⁴ Tɛ, wunɛ maa, a sun alikama ka ɔɔsu ka gum ka tam mɛ mɔrisiama yèn gari a gerua mi.

¹⁵ Bɛsɛ sa ko maa nun dãa bɔɔria nge mèn nɔɔ a kī, kpa su ye mɔrisiama ka goo nimkusu sere Yafoɔ. Kpa wunɛgibu bu maa na bu ka ye da Yerusalemɔ.

¹⁶ Salomɔɔ u sɔbu gara be ba wãa Isireliba sɔɔ.

N deema win tundo Dafidi u raa bu gara. Sɔɔ ben geera kuawa tɔnu nɔrɔbun suba wunaa weeru ka wɔkura ita ka nata (153.600).

¹⁷ Ma u ben nɔrɔbun suba wata ka wɔkuru (70.000) gɔsa ba n da sɔmunu sue, kpa ben nɔrɔbun suba wɛnɛ (80.000) ba n da kpenu dɔku guunɔ. Ben nɔrɔbun suba ita ka nata (3.600) ye ya tie, ba n da sɔm kowo be ba tie nɔni doke.

Sãa yerun bana

(I maa mɛrio Sinambu I, 6:1-38)

3

¹ Salomɔɔ u sãa yee ten bana torua Yerusalemɔɔ guu te ba mɔ Mɔriyan wɔllɔ mi ba win tundo Dafidi sɔɔsi. N deema yam mi n daa sãawa Ɔnani, Yebusin doo soo yeru.

² U sãa yee ten bana toruawa win bandun wɔɔ nɛsen suru yirusen sɔɔ yiruse sɔɔ.

³ Ba dii te yĩirawa ka yellun yĩirutia ye ba ra ka gãanu yĩire. Ten dɛɛbu bu sãawa gɔm soonu wata. Ten yasum maa sãa gɔm soonu yendu.

⁴ Dii ten yasum ka ten duu yee gbiikirun dɛɛbu n nɛwa. N sãawa gɔm soonu yendu. Ma ten gunum mu sãa gɔm soonu wunaa teeru. Ma Salomɔɔ u ten sɔɔwɔ wura gea pote.

⁵ Ma u dii ten tiin gani dãa ye ba mɔ sipɛɛ wukiri. Yen biru, u maa ye wura ye ya gea sãa pote. Ma u dera ba kpakpa wurusu ka yɔnin weenasii kua kua gani yi sɔɔ.

⁶ Ma u tu buraru kua ka kpee gobiginu. N deema wura ye u ka sɔma ye kpuro kua mi, ya weewa saa Paafaimun di.

⁷ U dii te wura potewa ka ten gbereba sɔɔ, ka ten kɔnnɔ suukusɔ ka ten ganiɔ, ka ten gamboba sɔɔ, ma u wɔllun kɔsobun weenasibu kua ten gani sɔɔ.

⁸ Ma u dii te ta dɛɛre gem gem bana mi. Ten dɛɛbu ka dii ten tiin yasum mu nɛwa. Mu sãawa gɔm soonu yɛndu. Ma ten yasum maa sãa gɔm soonu yɛndu. Ma u tu wura gea pote. Wura yen geera sãawa tɔnnu yɛndu.

⁹ Wura ye ba ka kulumba kuan geera sãawa kilon bɔnu. Baa ka dia ye ya wãa wɔllɔ kpuro ba ye wura potewa.

¹⁰ U maa kɔsobun weenasibu yiru kua dii te ta dɛɛre gem gem mi sɔɔ. Ma u ye wura pote.

¹¹ Wɔllun kɔso ben kasa nne ye kpuron dɛɛbu bu sãawa gɔm soonu yɛndu. Kasa yen tian dɛɛbu bu sãawa gɔm soonu nɔɔbu. Ma ben turon kase teeru ta gana girari. Ma tee teni ta ka kɔso yirusegirun teeru girarinɛ.

¹² Ma kɔso yiruse win kase teeru ta maa dii ten goo teɔnɔ girari. N deema ten yirusewa ta ka gbiikoo wigiru girarinɛ.

¹³ Kɔso be kpuron kasa ya dɛriarewa. Ma yen dɛɛbu kua gɔm soonu yɛndu. Ma ba yɔ ba wuswaa tii dii ten kɔnnɔ gia.

¹⁴ Ma u dii ten beku kareru kua ka wɛɛ dangii yi ba wɔkua ka gaadura ka wunɔm ka sere maa tom. Ma ba maa kɔsobun weenasibu kua beku te sɔɔ.

Dii ten gbere be ba kua

ka sii gandu

(I maa mɛerio Sinambu I, 7:15-22)

¹⁵ U dii ten wuswaaɔ gbere yiru kua. Yen baayeren gunum mu sãawa gɔm soonu tena ka

nəəbu. Ma ba ye furəsu səndia wəllə. Sin gunum mu sāawa gəm soonu nəəbu.

¹⁶ U maa yənin weenasii buraru garu kua nge te u raa kua sāa yeru mi. Ma u bura te doke furə sin wəllə. Ma u dāa marum gam weenasim kua wunəbu (100) u doke yəni yi səə.

¹⁷ Ma u gbere yiru ye gira sāa yee ten wuswaaə. Tia nəm geuə, tia maa nəm dwarə. Ma u nəm geugia ye yīsiru kā Yakini. Ma u maa nəm dwarugia ye yīsiru kā Boasi.

4

¹ U maa yāku yeru kua ka sii gandu. Ten dēebu bu sāawa gəm soonu yəndu. Ma ten yasum maa sāa gəm soonu yəndu. Ma ten gunum mu sāa gəm soonu wəkuru.

Boo sii ganduguu

(I maa mεerio Sinambu I, 7:23-26)

² U boo sii ganduguu kua. Gen nəən yasum mu sāawa gəm soonu wəkuru. Gen gunum maa gəm soonu nəəbu. Ma gen kəkera sāa gəm soonu tēna. Ga sāawa bwεεrεke mam mam.

³ Ba gen nəə bəkan temə ketēban weenasii kua ba ka sikerena. Gəm soo teerun baa səə, ketε wəkura ba kua. Ba keten weenasii yi kuawa sīa yiru. Ma ye kpuro ya sāa sii bəri tia ka boo sii ganduguu ge.

⁴ Ba boo ge səndiwa keten weenasii wəkura yirun wəllə. Yen ita ya wuswaa kisi səə yēsən nəm geu gia, ita maa səə duu yeru gia, ita yeni maa səə yēsən nəm dwaru gia, ita ye ya maa tie, səə yari yeru gia. Ma boo ge, ga səndi keten weenasii yin wəllə. Ma ketε ben biru ga wura səəwə.

⁵ Boo gen sinum mu ka n̄m tararu n̄ε. Ma ba gen n̄ɔ b̄ka kua nge n̄ragia. Ma ga maa n̄ɔ d̄ɛriare nge biibii. Ga koo kp̄i gu nim mwa ditiri n̄r̄ɔbun suba wunaa teeru (120.000).

⁶ U wekenu w̄kuru kua ma u nin n̄ɔbu yi s̄aa yee ten n̄m geuɔ. N̄ɔbu yeni maa ten n̄m dwar̄ɔ bu wa bu ka tii s̄arasia, kpa bu maa ka ȳaku yaa kpakia b̄a n̄ ȳaku d̄ɔɔ mwaararuginu m̄ɔ. Boo sii ganduguu gen nima ȳaku kowobu ba ra ka ben n̄ma ka naasu kpakie.

Dendi ȳaa ni ba kua ka sisu

(I maa m̄εrio Sinambu I, 7:40-51)

⁷ U maa dabu wuruginu kua wasi w̄kuru. U nu kuawa nge m̄ε ba nin wooda yi. Ma u nin n̄ɔbu yi s̄aa yee ten n̄m geuɔ. N̄ɔbu yeni maa n̄m dwar̄ɔ.

⁸ U tabulu w̄kuru kua u yi s̄aa yeru mi. U n̄ɔbu yi n̄m dwar̄ɔ, ma u maa n̄ɔbu yi n̄m geuɔ.

Ma u maa gb̄εε wuruginu kua wun̄ɔbu (100) n̄i s̄ɔɔ ba ko n̄ da ȳaku yaa yem doke bu ka ȳka.

⁹ U yaara gaa kua ȳaku kowobun s̄ɔ. Yen biru, u maa yaara baka gaa kua ka yen gamboba. Ma u gambo be sii gandu pote.

¹⁰ U boo sii ganduguu ge yiwa yaara yen n̄m geuɔ s̄ɔɔ yari yerun n̄m dwaru gia.

¹¹ Huramu u torom guratii kua ka kaatonu ka gb̄εa ȳe s̄ɔɔ ba ko n̄ da ȳaku yaa yem doke bu ka ȳka. Nge m̄εya u ka s̄ambu te kua u kpa te sina boko Salom̄ɔ u n̄n̄n̄ yiire u ko Yinni Gusun̄n̄n̄ s̄aa yee ten s̄ɔ.

¹² Wee ye u maa kua. Yera gbere yiru ka fur̄osu yiru si ba koo doke gbere ben w̄ll̄ɔ

ka kəkəsə bwesenu yiru ye ba koo sɔndi furə sin wəllə.

¹³ U maa dāa marum weenasim kua nɛɛru (400) kəkəsə yiru yen sɔ. Kəkəsə yiru yen baayere sɔɔ, dāa marum weenasim mɛn sīa yiru yiruwə u kua u ka sɔndi furə sin wəllə.

¹⁴ U wekenu kua wəkuru ka nin sɔwaritii wəkuru.

¹⁵ U boo sii ganduguu kua, ka keten weenasii wəkura yiru yi yi boo ge sɔɔwə.

¹⁶ U maa torom guratii kua, ka kaatonu, ka kaato donnuginu.

Dendi yāa ni sina boko Saloməɔ u dera Huramabi u kua mi, u nu kuawə ka sii gan te ba wəriasia.

¹⁷ U dera ba yāa ni kpuro kua ka sii gandu Yuudenin wəwəɔ mi sɔnda wāa Sukətu ka Seredan ba sɔɔ.

¹⁸ Saloməɔ u dera ba dendi yāa ni kua nu dabi sere ba n maa sii gan ten bunum yīira.

¹⁹ Saloməɔ u maa dera ba dendi yāa ni nu tie kua.

Niya

yāku yee wuragii te,

ka tabulu yè sɔɔ ba ra pɛɛ sɔndi,

²⁰ ka dabunu ka nin fitilanu ni ba kua ka wura gea. Ba koo nu sɔrawə nge mɛ sāa yerun wooda ya gerua.

²¹ U maa biibiin weenasii kua ka fitilanu ka nin bakusu. U ye kpuro kuawə ka wura gea.

²² U maa woba kua, ka nɔri, ka gbɛa, ka dɔɔ guratii. Ba ye kpuro kuawə ka wura gea.

U maa dii te ta dɛere gem gem gamboba ka sāa yee ten tiin kənnən gamboba kua ka wura.

5

¹ Ye Saloməɔ u sāa yee ten sɔmburu kua u kpa,

yera u sii geesu ka wura ka gãa ni win tundo u raa yi sãa yee ten sã kpuro gurama u doke Yinni Gusunən arumanin beru yerə.

Ba woodan kpakororu yi

Yinni Gusunən sãa yerə

(I maa mεerio Sinambu I, 8:1-13)

² Yen biru, Saloməə u Isireliban guro gurobu ka ben yenu yērobu ka bwese kera baayeren wirugibu sokusia Yerusalemuə bu ka Yinni Gusunən woodan kpakororu suama saa Dafidin sina kpaarun di te ba maa mō Siəni, kpa bu tu doke sãa yeru mi.

³ Yera Isireliba kpuro ba menna Saloməən mi wəən suru nəəba yiruse wì səə ba ra tōə bakaru garu ko.

⁴ Ye ben guro guro be kpuro ba tunuma, yera Lefiba ba Yinni Gusunən woodan kpakoro te sua,

⁵ ka win kuu bekurugii te, ka sere sāarun dendi yāa ni nu wāa te səə kpuro. Yāku kowobu ka Lefibara ba ye kpuro suama.

⁶ Sina boko Saloməə ka Isireliba kpuro be ba menna mi, ba na ba yōra Yinni Gusunən woodan kpakoro ten wuswaaə. Ma ba yāanu ka ketε dabinu go ba ka yākunu kua. Sabe ni ba go mi, nu n̄ garirə.

⁷ Ma yāku kowobu ba ka Yinni Gusunən woodan kpakoro te da ten ayerə dii te ta dεere gem gem səə. Ba tu yiwa wəllun kōsobun weenasibu yirun kasin kəkərə.

⁸ Kōso be, ba kasa dεiewa ba woodan kpakoro te ka ten n̄nutii wukiri.

⁹ Ba koo kpī bu n̄nutii yi wa yi tere saa dii te ta dεere gem gem kənnən di. Domi ba yi kuawa yi dēu.

Adama ba ñ kpē bu yi wa saa tǝn di. Miya kpakoro te, ta wāa sere ka gisǝn gisǝ.

¹⁰ Gāanu sari kpakoro te sǝǝ, ma n kun mǝ wooda wǝkurun kpee bēsi yiru ye Mǝwisi u doke mi. Yinni Gusunǝwa u nǝn yi wē Horebun guurǝ sanam mε u ka Isireliba arukawani bǝkua ye ba yarima Egibitin di.

¹¹ Yāku kowobu ba tii dεerasia. Adama ba ñ kue nge mε wooda ya nεε bu ko wuuru ka wuuru. Ma be kpuro ba yara sǝa yee ten min di.

¹² Ma Lefiba kpuro be ba sǝa wom kowobu, Asafu ka Hemani ka Yedutum ka ben bibu ka begibu kpuro ba yabenu sebua ni ba kua ka wēε damgii ba ka yǝ yāku yerun sǝǝ yari yeru gia ba seketirenu neni ka guunu ka mǝrǝkunu. Ma yāku kowobu wunaa teeru ba wāa ben bǝkuǝ ba kǝbi soomǝ.

¹³ Be ba kǝbi soomǝ ka be ba womusu mǝ ba Yinni Gusunǝ siaramǝ ba mǝ, i Yinni Gusunǝ siaro, domi u sǝawa tǝn geo, win durom mu ko n wāawa sere ka baadommaǝ.

Ye ba mǝ mε, saa yera guru wii wurora Yinni Gusunǝn sǝa yee te wukiri.

¹⁴ Ma yāku kowobu ba kpana bu yǝra bu ben sǝmburu ko guru wii ten sǝ. Domi Yinni Gusunǝn yiikon girima ya dii te yiba.

6

¹ Yera Salomǝǝ u nǝǝgiru sua u nεε, Yinni Gusunǝ, a bwisika a n wāa guru wii sinum-giru sǝǝ.

² Adama nε, na nun wāa yee geeru bania mi kaa n wāa sere ka baadommaǝ.

Gari yi Salomǝǝ

*u Isireliba sɔɔwa**(I maa mɛrio Sinambu I, 8:14-21)*

³ Yera sina boko Salomɔɔ u sɔira Isireliba kpuron mi gia, mi ba yɔ. Ma u bu domaru kua.

⁴ U gerua u nɛɛ, na Gusunɔ Isireliban Yinni siara. Domi u win nɔɔ mwɛɛru yibia te u Dafidi nɛn tundo kua u nɛɛ,

⁵ saa mìn di u win tɔmbu Isireliba yarama Eg-ibitin di, u n̄ wuu gagu gɔsa ben wusu gasu sɔɔ bu ka diru bani mi ba koo n̄n sã. U n̄ maa goo gɔsa u n ka sãa win tɔmbun kparo.

⁶ Adama Yerusalemuwa u gɔsa bu ka n̄n sãa yeru bania mi. Meya u maa Dafidi gɔsa u n ka sãa ben kparo.

⁷ Nɛn tundo Dafidi wi, u raa gɔru doke u Gusunɔ bɛsɛn Yinni diru bania.

⁸ Ma Yinni Gusunɔ u n̄n sɔɔwa u nɛɛ, ya wã ye u gɔru doke u ka n̄n diru bania.

⁹ Adama n̄ n̄ wi, u koo n̄n tu bania. Win bii wi u koo ma, wiya u koo tu bani.

¹⁰ Tɛ, Yinni Gusunɔ u win nɔɔ mwɛɛ te yibia. Wee nɛ, Salomɔɔ, na sina bɛsɛ Isireliban sina gɔna wɔllɔ na kua nɛn tundo Dafidin kɔsire. Yen biru, na Gusunɔ bɛsɛn Yinni dii te bania mi ba ko n da n̄n sã.

¹¹ Dii te sɔɔra na win woodan kpakororu wãa yeru kua. Kpee bɛsi yiruwa yi wãa kpakoro te sɔɔ, yì sɔɔ ba win woodaba yorua be u bɛsɛn baababa wɛ.

*Salomɔɔn kanaru**(I maa mɛrio Sinambu I, 8:22-53)*

¹² Yera Salomɔɔ u yɔra Yinni Gusunɔn yãku yerun wuswaaɔ Isireliban n̄ni biru, ma u n̄ma yiiya wɔllɔ u kanaru kua.

13 N deema Saloməə u raa turaru garu kua ka sii gandu. Ma u tu doke sãa yerun yaara yen suunu sɔɔ. Tura ten dɛɛbu bu sãawa gəm soonu nɔɔbu. Ten yasum maa gəm soonu nɔɔbu. Ma ten gunum maa sãa gəm soonu ita. Miya u yɔɔwa u yiira Isireliba kpuron wuswaaɔ. Ma u nɔma yiiya wɔllɔ u nɛɛ,

14 Gusunɔ, bɛsɛ Isireliban Yinni, goo maa sari nge wunɛ wɔllɔ ka temɔ. Wunen bwãa be ba nun mɛm nɔɔwammɛ ka gɔru tia, a ra arukawani ye a ka bu bɔkua yibie, kpa a bu wunen wɔnwɔndu sɔɔsi.

15 Wee a wunen nɔɔ mwɛɛru yibia te a wunen bɔɔ Dafidi nɛn tundo kua. Ye a nùn sɔɔwa kpuro, a ye kua gisɔ ka wunen dam.

16 Yen sɔ, Gusunɔ bɛsɛn Yinni, a nɔɔ mwɛɛ te yibio te a nùn kua mi. A nɛɛ, u n̄ kəsire biamɔ win bibun bweseru sɔɔ wi u koo win bandu di, bii be, b̄a n̄ tii nɛni dee dee ben wãaru sɔɔ, ma ba nun mɛm nɔɔwammɛ nge mɛ wi, Dafidi u kua.

17 N n mɛn na, Gusunɔ bɛsɛn Yinni, a de wunen gari yi a nùn sɔɔwa mi kpuro yi koorɔ.

18 Adama kaa sere kpĩ a sina tem mɛ sɔɔ ka gem? Domi wɔlla kun nun tura. Kaa sere gere dii te na nun bania mini?

19 Ka mɛ, Gusunɔ nɛn Yinni, a nɛn gere swaa dakio, kpa a nɛn kanaru nɔ te na m̄ gisɔ.

20 A de wunen nɔni yi n wãa dii te sɔɔ wɔkuru ka sɔɔ sɔɔ. A nɛn kanaru swaa dakio te na m̄ yam mini. Domi miya a nɛɛ, kaa tii sɔɔsi.

21 Nɛ ka wunen tɔmbu, sà n mɛnna yam mini, sa kanaru m̄, a sun swaa dakio saa wɔllun di mi a wãa kpa a sun suuru kua.

22 Goo ù n win winsim torari, ma ba yɛro tilasi

kua u ka na mini u bõre yãku yerɔ,

²³ na nun kanamɔ a yẽro swaa dakio wɔllun di kpa a bu siria. A tɔn kɔso nùn win kɔsa kɔsieyo, kpa a maa gemgii nùn win gem wẽ.

²⁴ Yibereba bà n wunen tɔmbu Isireliba kamia yèn sɔ ba nun torari, ma ba gõru gɔsia ba na ba nun suuru kanamɔ dii teni sɔɔ,

²⁵ a bu swaa dakio saa wɔllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. Kpa a de be ba yoru mwεεra bu wurama tem mε sɔɔ mε a raa ben baababa wẽ.

²⁶ À n dera gura ya yõra yèn sɔ ba nun torari, ma ba gõru gɔsia yèn sɔ a bu sekuru doke, ma ba mεerima yam mini ba nun sãamɔ ba kanaru mɔ,

²⁷ a bu swaa dakio saa wɔllun di, kpa a bu ben durum suuru kua. A bu swaa gea sɔsio yè sɔɔ ba koo sɪ, kpa a de gura yu nε tem mε sɔɔ, mε bεε wunen tɔmbu sa tubi di mi.

²⁸ Gõoru tà n dua tem mε sɔɔ, n̄ kun mε k̄esi k̄esi bararu, n̄ kun mε d̄ianun gɔɔ, n̄ kun mε twee, n̄ kun mε k̄ak̄anu ganu ni nu ra d̄ianu sanku, n̄ kun mε yibereba bà n tem m̄en wusu tarusi, n̄ kun mε bara bwese bweseka yà n wunen tɔmbu deema, n̄ kun mε wahala gaa,

²⁹ bà n seewa ba kanaru mɔ ma ben baawure u win toraru wura win gõruɔ, ma u win nɔma suema dii tenin bera gia,

³⁰ a bu swaa dakio saa wɔllun di mi a wãa kpa a bu suuru kua a baawure kua nge mε u sãa. Domi wunε turowa a tɔnun gõru yẽ.

³¹ Kpa bu nun nasia ba n s̄imɔ wunen swεε sɔɔ ben wãaru kpuro sɔɔ tem mε sɔɔ, mε a ben baababa wẽ.

32 Tɔn tuko goo ù n na u ka nun sã yèn sã u nua wunen yĩsira kpã, ma a dam bakam mɔ, ma yẽro u kanaru m̀dii te sɔɔ,

33 a nùn swaa dakio saa wəllun di mi a wãa, kpa a nùn kua ye u nun bikiamɔ. Kpa handunian tɔmbu kpuro bu nun gia, kpa bu nun nasia nge mɛ wunen tɔmbu Isireliba ba nun nasie, kpa ba n yẽ ma wuna ba ra sã dii te sɔɔ, te na bana mini.

34 À n wunen tɔmbu Isireliba wooda wẽ bu da bu ben yiberɛba tabu wɔri, ma ba kanaru koosima wunen mi, ba mɛrima wunen gee a gɔsa, ka dii te na nun banian bera gia,

35 a ben kanaru swaa dakio wəllun di kpa a bu kua dee dee.

36 Bà n daa maa nun torari domi goo sari wi u ku ra tore, ma wunen mɔru ya seewa, a bu yiberɛba nɔmu sɔndia, ma ba bu mwɛra ba ka da ba yoru dimɔ turukuɔ ñ kun mɛ mi n toma,

37-38 bà n bwisika tem mi ba yoru dimɔ mi ma ba gɔru gɔsia mam mam ba nun tii wẽ, ma ba tem mɛni mɛrima mɛ a ben baaba wẽ, ka wuu geni ge a gɔsa ka sãa yee te na nun bania mini, bà n kanaru m̀dii ba m̀dii, ba nun torari, ba durum kua,

39 a bu swaa dakio saa wəllun di mi a wãa kpa a bu kua dee dee, kpa a bu ben toranu kpuron suuru kua.

40 Tẽ, Gusunɔ nen Yinni, a de a nɔni wukia kpa a swaa daki kana te na m̀dii.

41 Yinni Gusunɔ,

a seewo a na mi a ra wẽre,

wunɛ ka wunen woodan kpakororu,

mi wunen dam mu ra sɔɔsire.

A de wunen yãku kowobu ba n faaba mɔ.

Kpa be ba nun mɛm nɔwammɛ

ba n nuku dobu m̀ doo n̄əru s̄o.
⁴² Yinni Gusun̄o,
 a ku wi a ḡosa biru kisi.
 A wun̄ɛn durom yaayo
 m̄ɛ a Dafidi wun̄ɛn s̄əm kowo kua.

S̄aa yee ten wukiabu
(I maa m̄ɛrio Sinambu I, 8:62-66)

7

¹ Sanam m̄ɛ Salom̄ə u kanaru kua u kpa, yera d̄ə u sarama w̄əllun di u ȳaku d̄ə m̄waararugii ni ka ȳaku ni nu tie m̄wa. Ma Yinni Gusun̄ən yiikon girima ya dii te wukiri.

² Ȳaku kowobu ba n̄ kp̄ia bu du Yinni Gusun̄ən s̄aa yer̄o, domi win yiikon girima ya yiba ten mi.

³ Ye Isireliba kpuro ba d̄ə wi ka Yinni Gusun̄ən yiikon girima ye wa ya sarama ya w̄a s̄aa yee ten w̄əll̄o, yera ba yiira ba siriru tem girari turarun w̄əll̄o te ba kua ka kpenu. Ma ba Yinni Gusun̄o siaram̄o ba m̀, Yinni Gusun̄o u s̄awa t̄ən geo. Win durom mu ra n w̄awa sere ka baadommāo.

⁴ Isireliba kpuro ka sina boko ba ȳakunu kua Yinni Gusun̄ən wuswaāo.

⁵ Yen d̄əma te, Salom̄ə u naa kin̄enu n̄r̄əbun suba yenda yiru (22.000) go ka ȳaanu n̄r̄əbun suba wunaa teeru (120.000). Nge m̄ya ba ka s̄aa yee te wukia.

⁶ Ȳaku kowobu ba ȳo ben ayen̄o, ma Lefiba ba dwee ȳanu soom̄o, ni sina boko Dafidi u dera ba kua bu ka Yinni Gusun̄o s̄a. N deema u rāa bu yiire bu womu geni ko bu n̄ɛɛ, Gusun̄ən durom mu ko n w̄awa sere ka baadommāo. Ma ȳaku kowobu ba k̄əbi soom̄o Isireliba kpuron wuswaāo mi ba ȳo.

⁷ Saloməə u sãa yee ten yaaran suunu dɛɛrasia ye ya wãa sãa yee ten tii tiin wuswaaə. Domi miya u yãku dɔə mwaararuginu ka siarabun yãkunu kua yèn sɔ yãku yee te ba kua ka sii gandu ten ayera kun tura bu ka yãku ni kpuro ko mi.

⁸ Saloməə ka Isireliba kpuro ba tɔə baka te diwa sere sɔə nɔəba yiru. Ma tən dabiru ta na saa Hamatin tem kpuron di, n ka girari Egibitin daaru gian di.

⁹ Sɔə nɔəba itase, ba maa mɛnna be kpuro ba yãku yee te dɛɛrasia ba yi nɛnɛm. Ba ye kuawa sɔə nɔəba yiru. Yen biruwa ba maa tɔə bakarun tii di sere sɔə nɔəba yiru.

¹⁰ Wɔəɔn suru nɔəba yirusen sɔə yɛnda itase sɔəra Saloməə u dera tɔmba wura ben yɛnusə. Ma ba nuku dobu mɔ durom mɛ Gusunə u Dafidi ka Saloməə ka sere win tɔmbu Isireliba kuan sɔ.

Yinni Gusunə

u kpam Saloməə kure

(I maa mɛrio 1:7-12, Sinambu I, 9:1-9)

¹¹ Sanam mɛ Saloməə u Yinni Gusunən sãa yeru ka win tiin sina kpaaru bana u kpa, ma ye kpuro ya koorə, ye u gɔru doke u ko Yinni Gusunən sãa yerə ka sere maa win tiin sina kpaarə,

¹² yera Yinni Gusunə u nùn kure wɔkuru. Ma u nùn sɔəwa u nɛɛ, na wunɛn kanaru nua. Na yam mi gɔsa. Miya ba ko n da man yãkunu kue.

¹³ Nà n wəllu kɛnua, ma gura kun maa nɛmə, n̄ kun mɛ na dera twee yi tem mɛ wukiri yi mɛn d̄ianu di, n̄ kun mɛ nà n mɛn tɔmbu k̄esi k̄esi baranu sure,

¹⁴ saa ye sɔə, bɛɛ be i sãa nɛn tɔmbu, i nɛn yĩsiru sɔəwa, ma i tii kawa i bɛɛn daa k̄ɔsa deri, ma i

man soka, kon beε wurari wəllun di kpa n beε beεn toranu suuru kua, kpa n beεn tem arumani wesia.

¹⁵ Saa ye sɔɔ, kon beε mɛeri kpa n kana ni i man koosima s̄aa yeru mini swaa daki.

¹⁶ Tē, na tu gɔsa na yi nenem nen s̄ɔ, ta n ka nen ȳsiru sɔɔwa. Ten miya nen n̄oni ka nen ḡoru kpuro ko n woo.

¹⁷ Wunε maa Salomɔɔ, à n s̄imɔ nge mε wunen tundo Dafidi u s̄ia, ma a m̄ɔ ye na nun yiire kpuro, ma a nen woodaba mεm nɔɔwammε,

¹⁸ kon wunen bandun dam sire nge mε na wunen tundo Dafidi nɔɔ mwεeru kua na nεε, u n̄ k̄sire biamɔ wi u koo bandu di Isireliɔ.

¹⁹ Adama ì n ḡosira i nen woodaba deri be na beε wē, ma i maa da i b̄unu s̄awa,

²⁰ kon beε wunawa nen tem di mε na beε wē. Kpa n dii te yina te na gɔsa na yi nenem nen ȳsirun s̄ɔ mi. Kpa n de bwesenu kpuro nu tu ȳε.

²¹ Be ba raa ten kp̄aru ȳε yellu, bà n sarɔ mi, biti koo bu mwa kpa bu bikia bu nεε, mban s̄ɔna Yinni Gusunɔ u wuu geni ka dii teni kua mε.

²² Kpa bu wisi bu nεε, ba Gusunɔ ben baababan Yinni deriwa, wi, wi u bu yarama Egibitin di ma ba da ba b̄unu yirammε ba s̄amɔ. Yen s̄ɔna u dera wahala yeni kpuro ya bu deema.

*Ye Salomɔɔ u maa kua
(I maa mɛerio Sinambu I, 9:10-28)*

8

¹ W̄ɔ yendun baa s̄ɔra Salomɔɔ u Yinni Gusunɔn s̄aa yeru ka sere maa win tiin sina kpaaru bana u kpa.

² U maa wuu si Huramu u nùn kã sɔnwa. Ma u dera Isireliba ba sina mi.

³ Salomɔɔ u Hamati wɔri ye ya wãa Soban bera gia, ma u ye mwa.

⁴ U tem mi gãanu ku ra kpin wuu ge ba mɔ Tadinɔri bana ka sere maa Hamatin wuu sìn mi ba ko n da win dīanu bere.

⁵ U Bɛti Horoni ye ya wãa gunguru wɔllɔ ka ye ya wãa wɔwɔɔ bana. Wuu si, su gbāranu ka gamboba mɔ, ka maa yen sēretinu.

⁶ U maa wuu ge ba mɔ Balati bana ka wuu sìn mi u ko n da win dīanu bere. Ma u sin gasu sɔɔ win tabu kɛkɛ yi dumi gawe berua ka maasɔbu. Ye Salomɔɔn gōru ga kī, yera u bana Yerusalemuɔ ka Libaniɔ, ka sere wuu si u mɔ sɔɔ.

⁷ Tɔn be ba tie Hɛtiba sɔɔ, ka Amɔreba sɔɔ, ka Feresiba sɔɔ, ka Hefiba sɔɔ, ka Yebusiba sɔɔ, be, be ba ñ sãa Isireliba,

⁸ ben bibun bwese te ta seewa ben biru, tera Salomɔɔ u yoo sɔma koosia sere ka gisɔn gisɔ.

⁹ Salomɔɔ u ñ Isireliban goo yoo sɔmburu koosie. Be, ba sãawa win tabu kowobu ka wirugibu, ka tabu sinambu, ka tabu kɛkɛ yi dumi gawen kparobu.

¹⁰ Wirugii be Salomɔɔ u gɔsa bu ka win tɔmbu kpara sɔmbu te sɔɔ, ben geera sãawa goobu ka weeraakuru (250).

¹¹ Salomɔɔ u dera win kurɔ wi u sãa Egibiti sunɔn bii u yara Dafidin yenun di ge u bana. U nɛɛ, win kurɔ kun sinamɔ Dafidi Isireliban sina bokon yenuɔ. Domi mi ba woodan kpakororu doke, yam mi, mu kuawa mi yam dɛɛram.

¹² Yera Salomɔɔ u yãku dɔɔ mwaararuginu kua yãku yee ten wɔllɔ te u bana Yinni Gusunɔn sãa

yerun wuswaaɔ.

¹³ U ra yākuunu ko nge mε Mɔwisin wooda ya gerua tɔɔ baateren sɔ, ka suru kpaon sɔ, ka tɔɔ wɛɛrarugiru sɔɔ ka tɔɔ bakanu ita yenin sɔ ni ba ra ko wɔɔ tia sɔɔ. Niya pɛɛ ye ba ku ra seeyatia doken tɔɔ bakaru, ka duurubun tɔɔ bakaru, ka sere maa Kunun tɔɔ bakaru.

¹⁴ U yāku kowobu yi wuu wuuka nge mε win tundo Dafidi u raa kua. Yāku kowo ben baawure ka win sɔmburu. Lefiba ka maa ben sɔmburu. Bera ba ra n Yinni Gusunɔ siaramɔ tɔɔ baatere kpa bu maa yāku kowobu somi ben sɔma sɔɔ. Ma ba kɔnnɔsun kɔsobu yi yi wuu wuuka.

¹⁵ Ba n̄ sina bokon wooda sare ye u yi yāku kowobu ka Lefiban sɔ ka sere maa arumani beru yerun sɔ.

¹⁶ Nge mɛya ba ka sãa yee ten sɔmbu te kpuro kpara saa ten torubun di sere ba da ba ka tu wiru go. Nge mɛya ba ka dii te bana ba kpa.

¹⁷ Yen biru Salomɔɔ u da Ɛsioni Gebɛɛɔ ka Elɔtuɔ. Wuu si, su wãawa nim wɔkun bɔkuɔ Edɔmun temɔ.

¹⁸ Huramu u dera win sɔm kowo be ba nim yɛ ba ka Salomɔɔ goo nimkusu daawa. Ma ba da Ofiriɔ ka Salomɔɔn sɔm kowobu sannu. Min diya ba ka sina boko Salomɔɔ wuran tɔnnu wɔkura ita naawa.

Seban sunɔ tɔn kurɔ

u Salomɔɔ mɛrim da

(I maa mɛriɔ Sinambu I, 10:1-13)

9

¹ Saa yè sɔɔ Seban sunɔ tɔn kurɔ u nua ma Yinni Gusunɔ u dera Salomɔɔ u yĩsiru yara, yera u da u ka Salomɔɔn bwisi yin saka mɛeri kpa u n̄n gãa dabinu bikia. U tura Yerusalemɔ, ka win sina

bwāa dabinu be ba nùn swīi, ka yooyo si su turare ka wura dabinu sōwa, ka kpee gobiginu. Ye u tura Salomōn mi, ma u gerua kpuro ye ya wāa win gōruo.

² Ma Salomōo u nùn wisa kpuro ye u bikia. Yen gaa kun nùn wisibu sēsie.

³ Ye kurō wi, u Salomōn bwisi yi kpuro wa, ka dii te u bana

⁴ ka dīa ni u ra di, ka win bwāabun wāa yeru, ka win sōm kowobun yāa ni ba ra doke bu ka nùn nōori, ka sere be ba ra nùn tam dokeye nōraaginū, ka yāku ni u ra ko diru mi u ra Yinni Gusunō sã,

⁵ ye kpuro ya nùn biti mwa sere u wom mwε. Ma u sina boko Salomōo sōwa u nεε, wunen dam ka wunen bwisin baaru ye na nua saa nen tem di, ye kpuro geema.

⁶ Adama na ñ daa gari yi naane kue sere na ka tunuma mini. Wee nen nōni yi ye kpuro wa. Ka gem, ye na wa mini, ba ñ daa man yen bōnu sōwa. Wunen bwisi ka wunen dukia ya kpā n kere nge mε wunen yīsira yara.

⁷ Doo nōrugiba wunen tōmbu ka wunen sōm kowo be ba nun nōrimō saa baayere. Ma ba wunen bwisi yin gari swaa daki.

⁸ Na Gusunō wunen Yinni siara wi u nun durom kua u nun swīi Isireliban sina gōna wōllō. U bu kīwa sere ka baadommo. Yen sōna u nun kua ben sunō a n da ka bu sirie dee dee.

⁹ Ma u sina boko wura kā tōnnu ita ka bōnu, ka maa turare ka kpee gobiginu. Salomōo kun maa turare waare gam gum di ya n kpāaru nε mε.

¹⁰ Huramun sōm kowobu ka Salomōogii be ba ka wura naamo Ofirin di, beya ba maa ka dāa gea ye ba

mò santali ka kpee gobiginu naamò.

¹¹ Ma sina boko u ka dāa ye yəətii kua sāa yerò ka sere maa win tiin dirò. Dāa yera u maa ka wom kowobun mərəkunu ka ben guunu kua. Dāa yen bwesera kun saara mò. Meya ba ñ maa yen bweseru waare Yudan temò.

¹² Salomòò u sunò tən kurò wi wē kpuro ye u bikia. U nùn kēru kāwa n kere ye u ka na. Yen biru, ma kurò wi, u gəsira u wura win temò ka win bwāabu.

Saloməən dukia

(I maa mεerio Sinambu I, 10:14-29)

¹³ Wura ye Salomòò u ra wa wōò ka wōò ya sāawa tannu yendu.

¹⁴ Ye baasi, u ra maa wura ka sii geesu mwε tenkuban mi ka maa sinam be u ka arukawani bəkuan mi, ka sere maa win tem beri berikan wirugibun mi.

¹⁵⁻¹⁶ U dera ba tere bakanu goobu (200) ka tere piiminu gooba wunòbu (300) kua ka wura. Tere baka nin teerun bunum mu sāawa kilo nòòba tia. Ma piimii nin teerun bunum mu maa sāa kilo ita. Ma u tere ni doke diru garu sò te ba sokumò Libanin dāa sōò, win sina kpaarò.

¹⁷ Yera u maa sina kitaru kua ka suunu donnu, ma u tu wura gean tii pote.

¹⁸ Sina kita te, ta yəətia mōwa naa dabusanu nòòba tia. Ma ba ten naa sònditia kua ka wura. Ma ta nəm sònditia mō yēsi yēsika. Yen baayeren bəkuəra ba gbee sunən weenasia kua ya yō, tia nəm dwarò, tia maa nəm geuò.

¹⁹ Ma ba maa gbee sinan sin weenasisu kua wəkura yiru ba doke tia tia yəətia yen naa dabusaru baateren yēsi yēsikaò. Nòòba tia ya wāa nəm dwarò,

nəɔba tia maa wāa nəm geuə. Sunə goo maa sari wi ba maa kita ten bweseru kuare.

²⁰ Saloməən nəri kpuro yi sāawa wura gea ka sere maa win gbēa ye u ra ka di win sina kpaarə te ba sokumə Libanin dāa sōə. Gāanu ganu sari mi ni ba kua ka sii geesu, domi win waati ye sōə, ba n̄ sii geesu garisi gāanu.

²¹ Yēn s̄ Huramun səm kowobu ba ka Saloməən goo nimkusu tenkuru m̄ su ra n naamə wōə ita ka wōə ita saa tontonden di, su n wuraba ka sii geesu sōəwa ka suunu donnu, ka wənnu ka gunə burasu.

²² Saloməə u sinam be ba wāa dunia sōə kpuro bwisi ka dukia kere.

²³ Sinambu kpuro ba ra n kasuwa bu win gari nə win bwisi yi Yinni Gusunə u n̄n k̄n s̄.

²⁴ Wōə baagere, ben baawure u ra ka n̄n k̄ru naawɛwa. Gabu sii geesu, gabu wura, gabu yabenu, gabu tabu yānu, gabu turare, gabu maa dumi ka kɛtekunu.

²⁵ Ma Saloməə u tabu kɛkɛba kasu yi dumi gawe ka maasəbu. U dum gōnu kua nərəbun suba nne (4.000). Maasə be, ba maa sāa nərəbun suba wəkura yiru (12.000). Ma u bu yi yi wuu marosə, mi win tabu kɛkɛba ba wāa ka sere maa Yerusalemuə mi win tii u wāa.

²⁶ Sinam be ba wāa saa daa te ba m̄ Efaratin di sere n ka girari Filisitiban temə, n ka da Egibitin daarə, Saloməəwa u be kpuro m̄.

²⁷ Ma u dera sii geesu koorə Yerusalemu mi nge kpenu. Mɛya u maa dera dāa gea ye ba m̄ sɛduru ya dabia nge yakasun dāa ye ba m̄ sikaməre ye ya ra n̄ wāa Sefalan wəwəə.

²⁸ Saloməə u tenkuba m̄ be ba ra n̄n dumi dwem daawe Egibitiə ka sere maa tem baamaə.

Saloməən gəə

(I maa mεerio Sinambu I, 11:41-43)

²⁹ Saloməən kookoo si u kua, gbiikisu ka dāakisu, si kpuron garin sukum yorua Gusunən səmə Natanin tireru səə, ka Gusunən səmə Akiya, Silogiin tireru səə, ka sere maa Gusunən səmə Yedon kāsīnun tireru səə. Yedo wiya u Yeroboamu, Nebatin bii, Isireliban sina bokon wāarun faagi yorua.

³⁰ Saloməə u bandu diwa wəə weeru Isireliba kpuron wəllə Yerusalemuə.

³¹ Yen biruwa u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win tundo Dafidin wuuə. Ma win bii Roboamu u bandu kəsire kua.

YUDAN SINAMBUN GARI

Isireliban banda

bənu kua yiru

(I maa mεerio Sinambu I, 12:1-15)

10

¹ Roboamu u da Sikemuə. Domi Isireliba kpurowa ba da mi bu ka nùn ko sunə.

² N deema Yeroboamu, Nebatin bii, u raa kpikiru sua Saloməən sə u da u wāa Egibitiə. Sanam mε u nua Roboamu u bandu di, yera u gəsirama Egibiti min di.

³ Yera ba nùn səmə gəria ba nεε, u na. Ye u tunuma, yera wi ka Isireliban bwese kəri wəkuru ba menna ba da ba Roboamu səəwa ba nεε,

⁴ wunen tundo u sun yoo səma koosia, ma ya sun bunie nge keten sugu. Adama wunε a sun tu kawo kpa su nun swĩi.

⁵ Ma u bu sãɔwa u nɛɛ, i gina doo. N n kua sãɔ ita kpa i wurama.

Ma tɔn be, ba doona.

⁶ Yera Roboamu u Isireliban bukurobu menna win mi, be ba ra raa win tundo Salomɔɔ bwisi kɛ. Ma u bu bikia u nɛɛ, bwisi yirà i man kɛmɔ n tɔn be sɔ.

⁷ Ma ba nùn wisa ba nɛɛ, à n wura saa gisɔn di, a tɔn be nɔɔri kpa a ko ye ba nun bikia, kpa a bu wisi ka kīru, ba ko n sãɔwa wunen tambu sere ka baadommaɔ.

⁸ Adama Roboamu wi, u n bukuro ben gari wure. Win saarasi ka be u biru di sannu, bera u bwisi bikia.

⁹ U bu sãɔwa u nɛɛ, bwisi yirà i man kɛmɔ n ka tɔn be wisi be ba nɛɛ, n bu yoo sɔma kawo ye nen tundo u raa bu koosia.

¹⁰ Yera ba nùn wisa ba nɛɛ, a bu sãɔwɔ a nɛɛ, wunen niki bii piibu ga wunen tondon pɔra bɔɔrum kere.

¹¹ Wunen tundo u raa bu yoo sɔma koosia. Mɛya kaa maa tu sosi. Wunen tundo u raa bu sɛɛyasia ka yii sennu. Mɛya kaa maa bu sɛɛyasia ka som kpaki.

¹² Yera Yeroboamu ka tɔn be kpuro ba na Roboamun mi sãɔ itase te, nge mɛ u raa gerua.

¹³ Roboamu u tɔn be wisa ka dam. U n bukuro ben gari yi garisi gāanu.

¹⁴ Adama win saarasi ben bwisiya u ka sɔmburu kua, ma u nɛɛ, nen tundo u raa bɛɛ yoo sɔma koosia. Adama tɛ, nɛgira ta koo kera. U raa bɛɛ sɛɛyasia ka yii sennu. Adama nɛ, som kpakiya kon ka bɛɛ sɛɛyasia.

¹⁵ Nge mɛya Roboamu u yina u tɔn begii swaa daki, domi Yinni Gusunɔwa u dera n kooru mɛ, kpa

win gari yi ka koorā yi u raa Yeroboamu, Nebatin bii sōwā saa Akiya, Silogiin nān di.

Roboamu

u kua Yudaban suno
(*I maa mērio Sinambu I, 12:16-25*)

¹⁶ Ye Isireliba kpuro ba wa ma sina boko u n̄ ben gere swaa daki, yera ba n̄n sōwā ba n̄ε, mba n sun mōsine bese ka Dafidi, Isain bii.

Sa n̄ maa bōnu gaa mō ka wi.

Bese Isireliba i de su gōsira su wura bese n̄ yenusō.

Wunε Roboamu,

a wunen bweserun wunanō koowo.

Ma Isireli be, ba gōsira ba wura ben yenusō.

¹⁷ Ma Roboamu u kua Yudaba tōnan sunō.

¹⁸ Saa ye sōra u Hadoramu gōra Isireliban mi, wi u ra bu kpare bu ka wōō gobi mwa. Ma ba n̄n kpenu kasuka ba go. Yera n dera Roboamun tii u win tabu keke wōri fuuku fuuku u da Yerusalemō.

¹⁹ Nge mēya Isireliban bwese keri wōku te, ta ka Dafidin yēnugibu karana sere ka gisō.

11

¹ Saa yē sō Roboamu u tunuma Yerusalemō, yera u Yudaba ka Benyamēba kpuro mēna, ma u be sō tabu durō dangibu nōrōbun suba wunōbu ka wēnε (180.000) gōsa bu da bu Isireliban bwese keri wōku te wōri kpa bu ban te wōrama bu n̄n wesia.

² Adama Gusunō u ka win sōmō Semaya gari kua u n̄ε,

³ a Roboamu, Salomōn bii, Yudaban sunō ka Yudaba ka Benyamēba kpuro sōwō a n̄ε,

⁴wee ye ne, Yinni Gusunə na gerua. Na nee, bu ku raa da bu ka ben mero bisibu Isireliba tabu ko. Ben baawure u gəsiro win yenuə. Domi yeni ya nawa saa nen min di.

Ma ba Yinni Gusunən gere wura, ba gəsira ba wura ben yenusə.

Roboamu

u wusu gbāranu banisi

⁵Roboamu u da u sina Yerusalemuə. Ma u Yudan wusu gbāranu banisi.

⁶U Betelehemu bana, ka Etamu ka Tekoa

⁷ka Beti Suri ka Soko ka Adulamu

⁸ka Gati ka Maresa ka Sifu

⁹ka Adoraimu ka Lakisi ka Aseka

¹⁰ka Sorea ka Ayaloni ka Heboroni. Wuu si, su wāawa Yudan temə ka Benyamēen temə. Ma u su tāsisia.

¹¹U su gbāranu toosi, ma u tabu sinambu yi yi mi. Ma u dia kua mi ba ko n da dīanu ka gum ka tam bere.

¹²U wuu sin baagere səə tere nu ka yaasi yi. Ma u su tāsisia. Ma Yudaba ka Benyamēeba ba ka nūn yōra.

Yāku kowobu ka Lefiba

ba wura Roboamun mi gia

¹³Yāku kowobu ka Lefi be ba wāa Isireliban tem səə kpuro, ba seewa ben wāa yerun di ba na Roboamun mi.

¹⁴Lefiba ba ben wāa yenu deri ma ba na Yudaə ka Yerusalemuə yèn sǎ Yeroboamu ka win bibu ba bu yinari bu ben yāku kowo səma ko.

15 Yeroboamu u yāku kowobu yi yi win bwāarokunun sō, ni u kua nu ka boo kinenu ka ketēba weenε.

16 Isireli be ba tie ba Yinni Gusunən sāarun kīru mō, ba Lefiba swīi Yerusalemō bu ka Gusunō ben baababan Yinni yākuru kua.

17 Ma ba Yudan bandun dam sire, ba Roboamu, Salomōən bii tāsisia wōō ita. Wōō ita ye sōəra ba sīa Dafidi ka Salomōən yira sōō.

Roboamun bweseru

18 Roboamu u Mahalati sua kurō. Mahalatin tundon yīsira Yerimōti, Dafidin bii. Win meron yīsira Abihaili, Eliabun bii, Isain debubu.

19 Mahalati wi, u bii tən durōbu mara. Bera Yeusi ka Semaria ka Sahamu.

20 Mahalatin biru, u Maaka sua kurō. Maaka wi, u sāawa Abusalōmun bii. Ma u Roboamu Abia ka Atai marua ka maa Sisa ka Selomiti.

21 Roboamu u Maaka kī too n kere win kurō be ba tie. Domi kurōbu yendu yiru sariwa u sue yenūō ma u maa kurō tanōbu mō wata tōōwō. Bii tən durōbu tēna yiru sariwa u mara. Bii tən kurōbu maa wata.

22 Roboamu u Abia, Maakan bii yerumaru wē. Ma u nūn kua win maabu ka win wōnōbun guro guro. Domi u kī u nūn ko sunō.

23 Yen biru, u win bii be ba tie yarinasia ka bwisi. U dera ba da ba wāa Yudaba ka Bēnyamēen wuu gbāranugisu sōō. U bu dīanu wē nu kpā. Ma u maa bu kurō dabinu sua.

Egibitin sunō Sisaki

u Yudaba wəri

(I maa mēerio Sinambu I, 14:25-28)

12

¹ Ye Roboamu u wa ma win banda dam kua, u tãsa, yera u Yinni Gusunən woodaba deri. Ma Isireliba kpuro ba maa win yira swīi.

² Roboamun bandun wãō nɔɔbuse sɔɔra Sisaki, Egibitin sunɔ u Yerusalemu wɔri. Domi Roboamu ka wigibu ba Yinni Gusunɔ torari.

³ Sisaki wi, u tabu kekeba mɔwa nɔrɔbu ka goobu (1.200), maasɔbu maa nɔrɔbun suba wata (60.000). Ma u na saa Egibitin di ka tɔn dabi dabinu. Bera Libigibu ka Sukigibu ka Etiopigibu.

⁴ Ma u Yudan wuu gbãranugisu mwεera sere n ka girari Yerusalemu.

⁵ Yera Gusunən sɔmɔ Semaya u da u Roboamu deema ka Yudaban tabu sinambu be ba duki sua sanam mε Sisaki u wee. Ma u bu sɔɔwa u nεε, wee ye Yinni Gusunɔ u gerua. U nεε, i nùn deri. Wee u koo maa bεen tii deri, kpa u bεε beri Sisakin nɔmu.

⁶ Isireliban tabu sinambu ka ben sina bokon tii, ba ben toranu wura ba nεε, Yinni Gusunɔ u sãawa gemgii.

⁷ Ye Yinni Gusunɔ u wa ba tii kawa, yera u Semaya sɔɔwa u nεε, wee ba tii kawa. Yen sã, na ñ maa bu kpeerasiamɔ. Na ñ tεemɔ n ka bu somiru na. Na ñ derimɔ Sisaki u maa Yerusalemu wɔri nɛn mɔrun sã.

⁸ Adama ba koo ko Sisakin yobu kpa bu gia ma nɛn yinniru ka handunian sinambun yinniru nu ñ tia.

⁹ Sisaki, Egibitin sina boko u da u Yerusalemu wɔri ma u Yinni Gusunən sãa yeru ka sina bokon dirun arumani gura. Ye kpurowa u sua. U maa tɛrenu gura ni Salomɔɔ u kua ka wura.

10 Ma Roboamu u tεε nin kəsire kua ka sii gandu. Ma u nu sina kpaarun kənnən kəsobun wirugibu nəmu səndia.

11 Mən nəə sina boko u gesi dəə Yinni Gusunən sāa yerə, kənnə kəsə be, ba ra nəwa bu nu sua. Yen biru, kpa bu maa ka nu wura bu yi ben dirə.

12 Məru ye Yinni Gusunə u raa ka Roboamu sāa ya sure yèn sō u tii kawa. Ma u n̄ dere bu n̄n kam koosia mam mam. Ma u dera gāa geenu tiara Yudaə.

Roboamun bandun kpeeru

(I maa mεerio Sinambu I, 14:21-24,29-31)

13 Roboamu u məwa wəə weeru ka tia sanam mε u bandu di Yerusalemuə. Ma u win bandun dam sire. U kuawa wəə wəkura nəəbu ka yiru bandu səə Yerusalemu mi. N deema wuu gera Yinni Gusunə u gəsa Isireliba kpuron sō ga n ka win yīsiru səəwa. Roboamu win meron yīsira Naama, wi u sāa Aməni.

14 Kəsə u kua, domi u n̄ Yinni Gusunə kasu ka win gōru kpuro.

15 Roboamun kookoo si u kua, gbiikisu ka dāakisu, ye kpuron gari yi yorua Gusunən səməbu Semaya ka Idon tirenu səə. Tire ni səəra ba ben yīsa yorua nge mε ba ka swīine. Roboamu ka Yeroboamu ba ra n tabu məwa baadomma.

16 Roboamu u kpuna u gu, ma ba n̄n sikua win baababan sikə Dafidin wuuə. Ma win bii Abia u bandu kəsire kua.

Abia u bandu di Yudaə

(I maa mεerio Sinambu I, 15:1-8)

13

1 Yeroboamun bandun wəə wəkura nəəbu ka itase səəra Abia u bandu di Yudaə.

² U bandu diwa wɔɔ ita Yerusalemuɔ. Win meron yĩsira Maaka, Urieli, Gibeagiin bii.

Abia ka Yeroboamu ba tabu kuawa ben wāaru kpuro sɔɔ.

³ Abia u tabu kowo damgibu sua nɔrɔbun suba nɛɛru (400.000) u ka Yeroboamu wɔri. Ma Yeroboamu u maa tabu durɔ damgibu sua nɔrɔbun suba nɛnɛ (800.000) u bu sure.

⁴ Yera Abia u seewa u nɔɔgiru sua saa guu te ba mɔ Semaraimun di. Guu te, ta sãawa Efaraimun guurun bee tia. U nɛɛ, Yeroboamu, wunɛ ka Isireliba, i man swaa dakio i nɔ.

⁵ I ñ yɛ ma Dafidi ka win bibun bwesera Gusunɔ Isireliban Yinni u bandu wɛ Isireliba kpuro sɔɔ? U maa nɛɛ, u ñ arukawani ye kusiamɔ.

⁶ Adama Yeroboamu, Nɛbatin bii, Salomɔɔ, Dafidin biin sɔm kowo u win yinni seesi.

⁷ N deema garu koo saribara ba mɛnna ba na wi Yeroboamun mi. Ma ba Roboamu kamia. Roboamu u sãawa aluwaasi. U ku ra gãanu ko ka toro sindu. Ma u kpɔna u yɔra dim dim ben wuswaaɔ.

⁸ Tɛ, i tamaa i ko i ka ban te yina te Yinni Gusunɔ u Dafidin bibun bweseru nɔɔ mwɛɛru kua. Geema i dabi too. Ma i ketɛn bwãarokunu mɔ ni Yeroboamu u bɛɛ kua ka wura nu n sãa bɛɛn yinnibu.

⁹ Ma i Yinni Gusunɔn yãku kowobu Aronin bibu ka sere Lefiba yina. Ma i tii yãku kowo kpaobu kua nge bwese tukunu. Wi u gesi seewa u ka naa kpɛma ka yã kinɛnu nɔɔba yiru na, wiya ba ra ko bwãaroku nin yãku kowo, ni, ni nu ñ sãa Gusunɔ.

¹⁰ Adama bɛɛɛ Yudaba, Gusunɔwa u sãa bɛɛɛn Yinni. Sa ñ maa nùn deri. Yãku kowobu Aronin bweseru ka Lefiba, bera ba win sɔma mɔ.

11 Sa ra Yinni Gusunə t̄ə baateren yāku d̄ə mwaararuginu kue bururu ka yoka. Sa ra n̄n turare d̄ə dokeye kpa su n̄n p̄e yīya tabulu d̄era yen w̄llə. M̄ya sa ra maa fitilanu s̄re yoka baayere dabu wuraguu gen w̄llə. B̄εε, sa n̄n m̄m n̄əwamm̄ε. Adama b̄εε i n̄n deri.

12 M̄ya Gusunə ka win yāku kowobu ba w̄a ka b̄εε. Ba sun swaa gbiiye. M̄ya sa k̄bi m̄ ȳn sw̄i yi dam m̄. Sa ko b̄εε yi swee. B̄εε Isireliba, i ku ka Gusunə b̄εn baababan Yinni tabu ko. Domi i n̄ kamiam̄.

13 Yera Yeroboamu u dera win t̄n be ba kukua Yudaban biruə ba yarima ba Yuda be w̄ri. N deema Yeroboamun tabu kowobu gabu ba w̄a Yudaban wuswaaə. Nge m̄ya n̄ kua ba ka bu suunu doke.

14 Ye Yudaba ba s̄ira, yera ba wa ma ba koo tabu kowa biruə ka wuswaaə. Ma ba n̄əgīru sua ba Yinni Gusunə somiru kana. Sanam m̄ε, yāku kowobu ba k̄bi soom̄,

15 yera Yudaba kpuro ba tabun kuuki wura. Ma Yinni Gusunə u Yeroboamu ka wigibu w̄ri Abia ka Yudaban wuswaaə.

16 Isireliba ba duki yakikira adama Gusunə u bu b̄ri Yudaban n̄m̄aə.

17 Ma Abia ka win t̄mbu ba Isireliba kamia. Isireli be s̄ə, t̄mbu n̄r̄əbun suba n̄εra wun̄əbuwa (500.000) ba w̄ruka ba gu.

18 Isireliba ba sekuru wa d̄ma te. Ma Yudaba ba nasara sua. Domi Gusunə ben baababan Yinniwa ba t̄sa.

19 Abia u Yeroboamu naa gira, ma u n̄n wuu sini mwaari, Beteli ka yen baru kpaanu ka Yesana ka yen baru kpaanu ka Eforoni ka yen baru kpaanu.

²⁰ Yeroboamun dam kpuro mu kpa Abian waati ye sɔɔ. Ma Yinni Gusunɔ u dera u gu.

²¹ Yen biru, Abia u win bandun dam sire. U kurɔbu sua wɔkura nne. Ma u bii tɔn durɔbu yenda yiru mara ka bii tɔn kurɔbu wɔkura nɔɔbu ka tia.

²² Ye Abia u kuan sukum ka ye u gerua, ya yorua Gusunɔn sɔmɔ Idon tireru sɔɔ.

²³ Abia u kpuna u gu, ma ba nɔn sikua win baababan sikaɔ, Dafidin wuuɔ. Ma win bii Asa u bandu kɔsire kua.

Asa u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛrio Sinambu I, 15:9-11)

Ma bɔri yenda dua tem mɛ sɔɔ sere wɔɔ wɔkuru.

14

¹ Asa u sɔa dee dee Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ.

² U bɔu yaku yenu ka gungunu ka bwɔarokunu kɔsuka.

³ U Yudaba sɔɔwa u nɛɛ, bu Gusunɔ ben baababan Yinni kasuo, kpa bu win yiirebu ka win woodaba mɛm nɔɔwa.

⁴ U bwɔaroku ka gungunu mi ba ra bɔnu sɔ kpuro kɔsuka. Ma win banda wɔa bɔri yendu sɔɔ.

⁵ U dera ba wuu gbɔranugisu seeya. Win bandu sɔɔ, tabu sari. Bɔri yenda ta wɔa, domi Yinni Gusunɔ u dera u wɛra.

⁶ Asa u maa Yudaba sɔɔwa u nɛɛ, su wuu si sɔme su si gbɔranu ka kɔsu yenu toosi kpa su sin kɔnnɔsun gamboba kɔkɔrɔba doke, domi tem mɛ, mu sɔawa besɛgim. Mɛya sa Gusunɔ besɛn Yinni kasu ma u sun wɛrabu wɛ beri berika kpuro.

Ma ba kpɔa ba wuu si sɔnwa.

⁷ Asa u tabu kowobu nɔrɔbun suba gooba wunɔbu (300.000) mɔ Yudaba sɔɔ be ba tɛrenu ka

yaasi mǎ. Bɛnyamɛɛba sǎɔ maa, tǎmbu nǎrǎbun suba goobu ka wɛnɛ (280.000) be ba tɛrɛnu nɛni ma ba tɛn toobu yɛ. Be kpuro ba sǎawa tabu durǎ damgibu.

⁸ Yera Seraki, Etiopigii u Yudaba wǎrim wee. Ma u tunuma Maresǎɔ ka win tabu kowobu nǎrǎbun suba nǎrǎbu (1.000.000), ka tabu keke yi dumi gawe gooba wunǎbu (300).

⁹ Ma Asa u seema u ka nǔn yinna wǎwa ye ba mǎ Sefataǎ, Maresan bǎkuǎ.

¹⁰ Ma Asa u Gusunǎ win Yinni kana u nɛɛ, Yinni Gusunǎ, wunɛ turowa kaa kpǐ a damgii ñ kun mɛ dam sarirugii somiru na. Yen sǎ, a na a sun somi. Domi wunɛ sǎɔra sa tǎsa. Meya ka wunɛn yǐsira sa ka tǎn dabi teni wǎrim na. Gusunǎ bɛsɛn Yinni, a ku de tǎnu u nasara wa wunɛn wǎllǎ.

¹¹ Ma Yinni Gusunǎ u dera Asa ka Yudaba ba Etiopigibu kamia, ba duki yarina Yudaban wuswaan di.

¹² Ma Asa ka wigibu ba bu naa gira sere Geraǎ. Ma Etiopigii be, ba wǎruka ba gu. Domi Yinni Gusunǎ ka win tabu kowoba ba Etiopigii be kam koosia. Yen dǎma te, Yudaba ba yǎnu gurawa too.

¹³ Asa ka win tǎmbu ba wuu si su wǎa Geraǎ wǎri ba kǎsuka. Ma ba dukia baka gura. Domi sin tǎmba Yinni Gusunǎn bɛrum kua ba nanda.

¹⁴ Ba be ba yaa sabenu kǎsun kuu bekunuginu kasuka. Ma ba yǎanu ka yooyoosu mwɛɛra dabi dabinu. Yen biru, ba gǎsira ba wuru Yerusalemuǎ.

*Asa u bũu sǎaru yina
(I maa mɛɛrio Sinambu I, 15:12-15)*

15

¹ Yinni Gusunə u dera win Hunde u Asaria, Odedin bii yəəwa.

² Ma u da Asan wuswaaə u nùn səəwa u nee, Asa, wunε ka Yudaba, ka Benyamεεba, i swaa dakio i nə. Yinni Gusunə u wāa ka bεε, i n ka nùn yōra. I n nùn kasu, i ko i nùn wa. Adama i n nùn deri, u koo maa bεε deri.

³ N deema saa ye səə, Isireliba ba Yinni Gusunə deri. Ba n̄ yāku kowobu mə be ba koo bu Yinni Gusunən woodaba səəsi. Meya ba n̄ maa Gusunən wooda gaa mə.

⁴ Adama ben nuku sankiranu səə, ba gəsirama Gusunə ben Yinnin mi ba nùn kasu. Ma u tii bu səəsi.

⁵ Waati ye səə, be ba dumə ka be ba yarimə ba n̄ bəri yendu mə. Domi tabu wāawa tem kpuro səə.

⁶ Tabu wāa bwesenu səə ka wusu səə. Domi Gusunəwa u bu wahala dabi ni suremə.

⁷ Yen s̄ tē, i yōro dim dim, kpa i ku mwia kpana. Domi i ko i bεen kookoosun are wa i mwa.

⁸ Ye Asa u Gusunən səmə Asaria, Odedin biin gari yi nua, yera u dam wa ma u būu ni nu wāa Yudan tem səə ka Benyamεεn tem səə kpuro kpeerasia ka sere maa ni nu wāa wuu si ba mwεera səə Efaraimun guurə. Ma u Yinni Gusunən yāku yeru seeya te ta ra n wāa s̄a yerun wuswaaə.

⁹ Ma u Yudaba kpuro menna ka Benyamεεba ka Efaraimuba ka Manaseba ka sere Simεəba, be, be ba wurama win mi Yudaə. Domi Isireliba dabira ta wurama Yudaə yēn s̄ ba wa ma Gusunə, Asan Yinni u ka nùn wāa.

¹⁰ Ma ba menna Yerusalemuə wōən suru itase səə. N deema Asan bandun wōə wəkura nəəbuse səəra mi.

¹¹ Yen t̄ō te, arumani ye ba gura s̄ō, kete nata ka wun̄bu (700) ka yāanu n̄r̄obun suba n̄ōba yiruwā (7.000) ba ka Yinni Gusun̄o yākunu kua.

¹² Ba n̄ō mw̄ε̄ru kua ma ba koo Gusun̄o ben baababan Yinni kasuwa ka ben ḡōru kpuro, ka ben bw̄era kpuro.

¹³ Ben wi u yina u Gusun̄o Isireliban Yinni kasu, ba koo ȳēro gowa, baa ù n s̄ān na bukuro ñ kun m̄ε bii, t̄n dur̄o ñ kun m̄ε t̄n kur̄o.

¹⁴ Ma ba b̄ri yi wuram̄o ka dam Yinni Gusun̄on wuswaa, ma ba nuku dobun kuuki m̄ō ba k̄bi ka guunu soosim̄o.

¹⁵ Ma Yudaba kpuro ba nuku dobu kua ben n̄ō mw̄ε̄ te ba kuan s̄ō. Domi ba tu kuawa ka ben ḡōru kpuro. Ma ba Yinni Gusun̄o kasu ka ben ḡōru kpuro. Ma u bu tii s̄ōsi, u bu w̄rabu w̄ beri berika.

¹⁶ Asa u mam Maaka win m̄ero yara bandun di. Domi u bw̄aroku kua Asitaaten s̄ō. Ma Asa u gu k̄suka muku muku u d̄ō m̄eni w̄w̄a ye ba m̄ō Sedoroni.

¹⁷ Adama Asa u ñ kp̄ia u gungunu mi ba ra b̄nu s̄a kpuro kpeerasie baa m̄ε u tii Gusun̄o w̄ε mam mam win w̄aru kpuro s̄ō.

¹⁸ Wi ka win tundo ba sii geesu ka wura ka ḡā bwese bweseka yi Yinni Gusun̄on s̄ō. Ma u ye kpuro sua u ka da Yinni Gusun̄on s̄ā yer̄o.

¹⁹ Ma tabu ȳra saa ye s̄ō, sere n ka kua Asan bandun w̄ō t̄na ka n̄ōbuse s̄ō.

Asa u ka Basa,

*Isireliban sina boko tabu kua
(I maa m̄erio Sinambu I, 15:16-22)*

16

¹ Asan bandun wõɔ tɛna ka nɔɔba tiase sɔɔ, yera Basa, Isireliban sina boko u Yudaba tabu wɔrima. Ma u Rama gb̄araru toosi u ka Asan tambu Yudaba yinari bu du bu yari.

² Yera Asa u sii geesu ka wura yarama Yinni Gusunɔn arumani beru yerun di ka maa sina bokon arumani beru yerun di. Ma u ka ye kpuro gɔra Sirin sina boko Beni Hadadin mi, wi u w̄aa Damasio.

³ U nɛɛ, u de bu arukawani bɔke nge mɛ ben baababa ba raa bɔkua. Wee u n̄un sii geesu ka wura m̄orisiammɛ. Yen s̄ɔ, u de u win arukawani kusia ye wi ka Basa Isireliban sina boko ba bɔkua, kpa Basa u wa u wi, Asa deri.

⁴ Ma Beni Hadadi u Asan gari yi wura. Ma u win tabu sinambu gɔra bu Isireliban wusu wɔri. Ma ba Iyoni wɔri ka Danu ka Abeli Maimu ka sere maa Nɛfitalin wuu s̄in mi ba ra d̄ianu bere.

⁵ Sanam mɛ Basa u ye nua, yera u win sɔmburu yɔrasia u Raman bana ye deri.

⁶ Ma Asa u dera Yudaba ba kpenu ka d̄aa ye Basa u raa ka Rama banimɔ mi gura. Ma ba ka ye Geba ka Misipa bana.

Asa u Gusunɔn sɔmɔ Hanani

pirisɔm doke

⁷ Saa ye sɔɔra, Gusunɔn sɔmɔ Hanani u da u Asa Yudaban sina boko deema u nɛɛ, yɛn s̄ɔ a wunɛn naanɛ doke Sirin sina boko sɔɔ, n n̄ mɔ Gusunɔ wunɛn Yinni sɔɔ, yen s̄ɔ, Sirin sina bokon tabu kowobu ba koo nun kisirari.

⁸ Etiopigibu ka Libigibu ba tabu kowo dabi dabinu mɔ ka tabu kɛkɛ dabi dabinu yi dumi gawe,

ka sere maa maasɔbu. Ka mε, Yinni Gusunɔ u nun bu nɔmu beria yèn sɔ a nùn naane kua.

⁹ Domi Yinni Gusunɔ u kpuro mεera handunia ye sɔɔ u ka wa be ba nùn kī ka ben gōru kpuro. Adama wunε, a gari baka kookoosu kua gari yi sɔɔ. Yen sɔ, saa tɛn di, ba koo ka nun tabu ko.

¹⁰ Ma Asa u ka Gusunɔn sɔmɔ wi mɔru kua gem gem. Ma u dera ba nùn pirisɔm doke. Saa ye sɔɔra u maa Yudaban gabu dam dɔremɔ.

Asan bandun kpeeru

(I maa mεerio Sinambu I, 15:23-24)

¹¹ Asan bandun tore ka ten kpeerun gari yi yorua Yudaban sinambu ka Isireliban sinambun tireru sɔɔ.

¹² Asan bandun wɔɔ weeru tia sarise sɔɔ, u naasu bara sere u nɔni sɔɔra. Baa mε u barɔ, ka mε, u n Yinni Gusunɔ kasu. Timgiba u kasu.

¹³ Ma Asa u kpuna u gu win bandun wɔɔ weeru ka tiase sɔɔ. U da u win baababa deema.

¹⁴ Ba nùn sikua siki ni u dera ba gban teerɔ Dafidin wuuɔ. Bu sere nùn sike, ba nùn kpīwa kpin yeru garun mi tɛ sɔɔ ba turare bwese bweseka menna ye ba kua nge mε turare kowobu ba ra ko. Ma ba nùn ye dɔɔ dokea gem gem.

17

Yosafati u bandu di

¹ Asan gɔɔn biru, win bii Yosafatiwa u bandu kɔsire kua.

² U win bandun dam sire Isireliban sɔ. Ma u tabu kowobu yi yi Yudan wuu gbāranugisu kpuro sɔɔ. Ma u maa wirugibu yi yi Yudan tem mε sɔɔ ka sere

maa Efaraimun wusu sɔɔ si win tundo Asa u raa mWεεra.

³ Yinni Gusunɔ u ka Yosafati wãa. Domi u sĩa Dafidi win sikadon yiri gbiikii sɔɔ. U ñ bũu wi ba mɔ Baali kasu u sãwa.

⁴ Gusunɔ win sikadon Yinniwa u kasu. Ma u win woodaba mɛm nɔɔwa. U ñ Isireliban yira swĩi.

⁵ Yinni Gusunɔ u Yosafatin bandu dam sire. Ma Yudaba kpuro ba ka nùn kɛnu naawammε. U dukia baka ka bεεε baka wa.

⁶ Ma win gõru ga tãsa Yinni Gusunɔ sɔɔ. Ma u dera ba bũnu ka nin sãa yenu kɔsuka Yudaɔ.

⁷ Win bandun wɔɔ itase sɔɔ, yera u win tabu sinam beni gɔsa bu da bu keu sɔɔsi Yudan wusu sɔɔ. Bera Beni Haili ka Abudiasi ka Sakari ka Netanɛli ka Misee.

⁸ Ma u dera Lefiba ba bu swĩi. Lefi bera Semaya ka Netania ka Sebadia ka Asaeli ka Semiramɔtu ka Yonatam ka Adoniya ka Tobiya ka Tobi Adoniya ka sere yãku kowo beni, Elisama ka Yoramu.

⁹ Ba Yinni Gusunɔn woodan tireru neni ba ka Yudaban wusu bukianε, ba bu wooda yen keu sɔɔsimɔ.

Yosafatin bandun dam

¹⁰ Sinam be ba ka Yudaba sikerenε ba berum duura Yinni Gusunɔn sɔ. Ba ñ maa ka Yosafati tabu kue.

¹¹ Filisitiba ba ka Yosafati kɛnu naawa, ka sere maa wɔɔ gobi yi ba ra nùn kɔsie ka sii geesun gobi. Ma Daarububa ba ka nùn yaa sabenu naawa. Niya yãanu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka nata ka wunɔbu (7.700) ka bonu nɔrɔbun suba nɔɔba yiru ka nata ka wunɔbu.

¹² Ma Yosafatin yiiko ya sosimə ya dəə. Ma u dii damginu ka maa wusu bana Yudaə mi ba ra dīanu bere.

¹³ U səm dabi dabinu kua Yudan wusu səə. Ma u tabu kowo wərugəba mə Yerusalemə.

¹⁴ Tabu kowo ben geeru wee yenu ka yenu. Yudaba səə, be ba sāa tabu kowobu nərəm nərəm (1.000) wirugibu, be wee. Adina ka win tabu kowo wərugəba nərəbun suba gooba wunəbu (300.000).

¹⁵ Yen biru, Yokanani ka win tabu kowobu nərəbun suba goobu ka wene (280.000).

¹⁶ Ma Amasia, Sikirin bii wi u tii Yinni Gusunə wē ka kīru, u maa tabu kowobu nərəbun suba goobu (200.000) kpare.

¹⁷ Bənyaməen bweseru səə, Eliada tabu kowo wərugəwa u tabu kowobu nərəbun suba goobu (200.000) kpare be ba tennu ka tere nu mə.

¹⁸ Ma Sosabadi u maa təmbu nərəbun suba wunəbu ka wene (180.000) kpare be ba tabu yānu neni.

¹⁹ Tabu kowo beniwa ba sina bokon səma mə, be ba wāa Yudan wuu gbāranugisu səə baasi.

Yosafati u ka Akabu

*arukawani bəkua
(I maa mērio Sinambu I, 22:1-4)*

18

¹ Yosafati u dukia baka ka bēere baka wa. Ma u ka Akabu arukawani bəkua kurə kēenaə səə.

² Amēn biru, u da u Akabu deema Samario. Ma Akabu u dera ba ka yāanu ka kete dabi dabinu go Yosafati ka win təmbun sō. Ma Akabu u Yosafati kana bu da bu Raməti wəri ye ya wāa Galadin temə.

³ U nεε, Yosafati, kaa ka man da Ramōtiō, Galadin temō?

Ma Yosafati u nùn wisa u nεε, oo. À n sōoru kpa, na maa kpawa mi. Wunen tōmbu bà n seewa, nεgiba maa seewawa mi. Sa ko ka nun taa bi da kpa su wuu ge wōri sannu.

Sōmō weesugiba nεε,

Akabu koo tabu di

(I maa mεerio Sinambu I, 22:5-12)

⁴ Ma Yosafati u Isireliban sina boko sōōwa u nεε, adama a gina Yinni Gusunō bikio a nō mε u koo nun sō.

⁵ Ma Isireliban sina boko u sōmōbu menna tōmbu nεeru (400). Ma u bu bikia u nεε, su tabu doo Ramōtiō Galadin temō? Nge su ku da.

Ma ba wisa ba nεε, a doo, Gusunō u koo nun ge nōmu beria.

⁶ Adama Yosafati u maa bikia u nεε, Yinni Gusunōn sōmō goo maa sari mini wìn min di sa ko win gere nō?

⁷ Isireliban sina boko u wisa u nεε, Gusunōn sōmō turowa u wāa mini wìn min di sa ko kpī su Gusunōn gere nō. Adama na nùn tusa domi u ku ra man gāa geenu sō ma n kun mō gāa kōsunu. Win yīsira Misee Yimilan bii.

Ma Yosafati u nùn sōōwa u nεε, sina boko, a ku gere mε.

⁸ Yera Isireliban sina boko u win sōm kowo gōra u da u Misee Yimilan bii sokuma fuuku.

⁹ Ma Isireliban sina boko wi, ka Yosafati Yudaban sina boko ba ben sina yānu doke, ben baawure u sō win sina kitarō Samarin gbāra kōnnōwō. Ma Gusunōn sōmō be kpuro ba wāa ben wuswaaō ba gari mō.

10 Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u sisun kɔbunu seka. U nɛɛ, ameniwa Yinni Gusunɔ u gerua. U nɛɛ, kɔbi yini yi sɔawa yĩreru te ta wunenɛn dam sɔɔsimɔ mɛ kaa ka Sirigibu go mam mam.

11 Ma Gusunɔn sɔmɔ be kpuro ba gari tee yi gerua. Ba mɔ, a doo Ramɔtiɔ Galadin temɔ. Kaa nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun wuu ge nɔmu bɛria.

Misee u nɛɛ,

*ba koo Akabu kamia
(I maa mɛɛrio Sinambu I, 22:13-28)*

12 Sɔmɔ wi ba gɔra u bu Misee sokua u Misee sɔɔwa u nɛɛ, wee Gusunɔn sɔmɔ be ba wɔa mi kpuro ba sina boko gari dori gerua. Yen sɔ, a de wunɛ ka ben gari yi ko tee.

13 Ma Misee u wisa u nɛɛ, sere ka Yinni Gusunɔn wɔaru, ye wi, Gusunɔ nɛn Yinni u man sɔɔwa, yera kon gere.

14 Ye Misee u tunuma sina bokon mi, yera sina boko u nɔn bikia u nɛɛ, Misee, sa ko kpĩ su tabu da Ramɔtiɔ Galadin temɔ? Nge su ku da.

Ma Misee u wisa u nɛɛ, i doo mɛ. I ko i nasara wa. Yinni Gusunɔ u koo nun bu nɔmu bɛria.

15 Adama sina boko u nɛɛ, nɔn nyewa kon nun bɔrusia a sere man gem sɔ mɛ Yinni Gusunɔ u nun sɔɔwa a gere.

16 Misee u nɛɛ,
na Isireliba wa ba yarinɛ guunu wɔllɔ,
ba sɔa nge yɔa ni nu kun kparo mɔ.
Ma Yinni Gusunɔ u nɛɛ,
tɔn beni ba ñ kparo mɔ.
Ben baawure u gɔsiro u wura yenuɔ ka alafia.

17 Yera Isireliban sina boko u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, na ñ daa nun sɔɔwa ma u ku ra man gãa geenu sɔ, ma n kun mɔ gãa kɔsunu?

18 Yera Misee u Akabu sɔɔwa u nɛɛ, a Yinni Gusunɔn gari swaa dakio. Na nùn wa u sɔ win sina kitarɔ. Ma win tabu kowobu ba yɔ win nɔm geuɔ ka win nɔm dwarɔ.

19 Ma u nɛɛ, wara koo Akabu nɔni wɔke u ka taa bi da Ramɔtiɔ Galadin temɔ, kpa u gbi mi. Ma ba yen wesianɔ mɔ. Wini ù n gerua mɛni, wiɔnɔ u gere mɛ.

20 Yera hunde gaa ya yarima ya yɔra Yinni Gusunɔn wuswaaɔ ya nɛɛ, kon Akabu wi nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye bikia u nɛɛ, amɔna kaa koosina.

21 Hunde ye, ya nɛɛ, kon yari kpa n du Gusunɔn sɔmɔ be sɔɔ, kpa n de bu weesu ko bu ka sina boko nɔni wɔke. Ma Yinni Gusunɔ u ye wisa u nɛɛ, ya wã. Swaa gea. Kaa maa kpĩ a bu nɔni wɔke. N n mɛn na, a yario a da a ko mɛ.

22 Wee tẽ, Yinni Gusunɔ u dera hunde ye, ya dua win sɔmɔ be sɔɔ bu ka nun weesu kua. Yen sɔ, a n yẽ ma kɔsa Yinni Gusunɔ u koo de yu nun deema.

23 Yera Sedesiasi, Kenaanan bii u susi Miseen bɔkuɔ, u nùn baara so. Ma u nɛɛ, swaa yerà Yinni Gusunɔn hunde u ka yara nen min di u ka sere nun gari kua.

24 Misee u nùn wisa u nɛɛ, kaa ye gia dɔma te kaa n duku dukubu mɔ a n kuku yeru kasu diaɔ.

25 Yera Isireliban sina boko u nɛɛ, i Misee mɔɔ i ka da Amɔɔ wi u sãa wuun wirugii ka maa Yoasi sina bokon biin mi.

26 Kpa i bu sɔ i nɛɛ, amɛniwa ne sina boko na gerua. Na nɛɛ, bu nùn mɔɔ bu kpɛɛ pirisɔm sɔɔ kpa

ba n nùn dīanu ka nim wēemə saka səə sere n ka wurama tabu gberun di ka alafia.

²⁷ Misee u nùn sōwa u nεε, à n wurama ka alafia, n n̄ Yinni Gusunə u ka man gari kua. Bεε be i wāa mini, bεen baawure u gari yi swaa suo.

Akabun gəə

(I maa mεerio Sinambu I, 22:29-40)

²⁸ Yeniban biru, Isireliban sina boko ka Yosafati, Yudaban sina boko ba seewa ba taa bi da Ramətio Galadin temə.

²⁹ Yera Isireliban sina boko u Yosafati sōwa u nεε, kon yānu ganu kəsi ni ba n̄ ka man tubu. Adama wunε, a n wunen sina yānu doke.

Mεsuma Isireliban sina boko u kua u ka taa bi da.

³⁰ N deema Sirin sina boko u win tabu kekeban tabu sinambu sōwa u nεε, i ku goo go ma n kun mə Isireliban sina boko təna.

³¹ Ye tabu sinam be, ba Yosafati wendε kua, yera ba nεε, Isireliban sunəwa. Ma ba nùn kooro bure bu ka nùn wəri. Adama u nəəguru sua u somiru kana. Ma Yinni Gusunə u nùn somi, u bu gira ba ka nùn tonda.

³² Ye tabu sinam be, ba wa ma n n̄ Isireliban sina boko mi, yera ba nùn deri ba doona.

³³ Yera goo u sēu tooma Isireliban mi gia. U n̄ goo yīsi. Adama ga na ga Akabu wəri deedeeru mi win tarakpe ga yōra. Yera u win tabu keke swaa sōsio sōwa u nεε, a tabu keke ye sīiyə biruə, kpa a man yara tabu sīan di. Domi ba man mεera kua.

³⁴ Tabu swīa yen dəma te, sere ba sina boko neni u ka yō win tabu keke səə u mεera Sirigibun sansani gia sere n ka kua yoka. Ye sōə u dua, ma u gu.

19

Yosafati u wirugibu gɔsa

¹ Yeniban biru, Yosafati u wurama Yerusalemuɔ ka bɔri yendu.

² Ma Yehu, Gusunɔn sɔmɔ Hananin bii u nùn sennɔ da. Ma u Yosafati sɔɔwa u nɛɛ, ba ra tɔn kɔso somi? A be ba Gusunɔ tusa kɔ? Yeniban sɔ, Yinni Gusunɔ u ka nun mɔru sãa.

³ Adama u gãa geenu wa ni a kua. Yera a bũu wi ba mɔ Asitaaten bwãarokunu kpuro kɔsuka mam mam tem mɛ kpuro sɔɔ. Ma a wunen tii wɛ a ka wi, Yinni Gusunɔ kasu.

⁴ Yen biru Yosafati u maa sina Yerusalemuɔ. Ma u win tɔmbu bera saa Beri Seban di n ka da Efaraimun guunɔ. Ma u ben gɔrusu wesia Gusunɔ ben baababan Yinnin mi.

⁵ Ma u siri kowobu yi Yudan wuu gbãraruguu baagere sɔɔ.

⁶ Ma u siri kowo be sɔɔwa u nɛɛ, i de i n tii se ye i sirimɔ sɔɔ. Domi n n tɔmbun sɔ i siribu mɔ. Yinni Gusunɔn sãna i sirimɔ. U ko n maa wãa bɛen bakuɔ.

⁷ Yen sɔ, i de i nùn nasia kpa i n tii se. Domi Yinni Gusunɔn mi, weesu sari. U ku ra maa goo garisi tuko. Mɛya u ku ra maa nɔm biram kɛnu mwɛ.

⁸ Sanam mɛ ba wurama Yerusalemuɔ, Yosafati u Lefiba ka yãku kowobu yi, ka sere maa Isireliban guro gurobu, bu ka tɔmbu siria bà n gari gɛɛ mɔ.

⁹⁻¹⁰ Wee wooda ye u bu wɛ. U nɛɛ, goo ù n ka siribu na bɛen mi saa wuu gagun di yèn sɔ ba goo go, n kun mɛ goo u wooda sara, n kun mɛ u Yinni Gusunɔn yiirebu gabu yina, i ko i nùn siriawa dee dee Gusunɔn nasiaru sɔɔ, ka murafitiru sariru sɔɔ, ka gɔru dɛɛrɔ. I de i bu swaa gea sɔɔsi kpa bu ku raa Yinni Gusunɔ torari kpa u ku bɛɛ ka bɛɛgibu mɔru

ko. Nge meya i ko i n da ka bu sirie kpa i ku ka taare wa.

¹¹ Wee yāku kowo tōnwero Amaria u ko n sāa wirugii sāarun swaa sōo, kpa Sebadia, Isimeelin bii Yudaban yenu yēro u n sāa wi u ra sina bokon yenun wunanōsu ko, kpa Lefiba ba n maa sāa siri kowobu. Yen sō, i tii dam kēeyo kpa i se i sōma ko, kpa Yinni Gusunō u n wāa ka wi u koo gea ko.

20

Yosafati u ka Edōmuba

tabu kua

¹ Yeniban biru, Mōabuba ka Amōniba ba seewa ba Yosafati tabu wōrim wee.

² Ma ba na ba ye Yosafati sōowa. Ba nēē, wee tōn dabiru ta nun wōrim wee saa nim wōku bōruguun guru giōn di, Edōmun temō. Ba wāa Hasasōn Tamaaō ye ya wāa Engediō.

³ Yera Yosafati u nanda. Ma u Gusunō kasu. U dera ba nōo bōkua Yudan tem kpuro sōo.

⁴ Ma Yudaba kpuro ba mēna bu ka Yinni Gusunō kana. Tōmbu kpurowa ba na saa Yudan wusu kpuron di bu ka Yinni Gusunō kasu.

⁵ Yosafati u seewa u yōra Yudaba ka Yerusalemugii ben suunu sōo Yinni Gusunōn sāa yerun yaara kpaan wuswaaō.

⁶ Ma u nēē, Gusunō besen baababan Yinni, wuna a sāa Yinni wōllō. Wuna a bwesenu kpuron bandu nēni. Wuna a maa dam kpuro nēni wunen nōmaa. Goo sari wi u koo ka nun tabu ko.

⁷ Yinni Gusunō, wuna a tem min tōmbu gira besē, wunen tōmbu Isireliban wuswaan di. Ma a mu

bεε, Aburhamu wi u nun kīan bibun bweseru wē.

⁸ Sa sina tem me sō. Ma sa sāa yeru bana te ta wunen yīsiru sōwa.

⁹ Sa nεε, wahala gaa yà n sun deema, aa, taba? Wunen siribu bu sun wōriwa? Aa, barara? Aa, gōra? Ma sa seema sa na diru mini wunen wuswaā sa nun kana besen wahala sō, kaa sun wurari kpa a sun faaba ko.

¹⁰⁻¹¹ Wee tē, Mōabuba ka Amōniba ka Edōmuba be ba wāa Seirin guurō ba na bu bεε Isireliba gira tem me a sun wēn di. N deema a raa besen baababa sōwa a nεε, bu ku du bwese ni sō sanam me ba wee Egibitin di. Ma ba bu deri, ba n bu kam koosie. Wee, ba wee bu sun kōsa ku.

¹² Yera wunε Yinni Gusunō, a n kaa bwese ni siri? Domi bεε, sa n dam gam mō. Wee tōn dabira sun wōrim wee, sa n yē ye sa ko ko. Adama wuna sa mεra.

¹³ Ma Yudaba kpuro ba yō Yinni Gusunōn wuswaā ka ben kurōbu ka bibu kpuro.

Gusunō u dera

Yudaba ba tabu di

¹⁴ Yera Yinni Gusunōn Hunde u Yaasieli, Sakarin bii yōwa tōmbun suunu sō. Yaasieli wi, u sāawa Asafun bweseru, Lefiba sō. Win sikadobara Benaya ka Yeyeli ka Matania.

¹⁵ Ma Yaasieli u nεε, bεε Yudaba kpuro, ka bεε Yerusalemugibu kpuro, ka sere wunε sina boko Yosafati, i swaa dakio i nō ye Yinni Gusunō u gerumō. U nεε, i ku nanda, i ku maa wurura tōn dabi ten wuswaā. Domi n n bεε i ko i tabu ko. Wi, Yinni Gusunōn tiiwa u koo taa bi ko.

16 Sia i doo i bu wəri. Ba koo kurana saa gunguu te ba m̀ Sisini di, kpa i bu deema wəwi piibu gagu sɔɔ gbabu te ba m̀ Yerueliɔ.

17 Bɛɛn tii i n̄ tabu m̀. Adama i gesi doo i ȳra mi. I ko i wa faaba ye Yinni Gusunɔ u koo bɛɛ ko. Bɛɛ Yudaba ka bɛɛ Yerusalemugibu, i ku nanda, i ku maa wurura. Sia i yario i ka bu yinna. Wi, Yinni Gusunɔ u ko n ka bɛɛ w̄a.

18 Yera Yosafati ka Yudaba kpuro ka Yerusalemugibu ba yiira ba wuswaa tem girari Yinni Gusunɔn wuswaaɔ bu ka n̄n bɛɛɛ w̄ɛ.

19 Yera Lefiba sɔɔ, Kehatiba ka Koreba ba seewa ba Gusunɔ Isireliban Yinni siaramɔ ka n̄ɔgiru.

20 Yera ba yara buru buru yellu ba da ghaburu gia te ba m̀ Tekoa. Sanam mɛ ba yariɔ, yera Yosafati u seewa u ȳra. U nɛɛ, bɛɛ Yudaba ka bɛɛ Yerusalemugibu, i man swaa dakio i n̄. I Gusunɔ bɛɛn Yinni naane koowo, kpa i dam wa. I bɛɛn naane dokeo win s̄m̄ɔbun gere sɔɔ, kpa i nasara wa.

21 Ma ba n̄ɔsina ka t̄n be. Yera Yosafati u wom kowobu ḡsa ba n̄ s̄a ȳnu sebua, kpa ba n̄ tabu kowobu gbiiye, ba n̄ Yinni Gusunɔ siaramɔ ka womu geni, ba n̄ m̀, i Yinni Gusunɔ siaro. Domi win durom mu n̄ n̄ru m̄.

22 Sanam mɛ t̄n be, ba taki seewa ba womu m̀ bu ka Yinni Gusunɔ siara, yera Yinni Gusunɔ u Am̄niba ka M̄abuba ka Ed̄mu be ba w̄a guu te ba m̀ Seiriɔ burisina. Ma ba s̄sukuna ben tii tiine.

23 Am̄niba ka M̄abuba ba Ed̄muba wəri ba kam koosia mam mam. Ye ba bu go ba kpa, yera ba w̄rina ben tii tiine ba goona.

24 Sanam mɛ Yudaba ba tunuma m̄n di ba ra n̄ tem mi ḡanu ku ra kpi wende s̄a, yera ba m̄era

bera m̀ gia t̀n dabira raa w̃a, ma ba deema gona nu kp̃i kp̃i. Goo kun kisire.

²⁵ Yera Yosafati ka wigibu ba na ba goo nin yānu potira. Ba dukia gurawa be s̃o ka sere g̃a gobiginu. Ba yā ni gurawa nge m̀n ño ba koo kp̃i bu sua. Ba kuawa s̃o ita ba yā ni guram̃. Domi nu kp̃a.

²⁶ S̃o nnese, ba m̃nna w̃wao ye ba m̀ Beraka. Ma ba Yinni Gusuñ siara. Yen s̃na ba yam mi ỹsiru k̃ Beraka. Tera ba ka mu sokum̃ sere ka gis̃. Ỹsi ten tubusiana, mi ba Yinni Gusuñ siara.

²⁷ Yosafati u Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro kpara ka nuku dobu ba ka wura Yerusalem̃. Domi Yinni Gusuñ u bu nuku dobu w̃ ben yiber̃e be u bu kamian s̃.

²⁸ Ba dua Yerusalem̃ ba womusu m̀ ka m̃r̃akunu ka g̃õgenu ka k̃bi ba ka dua sere Yinni Gusuñn s̃a yer̃.

²⁹ Ma tem tukum sinambu kpuro ba Yinni Gusuñ nasia sanam m̃ ba nua ma u Isireliban yiber̃eba kpeerasia.

³⁰ Yosafati u win bandu diwa b̃ri ỹndu s̃o. Ma Gusuñ win Yinni u ñn w̃rabu w̃ beri berika kpuro.

Yosafatin bandun kpeeru

(I maa m̃erio Sinambu I, 22:41-51)

³¹ Sanam m̃ Yosafati u bandu di Yudã, w̃o t̃na ka ñobuwa u m̃. Win meron ỹsira Asuba, Silikin bii. Ma u kua w̃o ỹnda ñobu bandu s̃o Yerusalem̃.

³² Yosafati u win tundo Asan yira sw̃iwa mam mam. Gea u kua Yinni Gusuñn wuswaã.

³³ Adama u ñ gunguu ñin mi ba ra bũu yākuuu ko kpuro kpeerasie. Domi win tambu Yudaba ba ñ ben gōru Gusunō ben baababan Yinni wē mam mam.

³⁴ Yosafatin kookoosun sukum, gbiikisu ka dāakisu, ye kpuro ya yorua Yehu, Hananin biin tireru sōo te ba doke Isireliban sinambun faagin tireru sōo.

³⁵ Yeniban biru, Yosafati u da u ka Akasia Isireliban sina boko arukawani bōkua. Akasia wi, u ñ Yinni Gusunōn bεεεε yē.

³⁶ Durō wiya Yosafati u ka arukawani bōkua ma ba goo nimkusu kua si su ra de Taasisiō. Ba goo nimkuu si kuawa Esioni Gebεεε.

³⁷ Yera Eliεεε, Dodafan bii, Maresagii u Gusunōn gari gerua Yosafatin sō u nεε, Yinni Gusunō u koo wunεn sōmburu kam koosia yēn sō a ka Akasia arukawani bōkua.

Yen biruwa goo nimkuu si, su kōsikira. Su ñ maa kpīa su Taasisi de.

21

¹ Yeniban biru, Yosafati u kpuna u gu. Ma ba nùn sika win baababan sikaō, Dafidin wuuō. Ma win bii Yoramu u bandu kōsire kua.

Yoramu u bandu di

(I maa mεεriō Sinambu II, 8:16-24)

² Yoramu u wōnōbu mōwa nōba tia. Be kpuro ba sāawa Yosafatin bibu. Bera Asaria ka Yeyēli ka Sakari ka Asaria ka Mikaeli ka Sefatia.

³ Ben tundo u ben baawure kēru wē ta kpā. Tera sii geesu ka wura ka gāa gobiginu ka wuu si su gbāranu mō Yudān temō. Adama Yoramuwa u bandu wē domi wiya u sāa win bii gbiikoo.

⁴ Sanam me Yoram u ban te di u kpa, ma u tu tāsisia, yera u win wənə be kpuro ka Isireliban bukurobu gabu go.

⁵ Sanam me Yoram u ban te di, u məwa wōə tənə ka yiru. Ma u kua wōə nəəba ita bandu səə Yerusalemə.

⁶ Isireliban sinambun yira u swī nge me Akabun yenugibu ba kua. Domi Akabun bii tən kurəwa u sua kurə. Kōsa u kua Yinni Gusunən wuswaaə.

⁷ Adama Yinni Gusunə u n wure u nūn go, arukawani ye u ka Dafidi bəkuan sō ye u nee, Dafidi kun kəsire biamə bandu səə win bweserə.

⁸ Yoramun waati ye səə, Edəmuba ba ka tii yina, ma ba ben sunə kua.

⁹ Yera Yoram u seewa ka win tabu sinambu ka tabu keke yi dumi gawe, ma ba bu tarusi. Adama, ye n kua wōkuru, ma ba duki yakura.

¹⁰ Saa yen dəma ten diya Edəmuba ba ka tii yine sere ka gisən gisə.

Ma Libinagibu ba maa Yudaba seesi yèn sō ba Gusunə ben baababan Yinni deri.

¹¹ Yoram u mam būu yāku yenu kua Yudaban guunu wəllə. Ma u dera ba būu gasirinu wəri. U bu bəriewa ni səə mam mam.

¹² Yera Gusunən səmə Eli u nūn yorua u nee, ameniwa Gusunə wunen baaba Dafidin Yinni u gerua. U nee, wee, a n sīa wunen baababa Yosafati ka Asa, Yudaban sinambun yira səə.

¹³ Isireliban sinambun yira səəra a sīa. Ma a dera Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ba būu gasirinu wəri nge me Akabun yenugibu ba dera Isireliba ba kua. Yen biru, a maa wunen wənəbu mwεera a go, be, be ba nun sanə kere wunen tondon yenuə.

14 Yen sã, Yinni Gusunã u koo wunen tãmbu wahala baka doke, ka wunen kurãbu ka wunen bibu ka sere maa bɛɛn arumani ye i mã.

15 Kpa u wunen tii bara bakaru kpɛɛ nuki sã. Kpa ta n kpɛãmã tãã baatere sere tu ka wunen nuki yarama tããwã.

16 Yera Yinni Gusunã u Filisitiba seeya ka Daarububa be ba wãa Kusigibun bãkuã. Ma ba Yoramu wãri.

17 Yera ba Yudaba wãri ba ben dukiaba mwɛɛra ye ya wãa sina bokon yɛnuã ka maa win bibu ka win kurãbu ba ka doona. Win bii dãako Akasiawa ba deri, wi ba maa mã Yoakasi.

18 Yeniban biru, Yinni Gusunã u sina bokon tii bararu kpɛɛ nukurã te u ñ bɛkuramã.

19 Ma win bara te, ta sosimã tãã baatere. Bara ten wãã yiruse sããra win nuki yarima ten wahalan sã. Ma u gu nãni swãa bakaru sã. Win tãmbu ba ñ nùn turare dãã dokeye nge mɛ u win baababa kua.

20 Yoramu u mãwa wãã tena ka yiru sanam mɛ u bandu di. Ma u kua wãã nããba ita bandu sãã Yerusalemã. Ye u gu, goo kun nùn wãnwãndu kue. Ma ba nùn sikua Dafidin wuuã. Adama n ñ mã sinambun sikaã.

*Akasia u bandu di Yudaã
(I maa mɛrio Sinambu II, 8:25-29, 9:27-29)*

22

¹ Yerusalemugibu ba dera Akasia, Yoramun bii dãako u bandu di win tundon ayerã. Domi yibɛɛ be ba na ka Daarububa ba win maabu kpuro wãri ba go. Nge mɛya Akasia u ka bandu wa u di.

² Sanam me u bandu di, u mowa wɔɔ yenda yiru. Wɔɔ tia u kua bandu sɔɔ Yerusalemuɔ. Win meron yīsira Atali, Omirin bii.

³ U sɔɔwa Akabun yenugibun yira sɔɔ. Domi bwisi kōsiya win mero u nùn kēmɔ u ka kōsa ko.

⁴ Kōsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ nge me Akabun yenugibu ba kua. Ben miya u bwisi kēɔbu wa win tundon gɔɔn biru. Ba nùn bwisi kōsi kã, ma yi nùn kam koosia.

⁵ Domi u ka Yoram u Akabun bii, Isireliban sina boko tabu da bu ka Hasaeli, Sirin sina boko tabu wɔri Ramotiɔ Galadin temɔ. Ma Sirigibu ba Yoram mɛɛra kua.

⁶ Ma u gɔsira Yisireliɔ bu ka win mɛɛra ye tim kua. Yera Akasia, Yoramun bii, Yudaban sina boko u na Yisireli mi u ka nùn wa mi ba nùn tim nɛndu kuammɛ. Domi mɛɛra ye, ya ñ sanɔ mɔ.

⁷ Yinni Gusunɔ u dera Akasia u Yoram beram da kpa u ka kam ko mi. Ye Akasia u tura mi, yera wi ka Yoram ba Yehu, Nimusin bii wɔrim da. N deema Yinni Gusunɔwa u Yehu wi gɔsa u ka Akabun yenugibu kpeerasia.

⁸ Sanam me u Akabun yenugii be kpeerasiamɔ, yera u ka Akasian sina bwãabu yinna ka win maabun bibu be ba nùn kōsu. Ma Yehu u be kpuro mwɛɛra u go.

⁹ Ma ba Akasian tii kasu ba mwa Samariɔ, mi u kukua. Ba ka nùn na Yehun mi, ba go. Ma ba nùn sikua yèn sɔ u sãa sina boko Yosafati wi u Gusunɔ kasu ka win gōru kpuron bii.

Akasian bwese te sɔɔ, goo sari wi u sãa dee dee u ka bandu di.

*Atali u bandu di
(I maa mɛɛrio Sinambu II, 11:1-3)*

10 Ye Atali u wa win bii Akasia u gu, yera u Yudaban sina bibu kpuro go.

11 Sanam me ba bii be goomə, yera Yoseba, sina boko Yoramun bii tən kurə u Yoasi, Akasian bii sua u berua asiri sə. Ma u nūn sua u ka da ka win nəario mi kpin yenu wāa sāa yerə. Nge meya Yoseba, yāku kowo Yehoyadan kurə u ka Yoasi wəra Atalin nəman di, u n̄ ka nūn wa u go. Yoseba wi, u sāawa Akasian sesu.

12 Ba nūn beruawa wōə nəəba tia Yinni Gusunən sāa yerə. Domi Atali u bandu dii saa ye.

Ba Atali bandu yara

(I maa mεerio Sinambu II, 11:4-20)

23

1 Wōə nəəba yiruse sə, Yehoyada u wərugəru kua u ka tabu kowobun wirugii be ba tabu kowobu wunəm wunəm kpare arukawani bəkua. Bera Asaria, Yerohamun bii ka Isimεeli, Yokananin bii ka Asaria, Obedin bii ka Maseya, Adayan bii ka Elisafati, Sikirin bii.

2 Ba Yudan tem bukiana. Ma ba Lefiba menna saa Yudan wusu kpuron di ka sere Isireliban yenu yērobu. Be kpuro ba na Yerusalemə.

3 Ma be kpuro ba ka sina bokon bii Yoasi arukawani bəkua Yinni Gusunən sāa yerə. Yera Yehoyada u bu sōwa u nεε, wee, sina bokon bii u koo bandu di Yerusalemə nge me Yinni Gusunə u gerua Dafidin bibun sō.

4 Wee ye ba koo ko. Be ba koo səmburu ko tōə wērarugiru sə, yāku kowobu ka Lefiba, ba koo tii bənu kowa wuunu ita.

5 Wuu teeru ta n sāa yerun kənnəsə kōsu, kpa wuu teeru ta n sina kpaaru kōsu, kpa itaseru ta n

wãa kãnnãwã ge ba m̀ Kpɛɛkpɛɛku, kpa tãn be ba tie kpuro ba n yõ sãa yerun yaaraã.

⁶ Goo u ku raa du Yinni Gusunãn sãa yerõ ma n kun mã yãku kowobu ka Lefiba be ba sãmburu m̀ dõma te. Beya ba koo kpĩ bu du mi, domi beya ba dɛere. Tãmbu kpuro ba koo yãrawa tãwã bu kãnnã kõsu.

⁷ Lefiba ba koo sina boko sikerenawa, kpa ben baawure u n tabu yãnu neni, wi u dua mi, bu ka nùn go. I ko i n wãawa sina bokon bõkuõ sanam me u duõ ka sanam me u yariõ.

⁸ Lefiba ka Yudaba kpuro ba kua kpuro ye yãku kowo Yehoyada u gerua. Ben baawure u win tãmbu sua be ba duõ sãmburu sãõ ka be ba yariõ tãõ wẽrarugii te sãõ. Domi yãku kowo Yehoyada u n goo bure.

⁹ U tabu kowobu wunãm wunãm wirugibu yaasi ka tere bakanu ka piiminu wẽ. Tere ni, nu sãawa sina boko Dafidiginu ni nu wãa Yinni Gusunãn sãa yerõ.

¹⁰ Ma u tãmbu yi yi ba sina boko sikerene saa sãa yee ten nãm geu gian di n ka da ten nãm dwarõ yãku yerun bõkuõ. Ben baawure u win tabu yãnu neni.

¹¹ Yera ba ka Yoasi susima. Ma Yehoyada ka win bibu ba nùn bandun gum tãre u kua sina boko. Ma ba nùn sina furõ dokea. Ma ba nùn woodan tireru wẽ ba nɛɛ, sina boko, wunɛn wãaru tu dakaã da.

¹² Ye Atali u nua tãmba duki m̀ ba sina boko tãmamã,

¹³ yera u na ben mi, Yinni Gusunãn sãa yerõ. U mɛera u deema sina boko u yõ turaru wõllõ. Ma wirugibu ka be ba kãbi wuramã ba yõ win bõkuõ. Tãmbu kpuro ba nuku dobu m̀, ba kãbi soomã.

Yera wom kowobu ba womusu m̀ ka ben dwee yānu ba Yinni Gusunə siaramə. Yera Atali u win yānu nenua u gēeka nuku sankiranun s̄. U nεε, ba man seesi! Ba man seesi!

¹⁴ Ma Yehoyada u tabu sinam be yara be ba s̄a tabu kowobu wunəm wunəm wirugibu. U bu s̄owa u nεε, i Atali wi yaro. Wi u maa n̄n swĩ, kpa i ȳero go ka takobi. N deema yāku kowo Yehoyada u raa bu s̄owa u nεε, bu ku n̄n go s̄a yeru mi.

¹⁵ Ma ba n̄n deri u da sina bokon dirə saa dumin kənnən di. Miya ba n̄n s̄ere ba go.

¹⁶ Yeniban biru, Yehoyada ka tən be ba tie ka sina boko Yoasi ba arukawani bəkua ba nεε, ba ko n s̄awa Yinni Gusunən tambu.

¹⁷ Ma tən be kpuro ba dua b̄u wi ba m̀ Baalin dirə ba ye kəsuka ka yen turarə ka yen bwāarokunə. Ma ba yen yāku kowo Matani go yen yāku yenə.

¹⁸ Yehoyada u Yinni Gusunən s̄a yeru Lefi be ba s̄a yāku kowobu n̄mu beria bu k̄su. N deema Dafidi u raa bu b̄nu kua wuu wuuka bu ka Yinni Gusunə yāku d̄ə mwaararuginu kua nge mε Məwisin wooda ya gerua. Kpa ba n da maa womusu ko ka nuku dobu bu ka Gusunə siara.

¹⁹ U kənnən k̄so be yiwa s̄a yee ten kənnəwə kpa disigii goo u ku raa ka du mi.

²⁰ U tabu sinambu ka sina bibu ka wuun bukurobu ka sere tambu kpuro menna. Ma u dera ba ka sina boko yara Yinni Gusunən s̄a yerun di, ma ba ka n̄n da sina kpaarə saa kənnə ge ga w̄a gunguru gian di. Miya ba sina boko sinasia sina kitarə.

²¹ Ma tambu kpuro ba nuku dobu m̀.

Wuu ga w̄a b̄ri yendu s̄ə yèn s̄ə ba Atali go.

Yoasi u dera ba Yinni Gusunən

sãa yeru sãnwa
(I maa mærio Sinambu II, 12:1-17)

24

¹ Wõõ nãõba yiruwa Yoasi u mǎ sanam mε u bandu di. Ma u kua wõõ weeru bandu sǎõ Yerusalemuõ. Win mæron yĩsira Sibia, Beri Sebagii.

² Yoasi u kuawa ye ya Yinni Gusunõ wẽre yãku kowo Yehoyadan wãaru kpuro sǎõ.

³ Yera Yehoyada u Yoasi kurõbu yiru sua. Ma ba Yoasi bii tǎn durõbu ka tǎn kurõbu marua.

⁴ Yeniban biruwa Yoasi u gõru doke u Yinni Gusunõn sãa yeru sǎmε.

⁵ Ma u yãku kowobu ka Lefiba menna u nεε, i yario i da Yudaban wusu sǎõ, ka Isirelibagisõ i gobi mWεeri wõõ baagere i ka Gusunõ besen Yinnin sãa yeru sǎmε. I de i ye ko fuuku.

Adama Lefiba ba ñ ye kue.

⁶ Yera sina boko u yãku kowo Yehoyada soka. U nùn bikia u nεε, mban sãna a ñ Lefiba gobi yi bikie yi Mǎwisi Yinni Gusunõn sǎm kowo u Isireliba bure bu ka Yinni Gusunõn sãa yeru sǎmε.

⁷ Domi Atali tǎn kõso wi ka win bibu ba Yinni Gusunõn sãa yerun yãnu gura ka ten dendi yãnu ba ka bũu wi ba mǎ Baali sãwa.

⁸ Yera sina boko u nεε, bu de bu kpakoro piibu gagu ko, kpa bu gu yi sãa yerun kǎnnõwǎ tǎõwǎ.

⁹ Ma ba kpara Yudaõ ka Yerusalemuõ ba nεε, bu ka gobi yi na yi Mǎwisi Gusunõn sǎm kowo u Isireliba bure gbaburõ mi gãanu ku ra kpi.

¹⁰ Yenu yẽrobu ka tǎn be kpuro ba nuku dobu kua. Ma ba ka gobi na ba kpẽemǎ kpakoro te sǎõ sere ta ka yiba.

11 Tãṵ baatere Lefiba ba ra n̄wa bu kpakoro te sua bu ka da t̄n be sina boko u ḡsa ba n̄ da gina tu m̄εrim mi. B̄a n̄ deema kpakoro te, ta yiba, yera sina bokon tire yoro ka ȳaku kowo t̄nweron s̄m̄ṵ ba ra gobi yi wie kpa bu kpakoro te wesia ten ayer̄ṵ. Nge m̄ya ba ra k̄ṵ t̄ṵ baatere, kpa bu gobi wa yi n̄ kp̄ã.

12 Yen biru sina boko ka Yehoyada ba ra gobi yi t̄n be w̄ε be ba s̄mbu te n̄mu s̄ndia. Domi ba s̄m̄ kowobu sua be ba koo gobi k̄sia. Ben gabu ba s̄awa kpee d̄akobu, gabu d̄aa d̄akobu, gabu maa be ba ra sisu ka sii gandun s̄mburu ko. T̄n beni kpurowa ba koo dii te s̄m̄ε.

13 Be ba s̄mbu te n̄mu s̄ndia, ba s̄mburu kua. Ma ba dera ba s̄a yee te s̄mm̄ṵ. Ba dii te s̄nwa ta dam kua.

14 Sanam m̄ε ba s̄mbu te kua ba kpa yera ba ka gobi yi yi tie na sina boko ka Yehoyadan mi. Ba s̄a yee ten dendi ȳanu kua ka mi ba ra ȳaku d̄ṵ m̄waararuginu kon dendi ȳanu, ka n̄ri, ka dendi ȳanu ganu ni ba kua ka wura ka sii geesu. Ba ra ȳaku d̄ṵ m̄waararugii ni kowa Yehoyadan w̄aarun t̄ru kpuro s̄ṵ Yinni Gusun̄n s̄a yer̄ṵ.

Yoasi u Gusun̄n biru kisi

15 Yen biru, Yehoyada u t̄k̄ru kua k̄ṵ k̄ṵ. Ma u kpuna u gu. U m̄wa w̄ṵ wunaa teeru ka w̄kuru sanam m̄ε u gu.

16 Ma ba n̄n sikua Dafidin wuuṵ, mi ba ra sinambu sike. Domi u gea kua Isireliṵ ka maa Yinni Gusun̄n wuswaaṵ ka sere s̄a yee ten mi.

17 Yehoyadan ḡṵn biru, Yudan wirugibu ba na ba sina boko kpuna ka b̄εεε, ma u ben gari swaa daki.

18 Yera ba Gusunə ben baababan Yinnin sãa yeru biru kisi. Ma ba da ba bũu wi ba m̀ Asitaate sãamə ka sere bwãarokunu ganu. Yera Yinni Gusunə u ka Yudaba ka Yerusalemugibu m̀eru kua. Domi ba tora.

19 Yinni Gusunə u bu win səməbu gərɪa bu wa bu ka g̃ru g̃sia bu wurama win mi. Ma səmə be, ba ka bu gari kua. Adama ba ñ swaa daki.

20 Yera Yinni Gusunən Hunde u Sakari, yāku kowo Yehoyadan bii yəwa. Ma u ỹra t̃mbun wuswaaə u n̄e, am̄niwa Yinni Gusunə u gerumə. U n̄e, mban s̄na i win woodaba saramə. I ñ maa koorə. Domi i wi, Yinni Gusunə deri. Yen s̄na win tii u koo maa b̄e deri.

21 Yera ba n̄ə toosi kua ka sina boko. Ma u bu wooda w̄ bu ka Sakari kpenu kasuku bu go Yinni Gusunən sãa yerun yaaraə.

22 Sina boko Yoasi u duari gea ye Sakarin tundo Yehoyada u n̄n kua. Ye Sakari u ḡə d̄ə, yera u n̄e, Yinni Gusunə, a waawo kpa a baawure siria.

Yoasin bandun kpeeru

(I maa m̄erio Sinambu II, 12:18-22)

23 W̄ə tian biru, Sirigibun tabu kowobu ba Yoasi w̄rima. Ba Yudan tem kpuro wukiri, ba tunuma sere Yerusalemua. Ma ba wirugibu go go ba ben yānu gura ba ka ben sina boko daawa Damasiə.

24 Tabu kowo be Sirigibu ba ka na mi, ba ñ dabi. Adama ka m̄, Yinni Gusunə u dera ba Yudaban tabu kowo dabi dabinu kamia. Domi ba wi, Gusunə ben baababan Yinni deri. Nge m̄ya Yinni Gusunə u Sirigibu denda u ka Yoasi s̄eyasia.

25 Sanam m̄ Sirigii be, ba biru kisi, ba Yoasi deri wahala baka s̄ə, ma win bwãaba n̄n seesi ba go

win kpin yerə yèn sō u yāku kowo Yehoyadan bibu go. Ma ba nùn sikua Dafidin wuuə. Adama ba ñ ka nùn de mi ba ra sinambu sike.

²⁶ Be ba nùn seesi, hera Sabadi ka Yosabadi. Sabadin mēron yīsira Simεati, wi u sāa Aməni, Yosabadin mēron yīsira maa Simeriti, wi u sāa Məabu.

²⁷ Yoasin bibun geeru ka gari yi ba gerua win sō ka sere Yinni Gusunən sāa yee te u sənwa, ye kpuron gari yi yorua sinambun faagin tireru sō. Win bii Amasiawa u bandu di win ayerə.

Amasia

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mεerio Sinambu II, 14:1-7)*

25

¹ Amasia u məwa wōə yenda nəəbu sanam mε u bandu di Yerusalemuə. Ma u kua wōə yenda nəəbu ka nne bandu sō. Win mēron yīsira Yoadani, Yerusalemugii.

² U kua dee dee Yinni Gusunən nəni sō. Adama u ñ win gāru kpuro Yinni Gusunə wē.

³ Sanam mε win banda dam kua, yera u win bwāabu go be ba raa win tundo go.

⁴ Adama u ñ ben bibu go. U Yinni Gusunən wooda swīwa ye u Məwisi sōwa u yorua woodan tireru sō u nεε, baababa ba ñ gbimə ben bibun toranun sō. Meya maa bibu ba ñ gbimə ben baababan toranun sō. Baawure u koo gbiwa win tiin torarun sō.

⁵ Yera Amasia u Yudaba ka Benyamεεba menna yenu ka yenu ka sere tabu sinam be ba tabu kowobu wunəm wunəm ka nərəm nərəm (1.000)

kp̄are. Ma u bu gara saa be ba w̄ɔ̄ yendu m̄an di n ka girari be ba kere m̄ε. Ma ba kua t̄ambu n̄ar̄abun suba gooba wun̄ɔ̄bu (300.000). Ba s̄āawa be ba tabu yē s̄āa s̄āa. Ba koo kp̄i bu ka yaasi ka t̄er̄enu sanna.

⁶ Ma u m̄aa tabu dur̄ɔ̄ w̄ar̄uḡɔ̄ba kasu Isireliba s̄ɔ̄ɔ, t̄ambu n̄ar̄abun suba wun̄ɔ̄bu (100.000) bu ka n̄un somi kpa u bu sii geesun gobi t̄annu ita w̄ε.

⁷ Yera Gusun̄an s̄ɔ̄m̄ɔ̄ goo u na u n̄un s̄ɔ̄wa u n̄εε, Yinni, a ku de Isireliba bu ka nun da. Domi Yinni Gusun̄ɔ̄ u n̄ ka bu w̄āa, be Efaraimu be.

⁸ Ā n ka bu da, baa m̄ε a dam m̄ɔ̄, Gusun̄ɔ̄ u koo nun sura yib̄er̄eban wusw̄aaɔ̄. Domi wiya u ra somi kpa u kamia.

⁹ Ma Amasia u s̄ɔ̄m̄ɔ̄ wi s̄ɔ̄wa u n̄εε, am̄ona kon ko t̄ē n ka n̄en sii geesun gobi t̄annu ita ye mwa ye na Isireliban tabu kowo be w̄ε mi.

Yera s̄ɔ̄m̄ɔ̄ wi, u n̄un wisa u n̄εε, Gusun̄ɔ̄ u koo kp̄i u nun w̄ε n ye kpuro kere.

¹⁰ Yera Amasia u tabu kowo be ba na saa Efaraimuban min di mi wuna, kpa bu ka ḡɔ̄sira bu we. Adama tabu kowo be, ba ka Yudaba m̄aru kua, ma ba ḡɔ̄sira ben ȳenus̄ɔ̄ ka m̄aru baka.

¹¹ Ma Amasia u w̄ar̄uḡɔ̄ru seewa u win t̄ambu kpara ma u da u w̄āa w̄ɔ̄w̄ɔ̄ ye ba m̄ɔ̄ B̄oru. Miya u t̄ambu n̄ar̄abun suba w̄akuru (10.000) go Seirin bibun bweseru s̄ɔ̄ɔ.

¹² Ma ba m̄aa t̄an ben n̄ar̄abun suba w̄akuru (10.000) m̄w̄ε̄ra wasiru ba ka da guuru w̄all̄ɔ̄. Min diya ba bu kasi kooma ba kasikira.

¹³ Adama Efaraimu be Amasia u yinari bu ka n̄un tabu da mi, ba pusi Yudan wusu s̄ɔ̄ɔ saa Samarin di n ka da B̄eti Horonīɔ̄. Ma ba t̄ambu n̄ar̄abun suba ita (3.000) go, ba ben ȳānu gura.

Yoasi, Isireliban sina boko

u Amasia kamia

(I maa mærio Sinambu II, 14:8-14)

14 Sanam mε Amasia u Edəmuba kamia u wurama, yera u dera ba Seirin bibun bweserun bũnu gurama ba ka na win temə. Ma u nu kua win tiiginu. U nu yiirammε u sāmə. Ma u nu turare d̄ə dokeammε.

15 Yera Yinni Gusunə u ka Amasia məru kua. Ma u nùn win səmə goo gəriama. U nùn bikia u nεε, mban sōna a Edəmuban bũnu gurama, ni, ni nu n̄ kp̄ia nu bu wəre wunen nəman di.

16 Sanam mε u gari yi m̄ə u d̄ə, yera Amasia u nùn s̄əwa u nεε, wara nun gəsa a n ka s̄a nε sina bokon bwisi k̄ə. A doonə min di. Mban sōna a k̄i bu nun go.

Ye səmə wi, u doonə, yera u nùn s̄əwa u nεε, na yē ma Gusunə u ḡru doke u nun kpeerasia yèn s̄ə a kua mε. Wee a n̄ n̄en bwisi k̄eru wure.

17 Sanam mε Amasia ka wigibu ba n̄əsina, yera u ḡra bu Yoasi, Isireliban sina boko Yoakasin bii, Yehun debubu s̄ə bu nεε, u na bu tabu yinna.

18 Yera Yoasi Isireliban sina boko u wisima u nεε, s̄akin kikiru garu ta w̄a Libanin guuro. Tera ta d̄a bakarar s̄əmbu ḡria Liban̄ə ta nεε, a man wunen bii w̄ndia k̄ema u ko n̄en b̄in kurə. Adama gbeeku yεε yi seewa yi da yi s̄akin kiki te taaka yi go.

19 Geema Amasia. Wee, a Edəmuba kamia. Ma a tii sue. Yen s̄ə, a sinə s̄εε wunen yenuə. Mban sōna kaa tii tabu sure bi bu koo ka nun k̄sa naawa. Domi wunε ka Yudaba, sa ko bεε kam koosia.

20 Adama Amasia kun nùn swaa daki. Domi ye kpuro ya weewa saa Yinni Gusunən min di u ka

wa u nùn yiberɛba nɔmu bɛria. Domi Amasia wi, u Edɔmuban bũnu guramawa u sãamɔ.

²¹ Yera Yoasi, Isireliban sina boko u seewa u da u Amasia, Yudaban sina boko wɔri Bɛti Semɛsiɔ Yudaban temɔ.

²² Ma Isireliba ba Yudaba kamia. Ma Yuda ben baawure u duka sua u wura win yɛnuɔ.

²³ Yoasi, Isireliban sina boko u Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, Yoakasin debubu yoru mwa Bɛti Semɛsiɔ. Ma u ka nùn da Yerusalemuɔ. Saa ye sɔɔra wi, Yoasi, u Yerusalemun gb̄araru sura gɔm soonu nɛɛru (400) saa kɔnnɔ ge ba mɔ Efaraimun di sere n ka da kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Gani gɔmburu.

²⁴ Ma Yoasi wi, u wura ka sii geesu gura ka sãa yerun gãa gee ni nu wãa Obɛdi Edɔmun yɛnuɔ ka sere maa sina kpaarun arumani. Ma u gabu mɔɔru mwɛɛra u ka gɔsira win wuuɔ Samariɔ.

Amasian gɔɔ

(I maa mɛɛriɔ Sinambu II, 14:15-20)

²⁵ Isireliban sina boko Yoasi, Yoakasin biin gɔɔn biru, Amasia, Yudaban sina boko Yoasin bii, u maa kua wɔɔ wɔkura nɔɔbu bandu sɔɔ.

²⁶ Ye Amasia u gb̄ia u kua ka ye u kua dãku ten sukum, ye kpuro ya yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

²⁷ Ye Amasia u ka Yinni Gusunɔ tonda u kpa, yera ba nùn seesi Yerusalemuɔ. Ma u duka sua u da u wãa Lakisiɔ. Miya ba nùn naa sw̄i ba go.

²⁸ Ma ba win goru suama ka dumi ba ka na ba sikua win baababan sikaɔ Dafidin wuuɔ.

Osiasi

u kua Yudaban sina boko

(I maa mɛɛriɔ Sinambu II, 14:21-22, 15:1-3)

26

¹ Amasian gəən biru, Yudaba kpuro ba Osiasi sua ba swīi bandu səə win tundo Amasian ayeɾə. Saa ye səə, u məwa wǝə wəkura nəbu ka tia.

² Wiya u Elati bana u sənwa. Ma u dera ya kua Yudabagia win tondon gəən biru.

³ Osiasi u kuawa wǝə weeraakuru ka yiru Yerusalemuə. Win meron yīsira Yekolia Yerusalemugii.

⁴ U sīawa dee dee Yinni Gusunən wuswaaə nge me win tundo Amasia u kua.

Osiasi u Gusunə biru kisi

⁵ Osiasi u kookari kua u ka Yinni Gusunə sāwa Sakarin wāaru kpuro səə. Sakari wi, u bwisi mə u ka kāsīnu tubusia ni nu wee Gusunən min di. Saa ye səə, ye Osiasi u mə kpuro ya ra nūn koorewa.

⁶ Səə teeru u yara u ka Filisitiba wəri. Ma u da u Gatin gbāraru yaba ka Yabinəguru ka Asidəduguru. Ma u wusu bana Asidədugibun temə Filisitiban wusun suunu səə.

⁷ Yinni Gusunə u nūn somi u ka Filisitiba ka Daarububa tabu kua ka be ba wāa Guri Baaliə ka sere Maoniba.

⁸ Saa ye səə, Aməniba ba ka Osiasi kēnu naawamme ma u yīsiru yara sere Egibitin tem nəə bura yeɾə. Domi win dam mu nəəra baama kpuro.

⁹ Osiasi u kāsū yenu kua Yerusalemuə kənnəwə ge ba mə Gani gəmburu, ka ge ga wāa wəwa gia, ka gbāraran goo gəmkirə. Ma u dera nu dam mə.

¹⁰ U maa kāsū yenu bana gbaburə, ma u dəkə dabi dabinu gba, domi u sabe dabi dabinu mə ni nu wāa Sefalan wəwəə ka nim wəkun goorə. Məya u maa gbaa wukobu mə ka be ba ra resəm səmburu ko

guunə ka guu te ba m̀ Kaameliə. Domi u ra gbee sɔmburu kã.

¹¹ Osiasi u tabu durəbu mə be ba ra tabu de wuu wuuka nge mε win tire yoro Yeyeli ka win tabu sunə turo Maaseya ba ka bu gara. Win sina asakpə turo wi ba m̀ Hanania, wiya u bu kpare.

¹² Yenu yērobu ka tabu durə wərugəba, be kpuron geera sāawa nərəbun suba yiru ka nata (2.600).

¹³ Tən be, ba tabu durəbu nərəbun suba gooba wunəbu ka nəba yiru ka nεera wunəbu mə ba kpare (307.500). Bera ba ra sina boko somi tabu sɔ.

¹⁴ Osiasi u tabu kowo be kpuro tereɛnu ka yaasi wɛ ka sii furəsu ka yabe tarakpenu ka tennu ka kpurantεenu.

¹⁵ U dera bwisigii goo u tabu yānu ganu kua ni ba yi kəsu yenə ka gani gəmunə. Niya nu ra n sɛenu toomə, n̄ kun mε nu n kpenu kasukumə. Ma sina boko Osiasi u yīsiru yara n toma. Domi u somiru wa sere u ka win bandu tāsisia.

¹⁶ Sanam mε Osiasi u win bandu tāsisia u kpa, yera u tii sua sere bu n̄n kam kua. U n̄ Gusunə win Yinni mεm nɔwε. Ma u da Yinni Gusunən sāa yerə u ka turare d̄ɔ doke mi, ka tii.

¹⁷ Yen biru, yāku kowo Asaria u dua mi, ka yāku kowobu wεnε,

¹⁸ be ba wərugəru mə. Ma ba sina boko Osiasi sɔəwa ba nεε, Osiasi, n̄ n̄ wunε kaa Yinni Gusunə turare d̄ɔ dokea. Aronin bibun bwesera ba gəsa yen s̄. N n̄ mən na, a yario sāa yeru min di. Domi a kua mεm nɔ sari. A n̄ maa beεε wasi Yinni Gusunən wuswaəə.

¹⁹ Yera sina boko Osiasi u mərə seewa. N deema u ye ba ra ka turare d̄ɔ doke neni. Yera bara

disigira nùn wəri win sirikanao yāku kowo ben nōni biru Yinni Gusunən sãa yeru mi, mi ba ra turare dōo doken wuswaa.

²⁰ Yera yāku kowo tōnwero Asaria ka yāku kowo be ba tie, ba nùn mēera, ma ba deema wee, bara disigira win sirikanao. Yera ba yande nēē, u yario tōwō. Ma Osiasi u yara tōwō fuuku fuuku, domi u wa ma Yinni Gusunō u nùn bara disigiru kpēē.

Osiasin bandun kpeeru

(I maa mērio Sinambu II, 15:5-7)

²¹ Ma bara disigii te, ta Osiasi wāasi sere u da u ka gu. Ba nùn yara Isireliban suunu sōon di, u da u wāa wi turo. Win bii Yotamuwa u nùn kōsire kua u tem mē kparamō.

²² Ye Osiasi u gbia u kua, ka ye u kua win wāa dāakiru sōo, ye kpuron gari yi yorua Gusunən sōmō Esai, Amōtin biin tireru sōo.

²³ Osiasi u kpuna u gu. Ma ba ka nùn da mi ba ra sinambu sike. Adama ba ñ nùn sikuwa win baababan siki wōruo, domi ba nēē, u bara disigiru mō. Ma win bii Yotamu u bandu kōsire kua.

Yotamu

u kua Yudaban sina boko

(I maa mērio Sinambu II, 15:32-38)

27

¹ Wōo yenda nōobuwa Yotamu u mō sanam mē u bandu di. Ma u kua wōo wōkura nōobu ka tia bandu sōo Yerusalemō. Win mēron yīsira Yerusa, Sadōkun bii.

² U siawa dee dee Yinni Gusunən wuswaa. Win tundo Osiasin yira u swīi mam mam. Adama u

ñ due Yinni Gusunən sãa yerə. Yen biru, u dera tamba sankiramə win tem mε səə.

³ Wiya u Yinni Gusunən sãa yerun kənnə ge ga wãa gunguru gia bana. Ma u maa bani dabinu kua Ofelin gbārarə.

⁴ U wusu bana Yudan guunə. Ma u maa kōsu maru yenu kua ka dii baka damginu yakasə.

⁵ U maa ka Aməniba tabu kua, ma u bu kamia. Wōə ge səə, Aməniba ba nùn sii geesun gobi wunəbu (100) wē ka dīa bimi yi ba m̀ əsun tənnu nərəbun suba ita (3.000) ka alikaman tənnu nərəbun suba ita. Nge meya ba m̀ sere n ka girari wōə ita.

⁶ Yotamu u dam kua. Domi u win naanε doke Yinni Gusunə səə.

⁷ Ye Yotamu u kuan sukum, win tabu ka win səma ye u kua, ye kpuron gari yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru səə.

⁸ Yotamu u məwa wōə yenda nəəbu sanam mε u kua sina boko. Ma u kua wōə wəkura nəəbu ka tia ban te səə Yerusalemuə.

⁹ Yen biru, u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Dafidin wuuə. Ma win bii Akasi u bandu kəsire kua.

*Akasi u kua sina boko Yudaə
(I maa mεrio Sinambu II, 16:1-6)*

28

¹ Akasi u məwa wōə yendu sanam mε u bandu di. U kuawa wōə wəkura nəəbu ka tia bandu səə Yerusalemuə. U ñ sīa dee dee Yinni Gusunən wuswaaə. U ñ win sikado Dafidin yira swīi.

² Isireliban sinambun yira u swīi. U mam būu wi ba m̀ Baalin bwāroku sii ganduguu kua.

³ U turare dōə doke Hinəmun bibun bweserun wəwaə. Ma u ka win tiin bibu yāku dōə

mwaararuginu kua nge mε bwese tukunu nu ra ko ni Yinni Gusunə u gira Isireliban wuswaan di.

⁴ U ra bũu yǎkunu ko kpa u nu turare dǎə dokea gungunə ka guunə ka sere dǎa kubenə.

⁵ Gusunə wi, Akasin Yinni u nùn Sirin sina boko nəmu bεria. Ma ba nùn kamia ba win tən dabinu mWεεra ba ka da Damasiə. Yen biru, Gusunə u maa nùn bεri Isireliban nəmaə. Ma Isireli be, ba nùn kamia.

⁶ Peka, Remalian bii, u tambu nərəbun suba wunaa teeru (120.000) go sǎə teerun sǎə, yèn sǎ ba Gusunə ben baababan Yinni deri. Tən be ba go mi, be kpuro ba sǎawa tabu durə wərugəba.

⁷ Sikiri, Efaraimuban tabu durə u Maaseya, sina bokon bii go ka Asirikamu wi u sǎa sina bokon yenun səm kowobun wirugii ka sere Elikana sina bokon sina asakpə gbiikoo.

⁸ Isireliba ba ben mero bisibu Yudaba yoru mwa tambu nərəbun suba goobu (200.000), kurəbu ka bibu. Ma ba ben yǎa dabinu gura ba ka da Samariə.

⁹ N deema Yinni Gusunən səmə goo u wǎa mi. Win yīsira Odedi. Yera u tabu kowo be sennə da. U nεε, wee Gusunə bεen baababan Yinni u ka Yudaba məru kua, ma u bεε bu nəmu bεria, ma i bu go ka wənwəndu sariru sere ben wuri yi nùn girari.

¹⁰ Yera i kī tē, Yuda be, ka Yerusalemugii be, bu ko bεen yobu? I n̄ tamaa i Gusunə bεen Yinni torari?

¹¹ I swaa dakio i nə. I yoo be i mWεεra bεen mero bisibu sǎə mi yǎsuo bu wura ben yenusə. Domi Yinni Gusunə u ka bεε məru baka m̄.

¹² Efaraimuban wirugibu gabu, Asaria, Yokananin bii ka Berekia, Mεsilemətun bii ka

Esekiasi, Salumun bii ka Amasa, Adilain bii, bera ba tabu kowobu seesi be ba wee tabu gberun di.

¹³ Ba bu sɔɔwa ba nɛɛ, i ñ ka yoo be duɔ mini. I kī i bɛsɛn taarɛ sosiwa Yinni Gusunɔn mi. Domi sa tore kɔ. Ma Yinni Gusunɔ u ka sun mɔru sãa.

¹⁴ Yera tabu kowo be, ba yoo be yɔsu, ba bu ben yãnu wesia Isireliba ka ben wirugibun wuswaaɔ.

¹⁵ Wirugii be ba soka ka ben yĩsa ba yoo be sua, ba ben be ba wãa tereru yãnu dokea ni tabu kowoba mwɛɛrima. Ba bu yãnu ka baranu wɛ. Ba dera ba di ma ba nɔra. Ma ba ben mɛɛran bosu bɔkua. Ma ba yoo be sɔɔ be ba kun kpɛ bu sī ketekunu sɔndi ba ka da Yerikoɔ mi kpakpa bɛɛ wãa. Yen biru, Isireli be ba ka bu da ba wurama Samariɔ.

Akasi u somiru kasu

Asirigibun mi

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 16:7-20)

¹⁶ Saa ye sɔɔra sina boko Akasi u gɔra Asirin sinambun mi, u bu somiru kana.

¹⁷ Edɔmuba ba na ba kɔam Yudaba wɔri ba kamia, ma ba Yuda be, yoru mwɛɛra ba ka doona.

¹⁸ Filisitiba ba wɔraa na wuu si su wãa Sefalan wɔwaa ka si su wãa Yudan tem sɔɔ yɛsan nɔm dwaru gia. Ma ba Bɛti Semɛsi ka Ayaloni mwa ka Gederɔtu ka Soko ka yen baru kpaanu ka Tinna ka yen baru kpaanu ka Gimuso ka yen baru kpaanu. Ma ba sina wuu si sɔɔ.

¹⁹ Domi Yinni Gusunɔ u Yudaba sekuru doke ben sina boko Akasin sɔ. Akasi wi, u kom berɛtɛkɛ kuawa Yudaɔ, u Yinni Gusunɔ mɛm nɔɔbu sariru koosiwa mam mam.

²⁰ Ma Asirin sina boko Tigilati Pilesɛɛ u na u nùn wɔri nge yiberɛ. U ñ nùn somi.

21 Domi Akasi u Yinni Gusunən sãa yeru ka sina kpaaru ka win tem wirugibun arumani gura u Asirin sina boko wē. Adama ka mε, yen gaa kun nùn yare.

22 Sanam mε u wãa nuku sankiranu sɔɔ, ka mε, u Yinni Gusunə mεm nɔɔbu sariru koosiməwa u dɔɔ.

23 U Damasin bũnu yākuru kua ni nu nùn kamia mi. Domi u nεε, wee Sirin sina bokon bũnu nu ra bu somi. Tē, win tii u koo maa nu yākuru kua kpa nu wa nu nùn somi. Adama nu n nùn somi. Nu nùn kam kuawa wi ka Isireliba kpuro.

24 Akasi u Yinni Gusunən sãa yerun dendi yãnu kpaasina u kəsuka. Ma u dera ba tu kenua. Ma u bũu yãku yenu kua beri berika kpuro Yerusalemuɔ.

25 Yera u gungunu kua Yudan wusu kpuro sɔɔ bu ka bũnu yākuru kua kpa bu maa nu turare dɔɔ dokea mi. Nge mεya u kua u ka Gusunə win baababan Yinnin məru seeya.

26 Akasin kookoosun sukum gbiikisu ka dāakisu si kpuro su yorua Yudaba ka Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

27 Yen biru, Akasi u kpuna u gu, ma ba nùn sikua Yerusalemuɔ. Adama ba n nùn sikua Isireliban sinambun sikaa. Yen biru, win bii Esekiasi u bandu kəsire kua.

*Esekiasi u bandu di Yudaɔ
(I maa mεrio Sinambu II, 18:1-4)*

29

1 Esekiasi u məwa wɔɔ yenda nɔɔbu sanam mε u bandu di. Win meron yĩsira Abiya, Sakarin bii. U kuawa wɔɔ yenda nɔɔbu ka nne bandu sɔɔ Yerusalemuɔ.

2 U kua ye ya Yinni Gusunə wēre. Win sikado Dafidin yira u swīi mam mam.

3 Win bandun wōō gbiikuun suru gbiikoo sōō, u Yinni Gusunən sāa yeru kenia. Ma u ten gamboba sōnwa.

4 U dera yāku kowobu ka Lefiba ba na. Ma u bu menna sāa yerun batumaō ye ya wāa sōō yari yeru gia.

5 Ma u bu sōōwa u nεε, bεε Lefiba i swaa dakio i nə. I tii dεerasio, kpa i maa Gusunə bεen baababan Yinnin sāa yeru dεerasia. I ye ya disi mə kpuro yaro sāa yee ten min di.

6 Bεsen baababa ba kua mem nōō sariba. Ba kōsa kua Gusunə bεsen Yinnin nōni sōō. Ba wi ka win sāa yeru biru kisi.

7 Ma ba sāa yee te kenua, ba ten fitilaba go. Ba ku ra nùn turare dōō dokeye. Ba ku ra maa nùn yāku dōō mwaararuginu kue.

8 Yera Yinni Gusunə u Yuda ka Yerusalemu mōru seesi. Ma u dera ye kpuro ya kua bansu ba ye yēemə nge mε i waamə gisə.

9 Bεsen baababa ba ghisuka tabu sōō ma bεsen bii tən durəbu ka tən kurəbu ka bεsen kurəbu ba yoru da tem tukumə Yinni Gusunən mōru yen sō.

10 Tē, na kī n ka Gusunə bεε Isireliban Yinni arukawani bōke, kpa win mōru ye, yu wa yu sure u sun deri.

11 Yen sō, nεn bibu, i ku maa Gusunə atafiiru ko. Domi u bεε gōsawa i ka nùn sōmburu kua, i n nùn sāmə, kpa i n nùn turare dōō dokeammε.

12 Lefiba be ba seewa ba na, bera Mahati, Amasain bii ka Yoeli, Asarian bii Kehatin bibun bweseru sōō ka Kisi, Abudin bii ka Asaria, Yehalēelin bii Mērarin bibun bweseru sōō ka Yoasi,

Simman bii ka Edeni, Yoan bii Gεεsɔnin bibun bweseru sɔɔ

¹³ ka Simuri ka Yeyeli Elisafanin bibun bweseru sɔɔ ka Sakari ka Matania Asafun bibun bweseru sɔɔ

¹⁴ ka Yeyeli ka Simɛi Hemanin bibun bweseru sɔɔ ka Semaya ka Usieli Yedutum bibun bweseru sɔɔ.

¹⁵ Ba ben mero bisibu menna ye ba tii dεerasia ba kpa. Yen biru, ba Yinni Gusunɔn sãa yeru dεerasia nge mε sina boko u gerua ka nge mε Yinni Gusunɔ u wooda wẽ.

¹⁶ Yãku kowobu ba dua Yinni Gusunɔn sãa yerɔ bu ka tu dεerasia. Ma ba disinu kpuro yara ni nu wãa sãa yeru mi, ka ten yaaraɔ. Min diya Lefiba ba disi ni gura ba ka da ba kube wɔwɔɔ ye ba mɔ Sedoroni.

¹⁷ Ba sãa yee ten dεerasiabɔ toruawa wɔɔn suru gbiikoon tɔɔ gbiikirun di. Yen sɔɔ nɔɔba itase, ma ba tura ten adεɔwɔ. Yen biruwa ba maa kua sɔɔ nɔɔba ita ba ka tu dεerasia ba kpa. Sɔɔ wɔkura nɔɔbu ka tia ba kua ba ka te kpuro dεerasia ba kpa.

¹⁸ Ma ba da sina boko Esekiasin mi ba nεε, wee sa sãa yee te dεerasia sa kpa ka yãku yee te, ka ten dendi yãnu ka tabulu mi ba ra pɛε yi ka yen dendi yãnu.

¹⁹ Yãa ni kpurowa sa sɔnwa, ma sa nu dεerasia ni Akasi u raa disi doke win mem nɔɔbu sarirun sɔ sanam mε u bandu dii. Ni kpurowa sa yi Yinni Gusunɔn yãku yerun wuswaaɔ.

Esekiasi u maa

Yinni Gusunɔn sãaru seeya

²⁰ Yera sɔɔ teeru, Esekiasi u seewa buru buru yellu u wuun wirugibu menna, ma ba da Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

21 Ma ba ka naa kinenu nɔɔba yiru na ka yāa kinenu nɔɔba yiru ka yāa kpemminu nɔɔba yiru ka boo kinenu nɔɔba yiru bu ka toranun yākuunu ko bandun sɔ ka yāku yee ten sɔ ka sere Yudaban sɔ. Yera sina boko u yāku kowobu Aronin bibun bweseru sɔɔwa u nɛɛ, bu ye kpuro goowo Yinni Gusunɔn yāku yerɔ.

22 Ma ba ketɛ kinɛ ni sakira ba nin yem sua ba yēka yāku yerɔ. Yen biru, ba yāa kinɛ ni sakira ma ba nin yem yēka yāku yerɔ. Mɛya ba maa yāa kpemmii ni sakira ba nin yem yēka yāku yerɔ.

23 Yen biru, ba maa ka boo kinɛ ni na sina bokon wuswaaɔ ka tɔmbu kpuron wuswaaɔ bu ka toranun yākuunu ko. Ma be kpuro ba ben nɔma sɔndi boo nin wiru wɔllɔ.

24 Ma yāku kowobu ba boo ni sakira ba nin yem yari yāku yerun temɔ. Ba yāku te kuawa Isireliba kpuron toranun sɔ. Domi sina boko u nɛɛ, yāku dɔɔ mwaararugii ni, ka torarun yāku ni, ba koo nu kowa Isireliba kpuron sɔ.

25 U Lefiba doke Yinni Gusunɔn sāa yerɔ ba seketirɛnu nɛni ka guunu ka mɔrɔkunu nge mɛ Dafidi ka Gusunɔn sɔmɔbu Gadi ka maa Natani ba wooda wɛ bu ko. Yinni Gusunɔwa u bu wooda ye wɛ.

26 Ma Lefiba ba na ba sina Yinni Gusunɔn sāa yerɔ ka dwee yāa ni Dafidi u dera ba kua. Ma yāku kowobu ba maa dua ka ben kɔbi.

27 Ma Esekiasi u nɛɛ, bu yāku dɔɔ mwaararugiru koowo yāku yeru wɔllɔ. Ye ba yāku dɔɔ mwaararugii te torua, yera ba maa womusu torua. Ma ba kɔbi so ka sere Dafidi Isireliban sina bokon dwee yāa ni.

28 Ma tɔn be kpuro ba yiira bu ka Yinni Gusunɔ

bεεε wē. Ba kabi soomə, ba womusu m̀ sere ba ka yāku d̄ə mwaararugii te wiru go.

²⁹ Sanam mε ba yāku ni kua ba kpa, yera sina boko ka win tən be kpuro ba yiira ba Yinni Gusunə bεεε wē.

³⁰ Yera Esekiasi ka Yudaban wirugibu ba Lefiba s̄əwa ba nεε, bu Yinni Gusunə siaro ka Dafidin womusu ka maa Asafun womusu. Ma ba Yinni Gusunə kpuna ba ǹn s̄əwa ka nuku doo bakabu.

³¹ Esekiasi u nεε, tē, wee i tii dεerasia, i kua Yinni Gusunəgibu. Yen s̄ə, i susima i ǹn siarabun yāku ni kua win s̄ə yerə.

Yera tən be, ba maa ka yaa sabenu na ba ka ǹn siarabun yāku ni kua. Ma gaba maa ǹn yāku d̄ə mwaararuginu kua ka nuku tia.

³² Yaa sabe ni ba ka yāku d̄ə mwaararugii ni kua mi, nu dabi. Ketεban geera s̄əawa wata ka wəkuru, yā kinenu maa wunəbu (100) ka sere yāa kpemminu goobu (200). Ye kpurowa ba ka yāku d̄ə mwaararugii ni kua.

³³ Yen biru, ba maa ketε nata (600) go ka yāanu nərəbun suba ita (3.000).

³⁴ Adama yāku kowobu ba ǹ dabi d̄əma te. Yen s̄əna ba ǹ kp̄a bu yāku yāa ni koku. Ben mero bisibu Lefibara ba bu somi ba ka s̄əmbu te kua sere saa ye yāku kowobu be ba tie ba tii dεerasia. Domi Lefiba ba tii wē ka k̄iru n kere yāku kowobu.

³⁵ D̄əma te, ba yāku d̄ə mwaararuginu kua nu dabi ka siarabun yāku ni ba kua ka yaa gum ka sere tam mε ba ka yāku d̄ə mwaararuginu kua.

Nge mεya ba ka s̄əaru seeya Yinni Gusunən s̄ə yerə.

³⁶ Esekiasi ka tən be kpuro ba nuku dobu kua yèn sō Gusunə u doke təmbun gōrusə ba ka win sāaru seeya məsum fuuku.

30

Gəə sararibun tōə bakarun

Səəru

¹ Esekiasi u səməbu gəra Isireliə ka Yudaə. N deema u raa Efaraimuba ka Manaseba tireru yorua bu ka na bu Gəə sararibun tōə bakaru di Gusunə, be Isireliban Yinnin sāa yerə, Yerusalemuə.

² Sina boko Esekiasi ka win sina asakpəbu ka Yudaba ba nəəsina mə ba koo Gəə sararibun tōə baka te di wəən suru yiruse səə.

³ Domi ba n̄ kpē bu tu di ten saa səə yèn sō yāku kowo dabiru ta n̄ tii deerasie. Meya tən dabira kun maa mənne Yerusalemuə.

⁴ Sina boko ka tən be kpuro ba tōə te wura.

⁵ Ma ba dera ba kpara Isirelin tem kpuro səə saa Beri Seban di n̄ ka da sere Danuə, təmbu bu ka na Yerusalemuə bu Gusunə Isireliban Yinni Gəə sararibun tōə baka te diiya. Domi tən dabiru ta ku ra raa maa tu di nge mə ba yorua bu ko.

⁶ Ma gəro be, ba sina boko ka win sina asakpəbun tire ni sua ba ka da Isireliə ka Yudaə. Ma ba bu sōwə ka sina bokon yīsiru ba n̄e, b̄e Isireliba, i wurama Gusunə Aburhamu ka Isaki ka Yakəbun Yinnin mi, kpa win tii u maa wurama b̄en mi. I de i wurama b̄e be i kisira Asirin sina bokon nəman di.

⁷ I ku b̄en baababa ka b̄en maabu saari be ba n̄ Gusunə ben baababan Yinni m̄m n̄əwə, ma u bu kam koosia nge mə i waamə gisə.

⁸ I ku swaa taaya nge beɛn baababa. I wurama Yinni Gusunɔn mi. I na i nɔn sã win sãa yerɔ te u tii yiiye sere ka baadomma. I na i Gusunɔ beɛn Yinni sã kpa win mɔru baka ye, yu beɛ doonari.

⁹ I n wurama Yinni Gusunɔn mi, beɛn tɔmbu ka beɛn bii be ba mwɛɛra ba ka yoru da, ba koo bu wɔnwɔndu kua kpa bu den de bu wurama tem mɛ sɔɔ. Domi Gusunɔ beɛn Yinni u ra suuru ko. Win wɔnwɔnda kpã. U n̄ maa beɛ biru kisimɔ i n wurama win mi.

¹⁰ Nge mɛya gɔro be, ba gerumɔ ba ka wusu gasirimɔ saa Efaraimun tem di ka Manasen temɔ n ka girari Sabulonin temɔ. Ma ba bu yɛɛmɔ ba yaakoru koosimɔ.

¹¹ Adama gaba tii kawa Aseɛn temɔ ka Manasen temɔ ka Sabulonin temɔ, ma ba seema ba na Yerusalemuɔ.

¹² Mɛya maa Yinni Gusunɔ u ka Yudaba wãa. Ma u dera ben gɔru ga kua tia bu ka sina boko ka win sina asakpɔbun gari mɛm nɔɔwa nge mɛ wi, Yinni Gusunɔ u gerua.

Gɔɔ sararibun tɔɔ bakaru

¹³ Tɔn dabiru ta mɛnna wɔɔn suru yiruse sɔɔ Yerusalemuɔ bu ka pɛɛ ye ba kun seeyatia doken tɔɔ bakaru ko. Dɔma te, tɔn be, ba dabia.

¹⁴ Yera ba seewa ba bũu yãku yee ni nu wãa Yerusalemuɔ kɔsuka ka sere mi ba ra nu turare dɔɔ dokeye. Ma ba ye kpuro gura ba sure wɔwɔa ye ba mɔ Sedoroni.

¹⁵ Yen biru, ba Gɔɔ sararibun tɔɔ bakarun yãku yaa sakira wɔɔn suru yirusen sɔɔ wɔkura nnese sɔɔ. Sekura yãku kowobu ka Lefiba mwa, ma ba tii dɛɛrasia. Ba yãku dɔɔ mwaararuginu kua Yinni Gusunɔn sãa yerɔ.

16 Ben baawure u da u wāa win ayerə nge me Məwisi Yinni Gusunən tōnu u yorua woodan tireru sō. Ma yāku kowobu ba yem yēkamə me Lefiba ba bu wēemə.

17 Nge me tən dabira wāa be ba n̄ tii dēerasie dāma te, yera n dera Lefiba ba bu yāku yēē yi sakiriamme, kpa bu ka yi dēerasia bu yi nēnem Yinni Gusunən sō.

18-19 Tən dabiru ta wāa te ta n̄ tii dēerasie, n mam nēere Efaraimuba sō ka Manaseba sō ka Isakariba sō ka sere Sabuloniba sō. Ba Gə sararibun tōo bakaru di. Adama ba n̄ ten wooda swīi. Yen sōna Esekiasi u bu kanaru kua u nēē, Yinni Gusunə, wunε tən geowa. Be ba tii wē ka ben gōru kpuro ba ka wunε Gusunə ben baababan Yinni kasu, baa me ba n̄ tii dēerasie, a bu suuru kuo.

20 Yinni Gusunə u Esekiasin kana te mwa ma u tən be suuru kua.

21 Nge meya Isireli be ba mēna Yerusalemə, ba ka pēē ye ba kun seeyatia doken tōo bakaru di sōo nəba yiru ka nuku dobu. Tōo baatere yāku kowobu ka Lefiba ba ra n Yinni Gusunə siaraməwa ka dwee yānu.

22 Esekiasi u Lefi baawure siara sōmbu te u kuan sō Yinni Gusunən sō. Ba yāku yaa ye tema sōo nəba yiru. Ma ba siarabun yākunu kua ba ka Gusunə ben baababan Yinni siara.

23 Yen biru, tən be, ba maa wura bu tōo bakaru di sōo nəba yiru. Ma ba maa sina sōo nəba yiru ba tōo bakaru di ka nuku dobu.

24 Domi Esekiasi u ketε kinenu nərəbu (1.000) gōsa ka yāanu nərəbun suba nəba yiru (7.000). Ma win sina asakpəbu ba maa ketε kinenu nərəbu gōsa ka yāanu nərəbun suba wəkuru (10.000). Ma yāku kowobu dabinu ba tii dēerasia.

²⁵ Yudaba kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba ka sere be ba na Isirelin di ka sɔbu be ba wāa Isireliɔ ka Yudaɔ, be kpurowa ba nuku dobu kua dɔma te.

²⁶ Nuku doo bakabu bu wāa Yerusalemuɔ. Saa Salomɔɔ Dafidi Isireliban sina bokon biin waatin di, ba ñ tɔɔ baka ten bweseru koore Yerusalemuɔ.

²⁷ Yera yāku kowobu ka Lefiba ba seewa ba tɔn be domaru kua. Yinni Gusunɔ u ben nɔɔ nuɔ domi ben kana te, ta nùn girari sere win wāa yee dɛɛrarɔ wollo.

31

Esekiasi

u Yinni Gusunɔn sǎaru seeya

¹ Yeniba kpuron biru, Isireli be ba wāa mi, ba seewa ba da Yudan wusu kpuro sɔɔ ba bwāarokunu kɔsuka ma ba gungunu ka bũu yāku yenu kpuro kɔsuka Yudan temɔ ka Benyamɛɛn temɔ ka Efaraimun temɔ ka Manasen temɔ. Yen biru, be kpuro ba wurama ben temɔ, ben baawure u da u wāa win wāa yerɔ.

² Esekiasi u wure u yāku kowobu ka Lefiba wesia ben sɔmburu sɔɔ nge mɛ ba ka bɔnu sǎa ka sɔmbu te baawure u ra kɔ. Bera ba ko n da yāku dɔɔ mwaararuginu ka siarabun yākununu ko ka sere womusu bu ka Yinni Gusunɔ siara win sǎa yerun kɔnnɔwɔ.

³ Sina boko Esekiasi u win dukian sukum wɛ bu ka yāku dɔɔ mwaararuginu ko ni ba ra ko bururu ka yoka ka ni ba ra ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ ka suru kpaon tɔɔ bakaru sɔɔ ka sere tɔɔ baka ni nu tie sɔɔ nge mɛ ba yorua woodan tireru sɔɔ.

4 Yera u Yerusalemugibu sōwa u neε, bu yāku kowobu ka Lefiba ben baa wēeyə, kpa bu kpī bu Yinni Gusunən woodaba mem nōwa sāa sāa.

5 Sanam me gari yi, yi nōra baama, yera Isireliba ba ben alikama ye ya gbia ya ye wē ka tam kpa ka gum ka tim ka sere ben dīanu ganu. Meya ba maa ka gāanu kpuron wəkuru baateren wəllən tia tia na.

6 Meya Isireliba ka Yudaba be ba wāa Yudan wuu marosə ba ben yaa sabenun wəkuru baateren wəllən tia tia wē ka sere gāa ni ba gōsa ba yi nenem Yinni Gusunən sō. Ma ba nu suba suba.

7 Ba nin subenu toruawa saa wōn suru itasen di n ka da wōn gen suru nōba yiruse sō.

8 Esekiasi ka win sina bwāabu ba na ba subu ni wa, yera ba Yinni Gusunə ka win tumbu siara.

9 Ma Esekiasi u yāku kowobu ka Lefi be bikia u neε, subu nirə mini.

10 Yera yāku kowo tənwerō Asaria, Sadəkun bwe-seru sō, u nūn wisa u neε, saa mīn di ba ka kēnu naamə Yinni Gusunən sāa yerə, dīanu ra n wāawa sa n dimə, sa n debumə. Ni nu tiara nu kpā niya mini. Domi Yinni Gusunə u sun domaru kua.

11 Ma Esekiasi u wooda wē bu dinu səme mi ba koo nu yi. Ma ba dinu sənwa.

12 Ma ba ka kēnu ka wəkuru baateren wəllən tia tia na ka yāku dīa ni nu sāa Yinni Gusunəginu. Lefi wi ba mē Konania wiya ba dīa ni nəmu səndia, ma win mero bisi Simēi u sāa win yiruse.

13 Yeyeli ka Asasia ka Nakati ka Asaeli ka Yeriməti ka Yosabadi ka Elieli ka Yisimakia ka Makati ka Benaya be kpurowa Konania ka win mero bisi Simēi ba kpare nge me sina boko Esekiasi ka yāku kowo Asaria Yinni Gusunən sāa yerun wirugii ba wooda wē.

14 Kore wi u sãa Lefi Yiminan bii, u sãawa kãnnã ge ga wãa sãõ yari yeru gian kãso. Wiya ba kãε ni nãmu sãndia nì ba ka Yinni Gusunã naawa ka nuku tia ka sere ni ba ra wunε Yinni Gusunãn sã. Beya ba ko n da kãε ni bõnu ko.

15 Yãku kowobun wusu sãõ, Edeni ka Miyamini ka Yosue ka Semaya ka Amaria ka Sekaniawa ba gõsa bu Kore wi somi ba n da ka kãε ni begibu bõnu kue dee dee bibu ka bukurobu kpuro nge mε ba ka bu bõnu sãa wuu wuuka.

16 Beya tãn durõ bii be ba gara saa wõõ itan di n ka da be ba kere mε, ka be ba gesi dumõ Yinni Gusunãn sãa yerõ tõõ baatere bu ka ben sãma ko wuu wuuka,

17 ka yãku kowo be ba gara yenu ka yenu ka Lefiba be ba gara saa be ba wõõ yendu mãn di nge mε ben sãmbura sãa wuu wuuka,

18 ka sere maa tãn be ba tie kpuro ka ben debuminu ka ben kurõbu ka bii tãn durõbu ka tãn kurõbu, domi ba tii wẽwa mam mam Yinni Gusunãn sãa yerun sãmburu sãõ.

19 Aronin bibun bweseru te ta sãa yãku kowobu baru kpaanã wuu marosun bãkuõ, ba tãmbu gõsa wuu baagere sãõ be ba ko n da bu dĩanu bõnu kue ben suunu sãõ, ka sere Lefi be ba gara garan suunu sãõ.

20 Wee ye Esekiasi u kua Yuda kpuro sãõ. U sãawa dee dee gem sãõ Gusunã win Yinnin wuswaaõ.

21 Sãma ye u kua bu ka sãaru ko Yinni Gusunãn sãa yerõ ka sere win woodan mēm nãõbu, u ye kpuro kuawa ka gõru tia. Ma u koora.

Asirin sina boko Sankeribu

*u Yudan tem wōri
(I maa mērio Sinambu II, 18:13, Esai 36:1)*

32

¹ Esekiasi u sīa dee Yinni Gusunōn wuswaaō. Yeniban biruwa Sankeribu, Asirin sina boko u na Yudaō, ma u dera ba wuu gbārarugisu tarusi. U nēε, u koo su wōriwa ka dam.

² Ye Esekiasi u wa Sankeribu u na u ka Yerusalemu tarusi, yera u wirugibu ka tabu kowo dangibu soka,

³ bu wesiana bu ka bwii yi kēnε yi yi wāa wuun biruō.

⁴ Tōn dabira ta nūn somi ba ka bwii yi kōrua ka nim tora ye ya kokumō bera yen suunu sōō. Domi Esekiasi u nēε, u n̄ kī Asirigibu bā n tunuma bu nim deema n kpā.

⁵ Ma u win bandun dam tāsisiā. U Yerusalemun gbārarun mi n wōruma seeya ka maa wuun kōsu yenu. Ma u gbāraru garu bana wuun biruō u ka sikerena. Ma u karì ye sōnwa ye ba mō Milo Dafidin wuuō. U tabu yāa dabi dabinu kasu ka maa tērenu.

⁶ U tabu sinambu kua ma u bu mēnna wuun gbārarun kōnnōwō. Ma u bu kirō kua u nēε,

⁷ bu tii dam kēεyō kpa bu wōrugōru sōōsi. Bu ku berum ko bu diiri Asirin sina boko ka win tōn dabi tēn wuswaaō. Domi be ba ka bu wāa ba dabi n kere be ba ka nūn wāa.

⁸ Tōmba ba ka nūn wāa. Adama be, Gusunō ben Yinniwa u koo bu somi. Wiya u koo bu dam wē tabu sōō.

Ma tōn be, ba Esekiasi Yudan sina bokon gari yi naanε kua.

Sankeribu u gōra

*Yerusalemuɔ**(I maa mɛrio Sinambu II, 18:17-37, Esai 36:2-22)*

⁹ Yeniban biru, Sankeribu, Asirin sina boko u win sɔm kowobu gɔra Yerusalemuɔ sanam mɛ u wāa Lakisiɔ ka win tabu kowobu kpuro. U sɔm kowo be gɔrawa Esekiasi ka Yuda be ba wāa Yerusalemuɔ kpuron mi,

¹⁰ bu nɛɛ, amɛniwa wi, Sankeribu, Asirin sina boko u gerua. U nɛɛ, ma sɔɔra ba ben naanɛ doke ba ka wāa Yerusalemuɔ ka nuku sankiranu.

¹¹ Bu ku de Esekiasi u bu nɔni wɔke kpa u de bu gbi gɔɔru ka nim nɔrun sɔ ye u nɛɛ, Gusunɔ ben Yinni u koo bu wɔra wi, Asirin sina bokon nɔman di.

¹² Ba ñ yɛ ma wi, Esekiasiwa u gungunu kɔsuka ka Yinni Gusunɔn yāku yee te? Ma u bu sɔɔwa u nɛɛ, yāku yee teeru tɔnan miya ba ko n da de bu yiira bu Yinni Gusunɔ sã kpa bu nùn turare dɔɔ dokea.

¹³ Adama be, ba ñ yaaye ye wi, Sankeribu ka win baababa ba bwesenu kpuro kua? Nin bũnu nu kpĩa nu bu yara saa win nɔman di?

¹⁴ Bwese ni win baababa ba kam koosia sɔɔ, nin niren bũna nu kpĩa nu bu yakia win nɔman di ben tii bu ka sere nɛɛ, Gusunɔ ben Yinni u koo bu yakia.

¹⁵ Yen sɔ, bu ku de Esekiasi u bu nɔni wɔke kpa u n bu gari seeyamɔ mɛsum. Bu ku nùn naanɛ ko. Domi bweseru garun bũnu kun kpĩa nu tu wɔre win nɔman di, ñ kun mɛ win baababan nɔman di. Kaa sere gere Yudaban bũnu?

¹⁶ Nge mɛya Sankeribun sɔmɔ be, ba Yinni Gusunɔ ka win sɔm kowo Esekiasi wɔmmɔ.

Sankeribun sɔmɔbu

*ba Yinni Gusunə wəmmə
(Imaa mɛrio Sinambu II, 19:14-19, Esai 37:14-20)*

¹⁷ Sankeribu u tireru yorua u ka Gusunə Isireliban Yinni wəmə. U nɛɛ, nge mɛ bwese ni nu tien bũnu nu ñ kpĩa nu nin təmbu wəre win nəman di, nge mɛya Gusunə, Esekiasin Yinni u ñ maa kpɛ u bu wəra win nəman di.

¹⁸ Ma Sankeribun səmə be, ba gbāramə ka dam ka Yudan barum bu ka təmbu nandasia be ba wāa gbāra ten səwə kpa bu wa bu wuu ge mwa.

¹⁹ Ba Gusunə Yerusalemugibun Yinnin gari mə nge bwese ni nu tien bũu ni ba ka tii seka.

*Asirigibu ba duki yakikira
(I maa mɛrio Sinambu II, 19:15,35-37, Esai 37:15,36-38)*

²⁰ Yera Esekiasi ka Gusunən səmə Esai, Amətin bii ba kanaru wəri gari yin sə ba Yinni Gusunə nəəgiru sue wəllə.

²¹ Yera Yinni Gusunə u gərado goo gəra u Asirigibun sansani wəri u ben tabu durə wərugəba ka ben tabu sinambu ka ben wirugibu go. Yera Asirin sina boko u gəsira u wura win temə ka sekuru. Ma u da win bũu dirə. Miya win tiin bibu ba na ba nùn kāasi ba go ka takobi.

²² Nge mɛya Yinni Gusunə u ka Esekiasi ka Yerusalemugibu faaba kua saa Sankeribun nəman di ka sere be ba tie kpuron nəman di. Ma u bu kəsu be ba ka bu sikerenen sə.

²³ Tən dabira ta ra ka Yinni Gusunə kənu naawɛ Yerusalemuə kpa tu maa ka Esekiasin tii kɛɛ gobiginu naawa. Saa yen dəma ten di, u yĩsiru yarawa bwesenu kpuro sə.

*Esekiasin bandun kpeeru**(I maa mεerio Sinambu II, 20:1-21, Esai 38:1-8, 39)*

²⁴ Saa ye sɔɔ, Esekiasi u bara sere u gɔɔ turuku kua. Ma u Yinni Gusunɔ kana. Ma Yinni Gusunɔ u nùn wisa, ma u nùn sɔm maamaakiginu kua.

²⁵ Adama Esekiasi kun kue nge u durom wa Yinni Gusunɔn min di. Ma u tii sua. Yera Yinni Gusunɔ u bu mɔru seesi wi ka Yudaba ka Yerusalemugibu.

²⁶ Ye u wa mε, yera wi ka Yerusalemugibu ba tii kawa. Ma Yinni Gusunɔn mɔru ya doona ben min di Esekiasin waati ye sɔɔ.

²⁷ Esekiasi u dukia baka ka bεεε baka wa. U sii geesu ka wura ka kpee gobiginu ka turareba kasu ka tεrenu ka gāa bwese bweseka ye ya wā.

²⁸ U alikaman biranu kua, ma u tam kparam ka gum beru yenu kua ma u yaa sabenu baaniren gōru kua ka sere nin dii yenu.

²⁹ Ma u tii wusu bania. U yaa sabenu wa dabi dabinu, keteba ka yāanu ka bonu. Domi Yinni Gusunɔ u nùn dukia baka wē.

³⁰ Wiya u maa Gihonin yeru gèn nɔɔ ga wāa gun-gurun bera gia kɔrua, ma u nɔɔ kpɔɔ yaba Dafidin wuun sɔɔ duu yeru gia.

Ye Esekiasi u gōru doke u ko kpuro, ya nùn koorawa.

³¹ Adama sanam mε Babilonin sina boko u sɔmɔbu mɔrisia u ka wa sɔm maamaaki ye Yinni Gusunɔ u mɔ Isireliɔ, yera Gusunɔ u Esekiasi deri u ka wa ye ya wāa win gōruɔ.

³² Ye Esekiasi u kuan sukum ka nge mε u Gusunɔ sāwa ka naanε, ye kpuron gari yi yorua Gusunɔn sɔmɔ Esai, Amɔtin biin kāsinnun tireru sɔɔ ka maa Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

³³ Esekiasi u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua Dafidin bibun bweserun siku yerɔ bera gee n gunum bo. Yerusalemugibu ka Yudaba ba nùn gɔɔ swĩiya. Yen biru, win bii Manase u bandu kɔsire kua.

Manase

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mɛɛrio Sinambu II, 21:1-18)*

33

¹ Manase u mɔwa wɔɔ wɔkura yiru sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔɔ weeraakuru ka nɔɔbu ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

² Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ. Bwese ni Yinni Gusunɔ u gira Isireliban wuswaan di nin kom kɔsum meya u swĩi.

³ U wure u gungunu seeya ni win tundo Esekiasi u kɔsuka. Ma u bũu wi ba mɔ Baalin yɔku yenu kua ka bũu wi ba mɔ Asitaaten bwɔarokunu ni win tundo u raa kɔsuka. Ma u kperi ka sɔɔ ka surun sɔaru wɔri.

⁴ U bũu turanu bana Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ tɛn mi Yinni Gusunɔ u win yĩsiru doke sere ka baadommaɔ.

⁵ U maa suru ka sɔɔ ka kperin yɔku yenu kua sɔa yee ten yaari yiru ye sɔɔ.

⁶ U dera ba ka win bii tɔn durɔbu yɔkuru kua Hinɔmun wɔwaɔ. U ra ka wɛɛ ka guru winu sɔroru ko kpa u dobo doboba ko. U gɔri sokobu yii be ba ra nùn sian gari sɔ. Ma u kɔsa mɔ u dɔɔ ye ya Yinni Gusunɔn mɔru seeya.

⁷ U win bũun bwɔaroku kua u yi Yinni Gusunɔn sɔa yerɔ. N deema Yinni Gusunɔ u raa Dafidi ka win bii Salomɔɔ sɔɔwa u nɛɛ, sɔa yee teni ka Yerusalemu

yeniwa na gōsa Isireliban suunu sōo ya n ka nen yīsiru sōowa sere ka baadommao.

⁸ Na ñ maa Isireliba yaramo saa ben tem di me na ben baababa wē bā n gesi nen woodaba ka nen gere mem nōwamme ye na Mōwisi wē u yorua.

⁹ Adama Manase u dera Yudaba ka Yerusalemugibu ba ka Yinni Gusuno tonda, ma ba kōsa kua ñ kere bwese ni Yinni Gusunan tii u gira be Isireliban wuswaan di.

¹⁰ Yinni Gusuno u ka Manase ka win tumbu gari kua. Adama ba ñ nùn swaa daki.

¹¹ Yera Yinni Gusuno u Asirin sina bokon tabu sinambu gōra ba Manase mwa ba yōni doke, ma ba nùn bōkua ka sii gandun yōni ba ka da Babiloniō.

¹² Sanam me u wāa nuku sankiranu sōo, yera u tii kawā Gusuno win baababan Yinnin wuswaa. Ma u nùn kana.

¹³ Ma Yinni Gusuno u gōru gōsia u win kanaru mwa, u ka nùn wura Yerusalemuō win bandu sōo. Saa ye sōora Manase u gia ma Gusunowa u sāa Yinni.

¹⁴ Yeniban biru, u gana bana Yerusalemun tōwō Gihonin sōo duu yeru gia wōwaa. Gana ye, ya dawa sere kōnnōwō ge ba mō Swēε. Ma ya ka Yerusalemun wōo bera ye ba mō Ofeli sikerena. U dera gana ye, ya gunia too. Ma u tabu sinambu doke Yudan wuu si su gbāranu mō kpuro sōo.

¹⁵ Ma u tōn tukobun būnun bwāarokunu ka win tiiguu ge, ni u raa doke Yinni Gusunan sāa yerō kpuro wuna ka sere būu yāku yee ni u bana Yinni Gusunan sāa yerun guurō Yerusalemuō. Ma u nu kasi kua wuun biruō.

¹⁶ Yera u Yinni Gusunan yāku yeru wesia sāa yerō. Ma u siarabun yākunu kua. U Yudaba wooda wē bu Gusuno Isireliban Yinni wi turo sā.

17 Saa ye sɔɔ, tɔmba yākunu m̀ gungunɔ, adama Gusunɔ ben Yinniwa ba nu kuammɛ.

18 Ye Manase u kuan sukum ka kana te u kua ka Yinni Gusunɔn gari yi win sɔmɔbu ba ǹn sɔɔwa, ye kpuro ya yorua Isireliban sinambun faagin tireru sɔɔ.

19 Win kanaru ka nge mɛ Yinni Gusunɔ u ǹn wurari ka win toranu ka gunguu ni u kua ka mɛm nɔɔbu sari te u kua ka sere bw̃aroku ni u seka ma u nu gira u s̃awa u sere tii kawa, ye kpuron gari yi yorua Hosain tireru sɔɔ.

20 Yen biruwa Manase u kpuna u gu. Ma ba ǹn sikua win tiin dirɔ. Ma win bii Amɔɔ u bandu kɔsire kua.

*Amɔɔ u kua sina boko Yudaɔ
(I maa mɛrio Sinambu II, 21:19-26)*

21 Wɔɔ yɛnda yiruwa Amɔɔ u mɔ sanam mɛ u bandu di. Ma u kua wɔɔ yiru ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

22 Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ nge win tundo Manase. Ubw̃aroku ni Manase u kua kpuro yākuru kua u s̃awa.

23 U ǹ tii kawe Yinni Gusunɔn wuswaaɔ nge mɛ win tundo u tii kawa. Adama u win toranu sosimɔwa u dɔɔ.

24 Win sɔm kowobu ba ǹn seesi ma ba ǹn go win dirɔ.

25 Adama be ba ǹn seesi ba go mi, tɔmba maa ben tii so ba go. Ma ba win bii Yosiasi kɔsire kua bandu sɔɔ.

Yosiasi

*u kua Yudaban sina boko
(I maa mɛrio Sinambu II, 22:1-2, 23:4-20)*

34

¹ Wǎo nǎba itawa Yosiasi u mǎ sanam mɛ u bandu di. Ma u kua wǎo tɛna ka tia bandu sǎo Yerusalemua.

² Gea u kua Yinni Gusunǎn nǎni sǎo. Win sikado Dafidin yira sǎora u sǎa mam mam. U n̄ yen gam gere.

³ Win bandun wǎo nǎba itase sǎo, sanam mɛ u sǎa aluwaasi, u Gusunǎ win sikado Dafidin Yinni kasum wǎri. Win bandun wǎo wǎkura yiruse sǎo, u Yerusalemu ka Yuda dɛerasiabu torua. U gunguu n̄n mi ba ra b̄nu sǎ kǎsuka ka nin bwǎaroku bwese bweseka.

⁴ Ba b̄nu wi ba mǎ Baalin yǎku yenu kǎsuka win wuswaaǎ. Ma u bwǎaroku ni ba kua sǎǎn sǎ ka ni ba kua ka sii gandu kǎsuka. U dera ba nu munkawa ma ba nin kǎki gura ba wisi be ba nu sǎamǎn sikan wǎllo.

⁵ Ma u b̄nu yǎku kowobun kukunu sikia u dǎo doke ben yǎku yenǎ. Nge mɛya u ka Yuda ka Yerusalemu dɛerasia.

⁶ Manasen wusu sǎo ka Efaraimugisǎ ka Simɛogisǎ ka Nɛfitaligisǎ si su kua bansu, u b̄nu yǎku yenu kǎsukawa

⁷ ma u bwǎarokunu surura ma ba nu kǎsuka muku muku nu kua tua. Mɛya u maa bwǎaroku ni ba kua sǎǎn sǎ kǎsuka Isireliban tem kpuro sǎo. Ma u gǎsira u wura Yerusalemua.

Yǎku kowo tǎnwero

u woodan tireru wa

(I maa mɛrio Sinambu II, 22:3-10)

⁸ Yosiasin bandun wǎo yendu yiru sarise sǎo, sanam mɛ u tem mɛ, ka Yinni Gusunǎn sǎa yee te dɛerasia u kpa, yera u Safani, Asalian bii gǎra

ka Maaseya wi u sãa wuun guro guro ka Yoasi, Yoakasin bii wi u sãa tire bero bu ka Gusunə win Yinnin sãa yeru sɔmɛ.

⁹ Tɔn be kpuro ba da yãku kowo tɔnwerɔ Hilikiyan mi. Ma ba nùn gobi wē yi Lefiba ba raa mwεεra Yinni Gusunən sãa yerun sã saa Manasen tem di ka Efaraimun tem di ka Yudaban min di ka Isireliba kpuron min di ka Benyamεen tem di ka sere Yerusalemugibun min di.

¹⁰ Be ba sɔmbu te kpare bera ba gobi yi nɔmu sɔndia ma ba yi sɔm kowobu wē be ba sãa yee te sɔmmɔ.

¹¹ Bera dãa dākobu ka banɔbu. Gobi yiya ba koo ka kpee bakanu dwe ka dãa ye ba koo ka dia kpe ye Yudaban sinamba sankã.

¹² Tɔn be, ba sɔmburu kuawa ka naanɛ. Yasati ka Abudiasi be ba sãa Lefiba, Mεrarin bweseru sɔɔ ka Sakari ka Mεsulamu, Kehatin bweseru sɔɔ, bera ba bu kpare.

¹³ Lefi be ba womusu ka dweebu yē, bera ba ra maa be ba ra sɔmunu sue nɔni doke ka sere maa sãa yee ten sɔm bwese bwese kan kowobu. Ma Lefiba gabu ba sãa tire yorobu ka sɔman guro gurobu. Gaba maa sãa kɔnnən kɔsobu.

¹⁴ Sanam mε ba da bu ka gobi yi sua yi ba wē Yinni Gusunən sãa yerun sã, yera yãku kowo Hilikiya u woodan tireru wa tē Yinni Gusunə u raa Mɔwisi wē.

¹⁵ Yera Hilikiya u Safani, tire yoro sɔɔwa u nεε, na woodan tireru wa Yinni Gusunən sãa yerɔ. Ma Hilikiya u tu suama u Safani wē.

¹⁶ Ma Safani u tire te sua u ka sina boko daawa. Ma u nùn sɔɔwa u nεε, wunɛn sɔm kowobu ba kua kpuro ye a bu yiire.

¹⁷ Ba tɔn be a sãa yee ten sɔmburu nɔmu sɔndia

ka tən be ba sōma m̀ mi, gobi yi wē.

¹⁸ Yen biru, yāku kowo Hilikiya u maa man tireru garu wē.

Ma Safani u tu gara sina bokon wuswaa.

Yosiasi u tōmbu gəra

*bu bikiaru ko Huludan mi
(I maa mērio Sinambu II, 22:11-20a)*

¹⁹ Sanam mε sina boko u wooda yen gari nua, yera u win yānu nēnua u karana nuku sankiranun sō.

²⁰ Yera sina boko u Hilikiya ka Akikamu, Safanin bii ka Abudoni, Miseen bii ka tire yoro Safani ka Asaya win sōm kowo sōwa u nεε,

²¹ i doo i bikiaru ko Yinni Gusunən mi Isireliba ka Yuda be ba tien sō tire te sa wa minin garin sō. Domi Yinni Gusunə u ka sun mərū m̀ ya kpā yèn sō bεsən baababa ba n̄ win gari mēm nōwε. Ba n̄ kue nge mε ya yorua woodan tire te sō.

²² Hilikiya ka tən be sina boko u gōsa mi, ba da Gusunən sōmō tən kurə Huludan mi. Huluda wi, u sāawa Salumun kurə, Tokehatin bii, Hasira wi u ra sāa yānu kōsun debubu. Huluda wi, u wāawa Yerusalemun wəə beri kpaa. Sanam mε ba n̄n sōwa ye ba kī,

²³ yera u bu wisa u nεε, amēniwa Gusunə Isireliban Yinni u gerua. U nεε, i durə wi u bεε gərīma sōwə i nεε,

²⁴ u koo de kōsa ka bōri yi tem mēn tōmbu deema yi yi yorua tireru sō tē i gara Yudaban sina bokon wuswaa.

²⁵ Domi ba n̄n biru kisi ba da ba būnu turare dōə dokeammε. Ma ba win mərū seeya ka bwāroku

ni ba tii kua ba sãamə. Yen sɔ̄, u ko n ka tem men tambu məru sãawa, ya ñ suremə.

²⁶⁻²⁷ Adama i ko i Yudaban sina boko wi u bæε gərima i ka bikiaru ko Yinni Gusunən mi sɔ̄ i nεε, Gusunə Isireliban Yinni u nεε, u win kanaru mwa. Domi ye u win woodan gari yi nua, yi win gōru taare wē, ma u tii kawa Gusunən wuswaaə, ma u win yaberu nenua u karana nuku sankiranun sɔ̄, ma u swī wi, Gusunən wuswaaə.

²⁸ Tē, Gusunə wi, u koo de u gbi bəri yendu səə kpa bu nùn sike win sikirə. Win nəni kun wahala ye wasi ye u koo de yu Yerusalemu ka yen tambu deema.

Yosiasi u wure u ka Gusunə

arukawani bəkuə

(I maa mεerio Sinambu II, 22:20b-23:3)

Yera Hilikiya ka wigibu ba ka sina boko gari yi daawa.

²⁹ Ma sina boko u gəra bu Yudaba ka Yerusalemun guro gurobu kpuro menna.

³⁰ Yen biru, u da Yinni Gusunən sãa yerə ka Yudaba ka Yerusalemugibu kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba tambu kpuro gesi, saa bukurobun di n ka da bibə. Ma u be kpuro Yinni Gusunən woodan tire te garia te ba wa sãa yee ten mi.

³¹ Yera sina boko u yōra win turaru wəllə, ma u ka Yinni Gusunə arukawani bəkuə u nεε, u koo wi, Yinni Gusunən woodaba ka win gere swīwa ka win gōru kpuro ka win bwēra kpuro kpa u ka gari yi mem nəwa yi ba yorua woodan tire te səə.

³² Ma u dera tən be ba wāa Yerusalemuə ka Benyamεen temə ba dua arukawani ye səə. Ma

ba kua nge me Gusunə ben baababan Yinnin arukawani ye, ya gerumə.

³³ Yosiasi u būnun bwāarokunu kəsuka ni Isireliba ba waama tem tukum di. Ma u be ba wāa Isireliə kpuro tilasi kua bu ka Gusunə ben Yinni sã. Win wāarun tōru kpuro sɔə, ba ñ gere Yinni Gusunən yiran di.

Yosiasi

*u Gəə sararibun tɔə bakaru di
(I maa mɛriə Sinambu II, 23:21-23)*

35

¹ Yosiasi u Gəə sararibun tɔə bakaru di Yerusalemə Yinni Gusunən sɔ. Ba ten yāku yɛɛ sakirawa wɔən suru gbiikoon sɔə wəkura nnese sɔə.

² U yāku kowobu doke ben sɔmburu sɔə. Ma u bu dam kā bu ka Yinni Gusunən sãa yerun sɔmburu ko.

³ U Lefi be ba gɔsa nɛnɛm Yinni Gusunən sɔ ba Isireliba keu sɔəsimə sɔəwa u nɛɛ, i Yinni Gusunən woodan kpakoro dɛɛra te dokeo sãa yerə tɛ Saloməə Dafidi Isireliban sina bokon bii u bana. I ñ maa tu suamə senə. I de bɛɛ ka bɛɛn tɔmbu i Gusunə bɛɛn Yinni sã.

⁴ I de i n sɔəru sãa yɛnu ka yɛnu ka nge me Dafidi Isireliban sina boko ka win bii Saloməə ba bɛɛ bɔnu kua ba yoru.

⁵ I de i bɛɛn ayeru mwa sãa yerə yɛnu ka yɛnu nge me ba bɛɛn mɛro bisibu Lefiba bɔnu sãa.

⁶ Bɛɛya i ko i Gəə sararibun yāku yɛɛ sakiri. Yen sɔ, i de i tii dɛɛrasia, kpa i ten sɔəru ko bɛɛn mɛro bisibun sɔ nge me Yinni Gusunə u Məwisi wooda wɛ.

⁷ Yosiasi u tən be ba wāa mi yāanu ka bonu wē nərəbun suba tənə (30.000) ka sere ketəba nərəbun suba ita (3.000) bu ka ye kpuro Gəə sararibun tōə bakaru ko. Yaa sabe ni kpuro nu weewa sina bokon arumanin di.

⁸ Win sina bwāabu ba təmbu ka yāku kowobu ka Lefiba kēnu kā ka nuku tia. Ma sāa yerun wirugibu, Hilikiya ka Sakari ka Yehieli ba yāku kowobu yāanu nərəbun suba yiru ka nata (2.600) ka sere ketəba gooba wunəbu (300) wē.

⁹ Konania ka Semaya ka Netanēli ka ben mero bisibu Lefiban wirugibu, Hasabia ka Yeyeli ka Yosabadi ba Lefiba yāanu nərəbun suba nəəbu (5.000) ka ketəba nēera wunəbu (500) wē.

¹⁰ Wee nge mε ba tōə baka ten kpunaa koosina. Yāku kowobu ka Lefiba ba ben ayeru sua wuu wuuka nge mε sina boko u gerua.

¹¹ Ba Gəə sararibun yεε go. Ma yāku kowobu ba yem yēkamə mε Lefiba ba bu tīimə. Yen biru, ma Lefi be, ba yεε yi kokumə.

¹² Ba yāku dōə mwaararuginun yεε yi nenem bu ka ye təmbu wē yenu ka yenu kpa bu ka ye Yinni Gusunə yākuru kua nge mε ba yorua woodan tireru sōə te Yinni Gusunə u Məwisi wē. Nge mεya ba maa kua ka ketəba.

¹³ Ba Gəə sararibun yāku yaa ye wōəwa nge mε wooda ya gerua. Yen biru, ba yaa ye ba wīa nenem Yinni Gusunən sō yikua. Ma ba yande ye təmbu kpuro bənu kua.

¹⁴ Yen biruwa ba ben tiigia ka yāku kowobugia yikua. Domi yāku kowo Aronin bibu ba səmburu kua sere ka wōkurə. Ba yāku dōə mwaararuginu ka yaa gum yākunu mə. Yen sōna Lefiba ba bu yaa

yikuamme.

¹⁵ Wom kowo Asafun bibu ba wāa ben ayerō nge me Dafidi ka Asafu ka Hemani ka Yedutum, sina bokon bwisi kēō ba wooda yi. Ma kōnnōn kōsobu ba yō kōnnō baageren mi. Ba ñ doone ben ayerun di, domi Lefiba ba bu ben dīanu kuamme.

¹⁶ Nge meya ba kpunaa yi dōma te, bu ka Gōō sararibun tōō bakaru di, kpa bu yāku dōō mwaararuginu ko Yinni Gusunōn yāku yerō nge me sina boko u wooda yi.

¹⁷ Isireli be ba wāa mi kpuro ba Gōō sararibun tōō bakaru di dōma te, ma ba pēe ye ba kun seeyatia doken tōō bakaru di sōō nōōba yiru.

¹⁸ Saa Gusunōn sāmō Samuelin waatin di sere n ka gisō girari, ba ñ Gōō sararibun tōō bakaru garu diire me Isireliō. Meya sina boko goo maa sari Isireliō wi u Gōō sararibun tōō bakaru diire nge Yosiasi ka yāku kowobu ka Lefiba ka Yudaba ka Isireliba be ba wāa Yerusalemuō dōma te.

¹⁹ Yosiasin bandun wōō yendu yiru sarise sōōra ba Gōō sararibun tōō baka te di.

Yosiasin bandun kpeeru

(I maa mērio Sinambu II, 23:28-30)

²⁰ Ye Yosiasi u Yinni Gusunōn sāa yee te sōnwa u kpa, yen biruwa Egibitin sunō Nēko u seewa u tabu dōō Kaakemisio, daa te ba mō Efaratio. Yera Yosiasi u seewa u nūn wōrim da mi.

²¹ Yera Nēko u nūn sāmōbu gōria u nēe, mba n sun mōōsine nē ka wunē Yudaban sina boko. Domi n ñ wunē na tabu wōrim wee gisō. Yenu ge ga ka man tabu mō, gera na wōrim dōō. Yinni Gusunōwa u man sōōwa u nēe, n doo fuuku. Yen sō, a ku ka

Gusunɔ gabirina wi u ka man wāa, kpa u ku raa nun kam koosia.

²² Adama Yosiasi u yina u nùn deri. U ñ Nekon gari yi wure yi yi wee Yinni Gusunɔn min di. Ma u tii kɔsa bu ku ka nùn tubu. U da u Neko tabu wɔri wɔwɔa ye ba mɔ Mɛgido.

²³ Yera tɛn towobu ba Yosiasi twee. Ma u win sɔm kowobu sɔɔwa u nɛɛ, i ka man doonɔ minin di, domi ba man mɛɛra kua ya kpā.

²⁴ Win sɔm kowobu ba nùn sua saa win tabu kɛkɛn di ma ba nùn doke win tabu kɛkɛ gaa sɔɔ ba ka da Yerusalemuɔ. Ma u kpuna u gu. Ma ba nùn sikua win baababan sikaɔ. Ma Yudaba ka Yerusalemugibu ba win gɔɔ swī.

²⁵ Yeremi u gɔɔ swī Yosiasin sɔ. Ma wom kowobu, tɔn durɔbu ka tɔn kurɔbu ba Yosiasi doke gɔɔ swīin womusu sɔɔ sere ka gisɔ. Su kua wororu Isireliɔ. Womu si, su wāa ben gɔɔ swīin womusun tireru sɔɔ.

²⁶⁻²⁷ Ye Yosiasi u kuan sukum, ye u gbia u kua ka ye u kua dāku te, ka nge mɛ u Gusunɔ sāwa ka naanɛ nge mɛ Yinni Gusunɔn woodan tirera gerua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ.

Yoakasi ka Yoyakimu

ka Yoyakini ba bandu di

ba wɛɛna

(I maa mɛɛrio Sinambu II, 23:30-24:17)

36

¹ Tamba Yoakasi, Yosiasin bii sua ma ba nùn kua sunɔ win tondon ayerɔ Yerusalemuɔ.

² Yoakasi u mawa wɔɔ yenda ita sanam me u bandu di Yudaɔ. Ma u kua suru ita ban te sɔɔ Yerusalemuɔ.

³ Egibitin sunɔwa u nɔn bandu yara. Ma u win tambu sii geesun tɔnnu ita ka wuran kilo tena bure bu kɔsia wɔɔ ka wɔɔ.

⁴ Yen biruwa u Yoakasi win wɔnɔ, Eliakimu sua u kɔsire kua bandu sɔɔ. Ma u nɔn yi si kpaaru kɔ Yoyakimu. Ma u Yoakasi sua u ka da Egibitiɔ.

Yoyakimu

u kua Yudaban sina boko

⁵ Yoyakimu u mawa wɔɔ yenda nɔɔbu sanam me u bandu di Yudaɔ, ma u kua wɔɔ wɔkura tia bandu sɔɔ. Kɔsa u kua Gusunɔ win Yinnin nɔni sɔɔ.

⁶ Yera sɔɔ teeru Babilonin sina boko, Nebukanɛsaa u na u Yoyakimu tabu wɔri. Ma u nɔn mwa u bɔkua ka sii gandun yɔni u ka da Babiloniɔ.

⁷ Nebukanɛsaa u Yinni Gusunɔn sɔa yerun dendi yɔnu gura u ka da u yi win sina kpaarɔ.

⁸ Ye Yoyakimu u kuan sukum ka kɔsa ye u kua, ye kpuron gari yi yorua Isireliba ka Yudaban sinambun faagin tireru sɔɔ. Yen biru, win bii Yoyakiniwa u bandu kɔsire kua.

Yoyakini

u kua Yudaban sina boko

⁹ Wɔɔ nɔɔba itawa* Yoyakini u mɔ saa ye u bandu di. Ma u kua suru ita ka sɔɔ wɔkuru ban te sɔɔ Yerusalemuɔ. Kɔsa u kua Yinni Gusunɔn nɔni sɔɔ.

* **36:9 wɔɔ nɔɔba itawa** - Sinambu II, 24:8 ya nɛɛ, Yoyakini u mawa wɔɔ wɔkura nɔɔbu ka ita sanam me u bandu di.

10 Ye n kua wɔ̃ɔ kpɔ̃ɔ, yera Nebukanɛsaa Babilonin sina boko u na u Yoyakini mwa u ka da Babiloniɔ. Ma u Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãnu ganu gura. Ma u Yoyakinin baa yãkabu Sedesiasi kua sunɔ Yudaban suunu sɔ̃ɔ Yerusalemuɔ.

Sedesiasi u bandu di Yudaɔ

(I maa mɛɛriɔ Sinambu II, 24:18-25:21, Yeremi 39:1-10, 52:1-27)

11 Sedesiasi u mɔ̃wa wɔ̃ɔ yenda tia sanam mɛ u bandu di Yudaɔ. Ma u kua wɔ̃ɔ wɔ̃kura tia ban te sɔ̃ɔ Yerusalemuɔ.

12 Kɔ̃sa u kua Gusunɔ win Yinnin wuswaaɔ. U ñ tii kawe Gusunɔn sɔ̃mɔ Yeremin wuswaaɔ wi u ra nùn Yinni Gusunɔn gari sɔ̃.

13 U swaa taaya, ma u gɔ̃ru bɔ̃bia. U ñ win gɔ̃ru wesie Gusunɔ Isireliban Yinnin mi gia. U mam Nebukanɛsaa seesiwa wi u nùn bɔ̃rusia ka Yinni Gusunɔn yĩsiru sanam mɛ ba arukawani bɔ̃kumɔ.

14 Yãku kowobun wirugibu ka Yuda be ba tie kpuro ba kɔ̃sa kua ya kpã. Domi ba tɔn tukobun komanu swĩi. Ma ba Yinni Gusunɔn sãa yeru disi doke te u gɔ̃sa Yerusalemuɔ.

15 N deema Gusunɔ ben baababan Yinni wi, u bu kirɔ kua yee yellun di saa win sɔ̃mɔbun min di. Domi u kĩ u win tɔmbu ka win sãa yee te faaba ko.

16 Adama ba Yinni Gusunɔn sɔ̃mɔ be yɛɛ ba yaakoru koosi. Ba ben gari atafiiru kua sere Yinni Gusunɔn tii u ka bu mɔ̃ru kua ye ba ñ kpɛ bu suresia.

17 Yera Yinni Gusunɔ u dera Nebukanɛsaa, Babilonin sina boko u bu tabu wɔ̃ri, ma u ben aluwaasiba takobinu sɔ̃kura u go ben sãa yerɔ. U ñ

goo deri, aluwaasiba ka wəndiaba ka durə təkənu.
Be kpurowa Yinni Gusunə u bəri win nəmaə.

¹⁸ Nəbukanešaa u Yinni Gusunən sāa yerun
arumani gura baka ka piibu ka ben sina kpaarun
arumani ka sina bokon tiigia ka sere maa win sina
bwāabugia.

¹⁹ Ma ba Yinni Gusunən sāa yeru ka Yerusalemun
dii geenu dō soka. Ma ba yen gāa geenu kəsuka. Ma
ba yen gbāraru sura.

²⁰ Nəbukanešaa u be ba n go tabu sō gura u ka da
Babiloniə. Ma ba kua wi ka win bibun yobu sere
Peesiba ba ka bandu di.

²¹ Nge meya Yinni Gusunən gari yi ka kooru yi
win səmə Yeremi u raa gerua u nεε, ba koo Yudaba
yoru mwa kpa tem mε, mu wa mu sanam wēragim
di kpa mu wēra sere wō wata ka wəkuru, wahala
ye mu raa wan sō.

Sirusi u Yudaba wooda wē

bu wura ben temə

²² Sirusi, Peesin sina bokon bandun wō gbiikuu
sō, yera Yinni Gusunə u gōru doke u win gari yibia
yi u raa gerua saa win goro Yeremin nōn di. Ma u
doke Sirusin gōruə bu ka gari yini yore. Ma ba yi
kpara win tem kpuro sō.

²³ Yi nεε, ameniwa Sirusi, Peesin sina boko u
gerua. U nεε, Gusunə Wərukoo u man handunian
bannu kpuro wē. Ma u man yiire n nūn sāa yeru
bania Yerusalemə Yudaban temə. Yen sō, be ba sāa
Isireliba kpuro bu wuro Yerusalemə kpa Gusunə
ben Yinni u n ka bu wāa.

Luda yá takada kú Bisá yáo
Portions of the Holy Bible in the Busa language of
Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bisá (Busa)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

8631d380-7d17-5581-abf9-174814e8ccc3